I. C. Burnett
1876.

CHAGAS' DISEASE

<u>See</u> TRYPANOSOMIASIS, South American.

FORSTEN

DISQUISITIO MEDICA
CANTHARIDUM
HISTORIAM NATURALEM, CHEMICAM ET MEDICAM
EXHIBENS,

AUCTORE

RUDOLPHO FORSTEN, Med. D.
OLDAMPTINO GRONINGANO.

Editio altera priori accuratior.

ARGENTORATI,
Sumptibus AMANDI KÖNIG, Bibliopolæ.
MDCCLXXVI.

CUM PERMISSIONE SUPERIORUM.

DISQUISITIONIS HUJUS ELENCHUS.

DISSER-

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS,

CANTHARIDUM

HISTORIAM NATURALEM, CHEMICAM ET MEDICAM EXHIBENS.

INTRODUCTIO.

Naturalis, & innatus humano generi, ſtimulus ſanitatem labefactatam reſtituendi amiſſamve recuperandi, effecit, ut nullum fere in rerum natura detur corpus, quod non ab uno alterove ad morbos avertendos, leniendos & ſanandos fuerit adhibitum; & experientia, fida illa rerum magiſtra docuit, non tantum in regno vegetabili, aut minerali, ſed & in animali, Inſectis nequidem exceptis, præſtantiſſima, & efficaciſſima inveniri medicamina, quæ caute, & medica manu adhibita optimos ſæpe producunt effectus. Hinc eſt, quod Veteres, præter alia inſecta, etiam CAN-

THARIDES inter medicamenta retulerint. Sed quemadmodum præstantissima remedia casu fortuito, vel per analogiam, detecta suos invenerunt Patronos, æque ac Adversarios, sic etiam huic accidit, & ob morbum animi, inter Medicos quasi epidemicum, quod scilicet extrema ament, factum fuit, ut Cantharidum vires, & proprietates singulares, ab his summis encomiis fuerint elatæ, ab aliis e contrario summopere damnatæ. Neminem enim, vel leviter in Historia Medica versatum, latet, quam acriter jam ante ducentos fere annos (ne alios memorem) publicis scriptis decertarint HERCULES SAXONIA & JOANNES MASSARIAS, dum hic Cantharidum usum ut noxium, & summopere periculosum, proscripserit, ille e contrario commendaverit, & earum utilitatem tam propriis, quam Veterum Græcorum observatis stabiliverit.

Quum mihi nunc pro Specimine inaugurali thema quoddam esset eligendum, operæ pretium duxi hanc materiem, non adeo tritam, nec sua utilitate destitutam, paullo penitius examinare, proverbii memor *utile nisi sit quod facimus, stulta est gloria.* Tantæ enim dignitatis est hæcce, ut Medicorum Amstelodamensium Societas Medica *Servandis Civibus* occupata præmium constituerit, optima Dissertatione

tatione *de Cantharidum uſu & abuſu* hoc ipſo anno reportandum.

Ut itaque in hac difficili & momentoſa ſatis diſquiſitione ordine quodam procedam, & ſimul illa, quæ de Cantharidibus dicenda ſunt, in compendio quaſi exhibere poſſim, non incongruum fore opinor, in quatuor Sectiones hunc tractatum dividere, quarum

I^a^ Continebit Hiſtoriam horum inſectorum Naturalem, cæteraque, quæ huc ſpectant;

II^a^ Eorum Analyſin Chemicam, quantum fieri potuit accurate factam;

III^a^ Varia alia Experimenta ad eorum Naturam & agendi modum inveſtigandam inſtituta, cum his animalculis, diverſiſque eorum præparatis, & productis chemicis, tam in proprio corpore, quam in brutis, aut humano ſanguine, quæ ad indolem, proprietates, & vires Cantharidum ſingulares magis enucleandas, & perſpiciendas non parum conferre poſſe, mihi videbantur;

IV^a^ Denique tradet Cantharidum Hiſtoriam Medicam, fata nempe, & vires tam medicatrices, quam nocivas, externe vel interne adhibitarum, variis tum aliorum, tum propriis experimentis, & fide digniſſimorum Virorum obſervationibus, ſtabilitas & comprobatas.

SECTIO PRIMA.

HISTORIAM CANTHARIDUM NATURALEM

EXHIBENS.

CANTHARIS QUID?

§. I. Insectum nostrum ob proprietates ejus admodum singulares antiquissimis jam temporibus innotuit, relatumque fuit ad genus scarabæorum, & quia credebatur magnitudine tantum differre a scarabæis, vocarunt id κανθαρίδα, *parvum scarabæum.* Latini hanc denominationem retinuerunt, illis enim appellatur *Cantharis;* Italis audit *Cantarelle;* sic Gallis etiam dicitur *Cantharide*, vel *Mouche Cantharide* (*a*), qui tamen illud quoque vocant *Mouche d'Espagne;* Anglis audit *Spanish Fly;* Germanis dicitur *Spanische Mucke;* Belgis *Spaansche Vlieg.* Ratio, quare hæc insecta plerumque vocantur *muscæ hispanicæ* in eo latere videtur, quod olim creditum fuit, illa in Hispania solummodo inveniri, & inde ad nos deferri; sicque hanc denominationem hodie retinent,

(*a*) *Diction. Raison. Univers. de Matier. Medical.* p. 648.

tinent, licet, uti patebit in posterum, demonstratum sit, in aliis etiam permultis regionibus Cantharides inveniri.

Præcedentibus seculis cum insectorum cognitio illud fastigium, ad quod nunc evecta est, nondum attigisset, nec in ordinem systematicum accuratiorem fuisset redacta, omnia insecta coleoptera, elytris flexilibus gaudentia, ejusdem generis esse putabant: quam ob rem omnibus *cantharidum* nomen tribuebant, sicque varias earum species & diversitates recensuerunt (*b*): quod tantam produxit confusionem, & variarum descriptionum discrepantiam, ut in hac vix intelligi possint veteres historiæ naturalis Auctores. Postea vero, cum accuratiori examini subjecta fuere insecta, & in hac palæstra præsertim desudavit summus C. LINNÆUS, merito instaurator historiæ naturalis dicendus, detectum est, characteristicum signum coleopterorum in antennis situm esse: quare eximius ille Vir Cantharidum genus in tres distulit partes, quarum prima distinguitur *antennis clavatis extrorsum incurvatis*; secunda gaudet *antennis filiformibus*; tertia pro signo chara-

(*b*) Sic verbi gratia ULYSSES ALDROVANDUS, consummatissimus in Historia Naturali Auctor in operibus suis, ubi de Insectis agit, varias Cantharidum species recensuit, & in quinque tabulis depinxit, quarum prima continet XIII, secunda VII, tertia XV, quarta XII, & quinta IV, diversitates. Vid. *Lib. IV. Cap. IV.*

cteriſtico habet *antennas ſetaceas.* Hac diſtinctione, ex antennarum fabrica & forma deſumta, factum eſt, ut modo laudatus Auctor alia denominatione noſtrum inſectum inſignire debuerit, & hoc deſcripſerit ſub nomine *Meloës* (quod vocabulum jam olim PARACELSUS (c) propoſuit) cantharidis nomine alii inſectorum ſpeciei relicto.

Deſcripſit itaque LINNÆUS nomine *Meloës* illud inſectum, quod Cantharidis nomine plerumque uſu venit. Varii Hiſtoriæ Naturalis auctores, hac LINNÆI denominatione non contenti, perhibent, *Meloës* nomen alii inſectorum ſpeciei competere, cujus ortus, & vitæ decurſus maxime a Cantharidum œconomia diſtat. Nec mihi vacat, nec lubet, in hanc rem multis inquirere, aut de quæſtione hac nonnulla ſuperaddere, quia ad ſcopum meum non adeo faciunt, & ob materiæ pertractandæ copiam, quantum fieri poteſt, brevitati ſtudendum eſt.

VARIÆ CANTHARIDUM SPECIES.

§. II. Cl. LINNÆUS, cujus ſyſtema, hodie a pleriſque receptum, ſequar, *Meloarum* genus in duas diſtinxit ſpecies (d); ad primam pertinent, *quæ elytra habent abbreviata abſque alis*, huc reducit *Proſcarabæum* & *Scarabæum majalem*: ad ſecundam ſpeciem illa referuntur, quæ *elytris gaudent longitudine corpo-*

(c) *De vita long. Lib. II. Cap. XI.* (d) *Syſtem. Natur.* Edit. XII. Tom. I. Part. II.

corporis alas tegentibus, & harum quidem XIV. recenſet ſpecies, I. *Meloën Veſicatorium.* II. *M. Syriacum.* III. *M. Cichorei.* IV. *M. Punctatum.* V. *M. Capenſem.* VI. *M. Chryſomeloiden.* VII. *M. Bimaculatum.* VIII. *M. Afrum.* IX. *M. Algiricum.* X. *M. Schæfferi.* XI. *M. Marci.* XII. *M. Monocerotem.* XIII. *M. Floralem.* XIV. *M. Antherinum* (*e*). Omnium harum ſpecierum deſcriptionem ex laudato Auctore huc tranſcribere, inutile foret, ſufficere poteſt ſola earum enumeratio: ſed curatius paullo examinabo binas illas meloarum ſpecies, quas citatus Auctor I. & III. loco memorat: *Meloën* nempe *Veſicatorium*, & *M. Cichorei.*

Meloë veſicatorius alatus, viridiſſimus, nitens, antennis nigris (*f*). *Cantharis officinarum* (*g*). Cantharis cœruleo viridis thorace

 tereti-

(*e*) *Syſtem. Natur.* Edit. XII. T. I. Part. II *pag.* 697. (*f*) *Syſt Nat.* l c. *Faun. Suecic. II. N.* 827. J. A. SCOPOLI *Carniol. Num.* 185. *p.* 59. J. B. SCHLUGA *Prim. Lin. Cogn. Inſect. p.* 31. (*g*) *Iter Scan.* 186. RAI *Inſect.* 101. MOUFFETUS *Inſect. Hiſt.* 144. JONSTON. *Tab. VII.* U. ALDROVANDUS *Inſect.* 276. Conferantur etiam Materiæ Medicæ ſcriptores. H. J. N. CRANTZIUS *Mat. Med. Tom. III. p.* 120. R. A. VOGELIUS in *Hiſt. Mat. Med. Tom. I. p.* 340. J. F. CARTHEUSERUS *Mat. Med. Tom. I. Cap. XIII. pag.* 496. J. R. SPIELMANNUS *Inſtit. Mat. Med.* §. 41. *pag.* 489. *Suite de la Matiere Medic. de* GEOFFROY par NOBLEVILLE & SALERNE *des Inſect. Tom. I. pag.* 378 P. DE TOURNEFORT *Trait. de la Mat. Medic. Lib. I, p.* 263.

teretiuſculo (*h*). Hæc ſpecies eſt illa Cantharis, quæ hodie in omnibus Europæ Pharmacopoliis ad uſus medicos proſtat. Accuratiorem hujus ſpeciei deſcriptionem dabo §. VII. hujus Sectionis, ubi & illa, quæ oculo armato de hoc inſecto notare mihi licuit, recenſebo.

Meloë Cichorëi alatus, niger, thorace hirſuto, elytris faſciis tribus flavis antennis clavatis. Muſ. Lud. Ulr. 102. *Chryſomela cichorei* HASSELQUISTII (*i*). *Cantharis faſciata* IMPERATI (*k*). Habitat in Cichoriis totius orientis. Magnitudine accedit ad proſcarabæum. Faſcia prima elytrorum ad eorum baſin, ultima ante eorum apicem, reliquis magis undata.

Ratio, quare duas has ſpecies fuſius paullo deſcripſerim, hæc eſt, ut melius intelligi poſſit quæſtio ſequenti paragrapho proponenda, & diligentius indaganda.

QUÆ CANTHARIS VETERUM? AN EADEM CUM NOSTRA?

§. III. Si Cantharidum deſcriptiones a Veteribus exhibitas comparemus cum illis cantharidibus, quæ hodie noſtris in pharmacopoliis ad uſus Medicos proſtant, facile patet non eandem haberi poſſe ſpeciem. DIOSCORIDES ſeqq. verbis ſuas Cantharides deſcribit: „ Cantharides, quæ in frumentis legun-

„ tu-

(*h*) *Mater. Med. Tom. II. pag.* 328. (*i*) *Iter* 410. *N.* 101. (*k*) *Nat. Hiſt.* 78.

„ tur ad recondendum idoneæ ſunt, & effi-
„ caciſſimæ ſunt, quæ variæ viſuntur, luteaſ-
„ que in pennis transverſas lineas habent,
„ quæ oblongo ſunt corpore, craſſæ, & blat-
„ tarum more præpingues. Sed inefficaces,
„ & imbecillæ, quæ unius ſunt coloris" (*l*).
PLINIUS eandem fere dedit illarum deſcriptionem, cum affirmat, „ potentiſſimas illas
„ eſſe, quæ pingues ſunt, & luteis lineis in
„ pennis (elytris) transverſis notatæ" (*m*).
Varii auctores deſcriptiones has retinuerunt, uti v. gr. GORRÆUS (*n*), aliique: ſed, ſi vel levi attentione conſiderantur, facile patet, illas deſcriptiones minime convenire cum iis, quæ de noſtris Cantharidibus diximus, verum magis quadrare cum illarum ſpecie, paragrapho præcedenti nomine *Meloës Cichorëi* deſcripta. IMPERATUS, qui primus cantharidem faſciatam deſcripſit, putat, hanc eſſe ſpeciem a Veteribus uſitatam, & ipſiſſimam illam, quam DIOSCORIDES deſcripſit: neque opinionem hanc omnino abſonam, aut a veritate alienam eſſe, ſequentia comprobare videntur argumenta: 1°. quod *Meloë Cichorëi* per totum inveniatur orientem, teſte HASSELQUISTIO: 2°. quod viribus deſideratis polleat, omnibus meloarum ſpeciebus propriis: 3°. quod in agris degat, victitat enim cichoreo ad margines agrorum in regionibus

 orien-

(*l*) *De Mater. Medic. Libr. II. Cap.* 65.
(*m*) *Hiſt. Natur. Libr. XXIX. Cap.* 4. (*n*) *Defin. Med.*

orientalibus læte crescente: 4°. quod luteis lineis in pennis, hodie elytris dictis, notata sit; & 5°. denique, quod hodie adhuc in usum vocetur apud Chineuses, uti inde patet, quia cl. LINNÆUS ante aliquot annos a Med. D[re]. N. J. FOTHERGILL integrum pharmacopolium Chinense dono accepit, in quo etiam scatulam hac specie repletam inveniebat (o). Quidquid sit, id in confesso est, *Cantharidem* nostram *officinalem*, *Meloën vesicatorium* LINNÆI, in eo differre a Veterum cantharide, quod nequaquam luteis lineis in elytris sit notata, sed æqualiter colore viridi aureo, amœno, & oculis gratissimo, tecta.

Duæ itaque Cantharidum species a Medicis in usum vocatæ sunt, *Meloë Vesicatorius* nempe, & *Meloë Cichorei*, quorum hic Veteribus Medicis inserviit, & in Oriente adhuc adhibetut, ille vero in nostris regionibus usurpatur, & in pharmacopoliis Europæis ad usus medicos prostat.

CANTHARIDUM GENERATIO, ET ORTUS.

§. IV. De ortu & generatione Cantharidum, uti in genere omnium insectorum, vehementer disputavit antiquitas; nec præcedenti seculo plane composita fuit hæc lis. In tres præsertim auctores abiere partes. Aliis

(o) Vid. cl. LINNÆI *Amœnit. Academ. Vol. VI. pag.* 138.

Aliis placuit eas ex putrore naſci, uti LUCRETIUS canit:

Obnoxia cuncta putrori
Corpora, putrores inſecta animata ſequuntur.

Haud neceſſe erit hanc opinionem variis argumentis refutare, ob pulcherrima enim Recentiorum experimenta, & innumera obſervata, jam diu exſulavit, & a' nemine hodie, quantum ſcio, amplius defenditur: ſatis pulchra hac ſuper re protulit J. D. GEIJERUS (*p*). Alii originem a vermiculo deducunt, huicque opinioni favit ARISTOTELES, vir antiquitati magnæ auctoritatis (*q*). Varii præcedentis ſeculi auctores hanc opinionem aſſumſerunt, & diverſis argumentis, obſervationibuſque, ſtabilire tentarunt. At, ſi debita attentione illa conſiderantur, manifeſto patet, illos auctores potius probare opinionem tertio loco memorandam, quam quidem hanc. Si enim concederetur, Cantharides ex peculiari vermiculo generari, nonne merito rogaretur, unde ergo illi vermiculi? nec ita res clarius pateret. Tertius generationis modus eſt ille, quem fovit CARDANUS (*r*), quod ſcilicet ex ovo ſui generis proveniant: hæc opinio hodie unanimiter fere ab omnibus Hiſtoriæ Naturalis ſcriptoribus

---

(*p*) *Tract. Phyſ. Med. de Cantharidibus Cap. II.* §. 4 - 7. (*q*) *L. V. H. A. Cap.* 19. Conf. SPIEGKLIUS *Iſag. in rem Herbar. pag.* 41. (*r*) *De Subtilitat. Libr. IX. pag.* 224. *Edit.* 1550.

ribus & cultoribus aſſumitur, nec mirum; ſummorum namque & expertiſſimorum Virorum obſervationibus & experimentis magis magiſque confirmatur & corroboratur. Neutiquam huic opinioni obſtat, quod dentur animalium ſpecies, in quibus, teſte HARVEJO, nullos mares induſtrioſa detexit obſervatio (*s*). Id certiſſime in Cantharidibus noſtris, de quibus quæſtio eſt, non obtinet: teſtatur enim cl. GEIJERUS ſe ſæpius obſervaſſe, „ Cantharides coïre, & ita tenaciter invicem adhærere, ut non niſi vi quadam divelli poſſent": imo addit, „ ſe conſpexiſſe plurimos mares de unica femella acerrime certantes" (*t*). Quorſum nunc ille coitus? nonne fœcundandis ovis alvo materno contentis inſervit? Varia argumenta hinc inde apud Auctores obvia, quæ pro allata opinione militant, brevitatis gratia omitto. Si quis autem plura hac de re deſideret, ipſos quæſo adeat fontes, conſulatque illos auctores, qui ex profeſſo de generatione animalium tractarunt: & lucubrationes ſuas chartæ mandatas nobis reliquerunt; pulchra præter innumeros alios hac ſuper re habet JOAN. RAI (*u*), & J. SWAMMERDAM (*v*).

QUIBUS IN LOCIS INVENIANTUR, ET QUONIAM PABULO UTANTUR?

§. V. Calidiorum regionum incola eſt noſtra

(*s*) *De Gen. Animal.* Exercit. 38. (*t*) *Diſſ. cit. Cap. II.* §. 9. (*u*) In *Synopſ. Method. Animal. quadruped. Cap. I.* (*v*) *Bibl. Natur. pag.* 284.

ſtra Cantharis, plurima in Hiſpania invenitur, unde κατ' ἐξοχὴν Muſca vocatur Hiſpanica (§. 1.). Cantharides tamen etiam copioſæ ſunt non tantum in Italia, Gallia, aliiſque regionibus calidioribus; ſed & in Anglia, Suecia, & in ipſo noſtro Belgio inveniri affirmat doctiſſ. HOUTTUYN (*w*): rarius paullo in Germania inveniuntur, ubi magis peregrina, quam indigena, ſunt illa animalcula, teſte J. F. CARTHEUSERO (*x*). Quamvis VALERIUS CORDUS, magni nominis auctor, aſſerat, frequenter cantharides in fraxino & liguſtro in Germacia reperiri, eaſque illorum foliorum paſtu mirum in modum allici (*y*). Scribit etiam cl. GEIJERUS, cantharides calidiori tempore plerumque turmatim Germaniam infeſtare, & poſt brevem moram trium quatuorve dierum, imminuto atmoſphæræ colore, iterum gregatim diſcedere (*z*). Non autem huic opinioni calculum ſuum adjicit cl. LINNÆUS, teſtatur enim, hac de re mentionem faciens „id ab indole hujus inſecti longe alienum „eſſe, quod omnium tardiſſime jactando „alas, ſeſe in altum tollit," addit, „occa„ſionem huic opinioni & ipſas dediſſe Can„tharides, quæ breviſſimo tempore, poſt „peractam

(*w*) *Natuurlyke Hiſtor. volgens* LINNÆUS *Tom.* *X pag.* 73. (*x*) *Mater. Med. Tom. I. Cap.* 13. *pag.* 496. (*y*) *Annot. in* DIOSCORIDIS *Mat. Med. Lib. II. Cap.* 65 *&* 66. (*z*) *Diſſ. cit.* confer. VOGELIUS in *Mat. Med. Hiſt. pag.* 340.

„ peractam metamorphosin vigent, & brevi „ quasi evanescunt, unde rerum ignari illas „ migratorias judicarunt" (*a*). Narrant nonnulli, tanta quantitate eas aliquando versus finem veris, & initium æstatis, congregari, ut volantes nubem forment, quæ vento agitata hinc inde jactatur: sic doctiss. LACHMUND narrat, A. 1667. prope urbem *Hildesheim* mense Junio, tanta quantitate collectas fuisse Cantharides, ut omnes replerent salices (*b*). Doctiss. CHARLES mense Majo A. 1685. tempestate serena observavit nubem Cantharidum, quæ ligustrum occupabant, & foliis orbabant. intactis omnino floribus: addit hic, vulgus in Germania credere, in primis quovis septennio copiam horum insectorum adesse (*c*). Licet GEIJERUS, ut ante monui, viderit Cantharides coire, testatur tamen se numquam ova potuisse invenire, & hinc credit, quod in Germania sua ova non ponant, sed aliis in locis, ubi atmosphæra calidior eorum exclusioni magis favet (*d*). Quid vero de hac cantharidum migratione sentiant alii, mox monui.

Nutriuntur præsertim foliis vegetabilium, & præ reliquis amant cynosbatum, ligustrum, cynoglossam, barbam caprinam, syringam cœruleam, sambucum, ulmum, fraxinum, quercum, oleastrum, & salicem. Vora-

(*a*) *Libr. cit. pag.* 136. (*b*) *Act Ac. N. Curios. Dec. I. An. IV. & V Observ.* 186. *pag.* 242. (*c*) Loc. cit. (*d*) *In Diss. cit.* §. 9.

Voraciſſima ſunt animalcula, & arbores fruticeſque aliquando ita depaſcuntur, ut ne foliolum quidem ſuperſit, & ſæpe inde moriantur arbores, uti obſervavit P. HERMANNUS (e). Refert P. ÆGINETA, quod triticum etiam appetant Cantharides (f), ſed alii volunt, quam rariſſime hoc in Germania fieri. Notat J. R. SPIELMANNUS, eas tempore meridiano ſeſe ſub terram recondere (g), forte ut radios ſolis nimis calidos evitent.

MICROSCOPICA CANTHARIDIS DESCRIPTIO.

§. VI. Si oculo armato perluſtrantur Cantharides, earum pulchritudo, tam ratione coloris, quam corporis habitus, magis eluceſcit. Hanc ob cauſſam non a re mea alienum fore credidi, microſcopio hoc inſectum examinare, & deſcriptionem hic adponere. Caput gibbum triangulare eſt, cordis figuram referens, & duro tectum cortice, qui punctulis eſt notatus, & colore viridi aureo inſtructus, uti totum fere corpus: oculi adſunt bini, compoſiti, abſque palpebris, nigricantes in vivis, teſte GEIJERO (g*), in ſiccis & diu aſſervatis vero magis flaveſcentes.

Ad

(e) *Cynoſ. Mat. Med.* (f) *Lib. VII. Cap.* 3. (g) *Inſt. Mat. Med.* §. 43. *pag.* 489. confer. LINNÆI *Amœnit. Acad. Volum. VI. pag.* 135. (g*) Diſſert. cit. Cap. IV. §. 1.

Ad canthos oculorum internos a ſuperior
parte poſitæ ſunt duæ antennæ, mobiles
mediantibus undecim nodulis, quibus con
ſtant: hinc a LINNÆO moniliformes dictæ
omnes hi noduli eandem fere formam ha
bent pyriformem, ſi excipias ſecundum a ca
pite numerando, qui rotundus fere eſt, &
ultimum, qui, eadem licet gaudeat figur
pyriformi, cæteris multo major eſt. Colo
antennarum eſt nigricans, maculis albis hin
inde diſtinctus, exceptis binis nodulis, qu
proxime capiti adſtant, & colore gaudent
amœne viridi, aureo.

Os habent nigrum, corneum, conflatum
ex labio duro, margine acuto inſtructo, cu
ſeſe applicant binæ maxillæ, vel mandibulæ
vix labio longiores, dentatæ, uti in cancri
marinis obtinet, quæ videntur illis inſervir
ad folia arborum ſcindenda, cibumque ad o
deducendum, ubi ulterior eorum commo
litio peragitur. Inter deſcriptas has maxilla
in utroque latere ſeſe adhuc exhibet tenta
culum, tribus vel quatuor articulis mobile
ex aureo colore virideſcens.

Nectitur caput ligamentorum ope cum
alia parte, thorace dicta. Thorax hic cordi
formis etiam quodammodo eſt, & excavato
margine decurrit ſupra elytrorum, mox de
ſcribendorum, coadunationem: debuiſſet po
tius Cervicis nomine inſigniri, quia diſtinct
adhuc datur diviſio abdomen inter & han
partem, cujus ope caput nectitur cum pro
prie dicto thorace. Notarunt hoc etian

NOBLE

NOBLEVILLE & SALERNE (*h*). Cervici nectuntur bini pedes anteriores, qui, præter ſingularem inſertionem & nexum cum dicta parte, tribus articulationibus gaudent. Articulus primus eſt oblongus, cæteris craſſior: ſecundus ab origine tenuis ſenſim lateſcit, & in fine hamulo eſt inſtructus: tertius articulus quinque corpuſculis pyriformibus conflatus eſt: ultimus hic, cæteris longior, gaudet duobus unguiculis incurvis, concava parte ſibi invicem oppoſitis.

Secundum par pedum proprie dicto thoraci adhærens, eodem modo, ac primum mox deſcriptum, eſt articulatum. Hi pedes anteriores quatuor oblique ſemper, in latus inflexi quodammodo, poſiti ſunt. Tertium vero par ad finem thoracis retrorſum magis locatum eſt, membra ſunt longiora, quamvis articulus extremus quatuor tantummodo nodulis conſtat.

Thoracem excipit abdomen, quod quinque articulationibus, quæ ſeſe mutuo ſubingredi poſſunt, conſtat. Dorſum inſecti occupant quatuor alæ; inferiores ſubtiliſſimæ, arachnoideæ texturæ, fuſci coloris in exſiccatis: obteguntur hæ duabus alis durioribus, flexilibus tamen, vocantur *Elytra:* vaginæ adinſtar alas inferiores mox deſcriptas cingunt & inveſtiunt. Elytra hæc acuto margine ſunt inſtructa, & duabus ſtriis longitu-

(*h*) *Suite de la Mat. Medic. de* GEOFFROY *des Inſect. Tom. I. pag.* 379.

dinalibus notata, pulcherrimoque colore viridi aureo gaudent, a parte ſcilicet exteriore, a parte vero interiore fuſci ſunt coloris: ſi attente examinatur ſuperficies externa elytrorum, millenis videtur notata punctis, eodem fere modo, ac corium illud, quod Belgæ *Segrein* vocare ſolent.

Hirſutum eſt totum animalculum, & pilis albicantibus inſtructum.

Hæc ſunt, quæ in ſpeciminibus exſiccatis, uti in Pharmacopoliis noſtratibus proſtant, obſervare potui: ſi mihi licuiſſet vivam Cantharim examinare, accuratiorem longe deſcriptionem ſuppeditare forſan potuiſſem, hoc vero quum mihi non contigerit, aliis hanc relinquo hiſtoriæ naturalis cultoribus.

QUA RATIONE COLLIGANTUR, NECENTUR, ET ASSERVENTUR?

§. VII. Tempus ad colligendas Cantharides aptiſſimum ſtatuitur, quando floret liguſtrum, uti jam ſuo tempore notavit PLINIUS (*i*): colliguntur plerumque menſe Junio vel Julio, & facilis eſt hæc collectio ob ſegnitiem animalculorum; ſi enim ſub arbore, cui inſident, expandatur pannum, & tum baculo aliove modo percutiantur rami, ſponte decidunt, & ſic levi negotio cito ſatis earum magna quantitas acquiri poteſt.

Necantur plerumque vapore aceti, quam metho-

(*i*) *Hiſt. Nat. Lib. XXIX. Cap. 4.*

methodum DIOSCORIDES jam propoſuit, ſequentibus verbis: „ Eas (Cantharides) in „ vas non picatum immittito, ac ipſius oſculum raro puroque linteo obligatum circumvertito, ad vaporem ferventis aceti quam „ acerrimi, tamdiuque inverſum fictile contineto, donec illæ ſuffocentur: tandem „ lino transfixas reponito." (*k*) Hæc necandi methodus hodie plerumque adhuc inſtituitur, & a nonnullis auctoribus ideo præprimis magni æſtimatur, quia credunt, acetum ut antidotum in vim venenatam horum animalculorum agere, illam pro parte infringere & mitigare, uſumque eorum inde reddi tutiorem (*l*). Alii vero auctores hanc DIOSCORIDIS methodum rejiciunt, putantes, aceti vaporem nimis infringere vim Cantharidum, eaſque ſic reddi inertes. Aliis iterum placet, acetum acuere corroſivam Cantharidum vim, & hinc methodum propoſitam diſſuadent, quia, nimis incitata earum vi cauſtica, quam facillime noxas inducere poſſent. Quidquid ſit, patebit in poſterum, ubi de natura cantharidum agendum erit, quid de his ſentiendum ſit. Affirmat Cl. LINNÆUS, quod facile exſiccari poſſint in fumo, vel in olla ſupra ignem: aliis vero placuit, eas pro parte comburere, & ſic ad

 uſus

(*k*) *Oper. Omnium Mat. Med. Lib. II. Cap.* 65.
(*l*) Vid. QUERCETAN. *Pharm. reſtaur. Cap.* 24. & BARTHOLIN. *Cent. IV. Hiſt.* 13. conf. CELSUS *de Med. L. VI. Cap.* 27.

ufus medicos confervare (*m*): verum hoc pacto deftrui poffe earum vim, & magnam falis volatilis quantitatem deperdi, facile quis perfpiciet, qui attentius paullo Analyfin Chemicam horum infectorum, fequenti Sectione proferendam, confideraverit.

Quemadmodum in necandi, ita & in affervandi modo, difcrepant Auctores: aliis placuit capita, alas, & pedes horum infectorum abjicere, folumque truncum ad ufus medicos affervare, putantes illis partibus in primis vim venenatam ineffe: alii e contrario ventrem abjiciunt, & eas folummodo partes in ufum vocant, quæ ab aliis rejiciuntur. Quia hæc quæftio non adeo hujus loci eft, fed potius ad tertiam hujus differtationis Sectionem pertinet, ubi de vi medica Cantharidum agendum erit, nunc plura hac de re non fuperaddam, in pofterum vero in hanc rem inquiram, & experimentis in proprio corpore inftitutis demonftrabo, quid de his credendum fit.

Quamvis varii auctores putant, per biennium, vel ad fummum triennium, affervari poffe Cantharides; refert tamen SWIETENIUS, quod per XXX. annos negligenter affervatæ nil de vi fua cauftica amiferint (*n*). Poft longam fatis affervationem in pulverem tandem fatifcere, omnes unanimi confenfu perhibent auctores, & quotidiana commonftrat

(*m*) LANGIUS *Lib. I. Epift.* 47. (*n*) *Comm. in Aphor.* BOERHAAVII *Tom. I. pag.* 677.

ſtrat experientia: vix enim cantharides in noſtris pharmacopoliis inveniuntur, quin pulverulentam materiem fuſci coloris ſecum mixtam habeant.

SINGULARES NONNULLÆ CANTHARIDUM PROPRIETATES.

§. VIII. Antequam huic Sectioni finem imponam, reſtat, ut Proprietates nonnullas peculiares inſecti noſtri memorem. Prima, & quidem præcipua, eſt teterrimus & ſingularis, picis liquidæ ſimilis, odor, quem ſpirant viventes, quique, præſertim ubi imminet tempeſtas, gravis adeo eſt, ut e longinquo adventantium nares ſatis graviter afficiat: uti ſeſe expertum fuiſſe, teſtatur ſæpius jam citatus GEIJERUS (*o*), in ripis Rheni prope Scaphuſam: eſt hic odor adeo venenatus, & homini inimicus, ut quidam febre corriperetur exinde, quod dormiverat ſub arbore, cui copioſe inſidebant Cantharides, & hoc pacto aërem, earum effluviis corruptum reſpiraverat (*p*). Certe, ſi auctoribus fides, noxia & pernicioſa adeo eſt earum perſpirabilis materia, ut a ſola nudis manibus tractatione homines in urinæ ardorem, imo in mictum cruentum, inciderint, quemadmodum notatur a NOBLEVILLE & SALERNE (*q*), aliiſque. Gravior ſemper & major

 obſer-

(*o*) *Diſſert. cit. Cap. VII.* (*p*) *Ephem. N. C. Dec. I. Ann. IX. Obſ.* 148. (*q*) *Suite de la Matier. Medic. de* GEOEFROY *Libr. cit. pag.* 390.

obſervatur Cantharidum odor interdiu, quam quidem nocte, quod forte majori atmoſphæræ calori, perſpirationi faventiori, adſcribendum eſt.

Quamvis exſiccatæ & aliquamdiu aſſervatæ Cantharides teterrimum illum odorem non habent, minime tamen inodoræ ſunt, ſed peculiarem, nec verbis deſcribendum, odorem exhibent.

Uti odor ingratus eſt, ſic etiam earum ſapor, cedrinæ picis ſimilis. Memorabile hoc eſt, quod illi homines, qui ex ingeſtis Cantharidibus graviter affliguntur, etiam talem ſaporem piceum percipiant, uti poſtmodum ſuo loco indicabitur.

Tandem hoc addendum, quod unctuoſa materie videantur illitæ Cantharides; inquinantur enim oleoſa materie fœtente manus eorum, qui eas colligunt, & viventes tractant. Sufficiant hæc de Cantharidum hiſtoria naturali; tranſeo ad earum examen Chemicum.

SECTIO

SECTIO SECUNDA,

HISTORIAM ET ANALYSIN CANTHARIDUM CHEMICAM

EXHIBENS.

§. I. Quamvis frequens Cantharidum uſus medicus, internus ac externus, nec non Practicorum obſervatio, abunde ſatis declaraverint, peculiare quid his inſectis ineſſe, nihilominus perpauci, quod mirandum, Medici horum animalculorum examen Chemicum, accuratamque analyſin inſtituerunt. Fuerunt tamen nonnulli, qui, conſiderantes utilitatem Chemiæ ad naturam medicamentorum cognoſcendam, hac in palæſtra deſudarunt: ſed quo cum eventu? eo tandem perventum eſt, ut de earum natura lis ſuborta ſit, ne noſtris quidem temporibus plane compoſita. Alii nimirum affirmant, & experimentis comprobare tentant, cantharidibus ineſſe acidum ſubtiliſſimum, mirabilium, quos edunt, effectuum auctorem: alii e contrario aſſerunt, analyſi chemica conſtare, hæc inſecta ſcatere alcalico ſale & quidem volatili. Maxima certe diſcrepantia. Simul ac itaque mecum conſtitueram Cantharidum uſum Medicum pro themate inaugurali ſumere, dubius quid de earum natura per Chemiam indagata ſtatuerem, credidi optimum fore, ut proprio marte, Ex-

perimenta Chemica inſtituerem, ſicque propriis inſtructus obſervationibus, & experimentis, eo felicius hac in re aliquid determinare poſſem. Inſtitui itaque & Cantharidum analyſin Chemicam, æque ac alia Experimenta, quæ ad earum naturam, & miribilium phænomenorum, quæ ab illis producuntur, cauſſam intelligendam aliquid conferre poſſe mihi videbantur. Hæc rite & commode peragendi occaſionem mihi ſuppeditavit, ſuumque auxilium haud denegavit, Chemicus expertiſſimus & Amicus ſuaviſſimus FERD. DEJEAN Med. & Philoſ. Doct.. cui pro præſtito in hoc opere auxilio, cæteriſque in me collatis veræ amicitiæ ſignis, publice nunc gratiſſimum obteſtor animum.

Præmittam propria experimenta, tum recenſebo aliorum pericula, viſurus dein, quouſque inter ſe conveniant, quidque tuto inde concludi queat. En B. L. eorum ſeriem.

PROCESSUS PRIMUS.

§. II. Sumſi Cantharidum, nomine *Meloës Veſicatorii* LINNÆI ante deſcriptarum, hodie in noſtris pharmacopoliis ad uſus Medicos proſtantium (quales ad omnia experimenta in poſterum memoranda adhibui) Unc. VI. in pulverem ſatis ſubtilem eas redegi, & in cucurbitam mundam, puriſſimam, prius aqua deſtillata elutam, immiſi, tumque ſuperaffudi aquæ deſtillatæ Unc. LXIII. Cucurbitæ ſuperimpoſui alembicum etiam puriſſimum, &, roſtro ejus adpoſito excipulo mundo,

com-

commiſſuras vitrorum luto communi firmavi, ſicque adparatum hunc balneo arenæ commiſi, lenem inſtruens ignem, ut digeſtio fieri poſſet.

Per biduum hunc ignem moderatum ſuſtinui, & obſervavi magnam Cantharidum partem, præcipue earum alas & pedes, aquæ innatare, ad altitudinem fere duorum pollicum cum dimidio. Durante calore modico nullæ guttulæ roſcidæ in alembico apparebant: tandem aucto pedetentim ignis gradu mixturam ad ebullitionem (quod tamen ægrius fiebat) deduxi. Ebulliente ſic aqua, motu ejus inteſtino abripiebantur cantharidum partes, quæ vel fundum vaſis petebant, vel per bullientem aquam vagabantur. Superficies ebullientis aquæ tum ſpuma erat tecta, & in alembico vapor roſcidus ſeſe manifeſtabat, qui condenſatus, ſub forma liquoris limpidi, in appoſitum excipulum depluebat. Continuavi hanc mixturæ ebullitionem per ſeptem horas: contraxerat tum mixtura colorem fuſcum brunum.

Nihil ſalis ſolidi in altum abrepti in alembico apparebat.

Refrigerato debite apparatu, eum ſolvi, & in excipulo inveni liquoris limpidi, parum albeſcentis, Unc. IX. Dr. V. cujus ſuperficiei innatabat pellicula quaſi oleoſa, albida. Singularem hic liquor ſpirabat odorem empyreumaticum quodammodo, ſapore etiam leviter empyreumatico præditum.

Cum reagentibus nonnullis commixtus

 hic

hic liquor, ſequentia phænomena exhibuit:

1°. Syrupum violaceum quoad colorem, præter dilutionem, nullo modo mutavit.

2°. Solutionem Mercurii ſublimati corroſivii aqua factam non ſtatim poſt affuſionem, ſed brevem poſt moram, albido colore præcipitavit.

3°. Solutionem argenti aqua forti factam, non mutavit, quamvis copioſe affuſus.

4°. Cum oleo tartari per deliquium commixtus nulla efferveſcentiæ indicia exhibuit, nec volatilis quidquam excutiebatur.

5°. Cum acido vitriolico commixtus hic liquor nullam produxit efferveſcentiam.

Decoctum ipſum hac operatione acquiſitum brunum habet colorem, ſaporem ingratum, pungentem, odorem leviter empyreumaticum, poſt moram & aſſervationem per ſex menſes, in ejus ſuperficie, vaſe exactiſſime clauſo, ſeſe manifeſtavit pellicula albida, & in fundo vaſis, quo illud ſervo, materia mucoſa & lenta collecta eſt.

Decocti hujus portionem commiſcui cum oleo tartari per deliquium, & videbatur mihi erumpere odor alcalinus volatilis, quamvis amiciſſimus DEJEAN, in his experimentis inſtituendis ſocius, id percipere non potuerit.

Etiam cum acido vitriolico diluto miſcui meum decoctum, ſed nullam efferveſcentiam, aut levia ejus indicia, obſervare nobis licuit.

Cantharides a decoctione reſiduæ, bene ex-

expressæ, lenissimo igne tum exsiccatæ ponderabant Unc. III. Drachm. IV.

COROLLARIUM. Ex hoc processu itaque liquet, Cantharidibus inesse materiem gradu ebullientis aquæ educendam, nec tamen eo gradu apparere salis aliquid alcalini, vel tam parca quantitate, ut nomen vix mereatur: forte hoc sal ideo minori copia educitur, quia aliis substantiis intime mixtum, non facile ab iis abstrahi possit.

PROCESSUS SECUNDUS.

§. III. Recepi Cantharidum, a Processu I. residuarum, Unc. II. & retortæ siccæ purissimæ immisi, debiteque agglutinato excipulo mundo & puro, apparatum hunc balneo arenæ commisi. Leni instructo calore, primo prodiit liquor limpidus, guttis roridis sese ad collum retortæ & internam excipuli superficiem manifestans. Dein, auctiori ignis gradu adhibito, prodibat liquor magis coloratus, aurantius fere, per strias decurrens, & olei speciem præ se ferens; simulque sese manifestabat sal volatilis forma crystallina, quod ad internam excipuli superficiem sese affigebat. Aucto dein ignis gradu ad summum, imo & suppressorium, usque prodiit oleum spissiusculum, profunde rubrum.

Refrigerato apparatu, producta a se invicem, quantum fieri potuit absque jactura, separavi; & habui

Spiritus aurantii coloris Drachm. IV. Scrup. I. Gr. III.

Salis

Salis volatilis Scrup. II. Olei e rubro nigrescentis, spissiusculi Dr. II. Scrup. III. Gr. VI. Caput mortuum, quod in retorta residuum fuit, nigerrimum ponderabat Dr. V. Producta itaque in totum cum residuo ponderabant Dr. XII. Scrup. II. Gr. IX.

Spiritus aurantii coloris omni experimento suam monstravit naturam alcalinam valatilem, odore gaudens fragrantissimo, quasi aromatico, qualem fere spirât oleum animale Dippelii, de cujus etiam spissitudine aliquid habet.

Salem volatilem siccum acquirere non potui: aqua destillata itaque vas recipiens elui, & sic facta salis volatilis solutione eum obtinui: solutio hæc etiam cum reagentibus commixta naturæ alcalinæ & quidem volatilis indicia, quocumque modo tentata, exhibuit.

Oleum rubrum nigricans & spissum fragrantissimo gaudebat odore.

COROLLARIUM. Igne itaque violentiori educitur ex Cantharidibus spiritus alcalinus volatilis, ut & sal alcalinus volatilis siccus, & oleum fœtidum fragrantis odoris: quemadmodum idem hoc fit, si aliorum animalium partes huic ignis gradui exponantur, & chemico examini subjiciantur. De productorum diversorum pondere in posterum (Process. VII.) certius constabit, ubi recentes adhibui Cantharides, non excoctas, quales hoc in casu.

PRO-

PROCESSUS TERTIUS.

§. IV. Recepi decocti mei Cantharidum Procesſ. I. Unc. VI. Infudi in urinale purum, & ſic in furnulo Bœrhaviano, leniter calente, evaporationi expoſui, lente inſpiſſabatur decoctum, &, quod notandum maxime, quo magis inſpiſſabatur eo majorem & manifeſtiorem ſpirabat odorem ſtercoraceum. Ex Unciis VI. huic operationi adhibitis acquiſivi Dr. III. extracti, de quo ſequentia notanda: ſpiſſum eſt & tenax; digitis tractatum in filamenta abit; fœtet ingratiſſime; colorem habet profunde brunum, nigricantem; habitus ad ignem gummi ſimillimus eſt, intumeſcit nempe, fumus denſus erumpit, qui flammam ſulphuratæ accenſæ eique admotæ quidem adauget, non vero ipſe inflammatur. Perfecte ſolvitur in alcali volat. palpabili (id eſt alc. volat. per alc. fixum), & impalpabili (ſpiritu ſalis ammoniaci calcareo); his ſpiritibus, facta ſolutione, ex fuſco rubrum conciliavit colorem. Alcali fixo ſanguinis lixivio dicto ſolvebatur quidem, ſed pro parte tantum, in fundo enim vaſculi remanebat mucoſa materies indiſſoluta. Poſt moram quinque fere menſium video etiam, talem mucoſam materiem in fundo vaſculi, quod continet extracti ſolutionem, cum alcali volatili per alcali fixum parato, factam. Cum alcohole digeſtum hoc extractum nullo modo ſolvebatur, verum poſt nonnullorum menſium moram alcohol leviter aurantium contraxit colorem.

CO-

COROLLARIUM. Ex his igitur extracti proprietatibus videtur mihi concludi posse, mucilaginosam hoc habere naturam ob odorem stercoraceum sibi aliquid oleosi adjunctum habentem, quod, mediante materia gummosa vel mucilaginosa, diuturniori igni exposita, & sic activa reddita, more reliquarum materierum gummosarum a reliquis principiis fuit separatum.

PROCESSUS QUARTUS.

§. V. Sumsi Cantharidum pulverisatarum Unc. VI., hunc pulverem in cucurbitam mundam immisi, tam amplo collo instructam, ut alia cucurbita inverse superimponi potuerit, superaffudi alcoholis dephlegmatissimi Unc. XXIII. Dein inverse superimposui aliam cucurbitam purissimam, & commissuram vitrorum non tantum vulgari luto firmavi, sed insuper circumduxi vesicam bubulam madefactam, ut eo melius alcoholi occasionem avolandi præscinderem: hunc apparatum in balneo arenæ reposui, lenemque instruxi ignem, ut digeri posset mixtura: leni hoc ignis gradu per biduum sustentato, adauxi eum, quo factum est, ut ilico ebullitio fat fervens inciperet: Cantharidum partes, quæ ante ebullitionem fundum petierant, nunc, vigente ea, quaquaversum agitabantur, levisque spuma in superficie liquoris sese manifestabat.

Continuavi hanc ebullitionem per sex horas

ras; alcohol jam fuſcum contraxerat colorem. Nil interim ſalis volatilis, in altum abrepti, ſeſe exhibuit. Refrigerato apparatu, ſupernatantem liquorem effudi, & per conum chartaceum trajecti, guttulæ tranſſudantes ex flavo virideſcebant, collectaque tinctura hoc colore gaudet: habui tincturæ puriſſimæ Unc. XVI. Dr. II.

Odor tincturæ non eſt ſimpliciter alcoholis, ſed adjunctum habet odorem aliquem ſingularem, verbis non adeo deſcribendum, non ingratum.

Portioni hujus tincturæ admiſcui guttulas nonnullas acidi vitriolici, lacteſcebat ilico, & turbabatur tinctura.

Alteram portionem ejuſdem tincturæ commiſcui cum Oleo Tartari per deliquium, aſt hoc fundum petebat, ſupernatante tinctura: id tamen animadvertendum, quod in ſuperficie inferiore tincturæ, ubi in proximum contactum cum oleo tartari erat, guttulæ nonnullæ oleoſæ ſuſpenſæ quaſi conſpiciebantur.

Cum aqua deſtillata mixta hæc tinctura, turbabatur ilico, contrahebat colorem ex flavo lateſcentem, & peculiarem odorem ſpirabat.

Unciam unam hujus tincturæ leni calore expoſui, & difflato ſic alcohole ſuperfuere reſinoſæ materiæ Gr. XVI. Reſina hæc profunde rubro colore erat tincta, viroris tamen quid intermixtum exhibebat, odorem ſpirabat leviter aromaticum. Portioni hujus

materiæ

materiæ reſinoſæ ſerventis aquæ parum affudi, diſſolvebatur quidem, poſtquam pelliculam albidam contraxerat, non vero ſolvebatur.

Pulvis Cantharidum ab hac operatione reſiduus, expreſſus, & leni igne exſiccatus, ponderabat Unc. IV. Dr. V. ſuamque omnino adhuc tuebatur formam, & ſolito gaudebat virore aureo.

COROLLARIUM. Patet ſic, ope alcoholis ex æquali Cantharidum pondere non tantum ſolutum fuiſſe, quam quidem per aquam in Proceſſ. I. ubi reſiduum ab Unc. VI. ponderabat Unc. III. Drach. IV., & hic ex Unc. VI. remanſerunt Unc. IV. Drach. V. differentia itaque IX. Drachm. ſique phænomena porro examinemus, quæ producit hæc tinctura, videmus id, quod ſolutum fuit, reſinoſæ eſſe naturæ.

PROCESSUS QUINTUS.

§. VI. Recepi pulveris Cantharidum a Proceſſu IV. reſidui Unc. II, retortæ puriſſimæ commiſi, & appoſito excipulo ſecundum regulas artis adparatum inſtruxi, & in balneo arenæ repoſui.

Leni prius adhibito calore, prodiit liquor limpidus ſenſim ſenſimque coloratior, dein adaucto ignis gradu, deſtillabat oleum rubellum, & tum ad latera excipuli ſeſe manifeſtabant pulcherrimæ cryſtalli ſalinæ. Fortiſſimo deinceps inſtructo igne, de roſtro

retortæ

retortæ depluebat oleum nigrum, ſpiſſum, tenax.

Refrigerato adparatu, & a ſe invicem ſeparatis productis, inveni, me ex Unc. II. adhibitis accepiſſe ſpiritus aurantii coloris Dr. III. Scr. II. qui, cum reagentibus mixtus, omnes dotes alcali volatilis monſtrabat.

Salis volatilis etiam alcalinæ indolis, Drachm. I. & Gr. VIII.

Olei ſpiſſi tenaciſſimi Dr. III. Scr. I.

Caput mortuum nigerrimum, in retortæ ventre reſiduum, ponderabat Drachmas VI.

COROLLARIUM. Quum in hac operatione paulo quidem plus ſpiritus alcalini multo vero minus ſalis volatilis acceperim, quam Proceſſu II, videtur patere, quare aqua, dum vigeret decoctio Proceſſu I. per roſtrum alembici defluxa, aliquid alcalini volatilis habere potuerit, aqua enim ſal volatile facillime ſolvitur, non ita facile alcohole. Quod etiam plus cap. mort. hoc in proceſſu retinuerim, inde oriri videtur, quia pars gummoſa aqua ſolubilis, non autem alcohole, in Cantharidibus huic operationi adhibitis remanſerit, & ſic fortiori expoſita ignis gradui capitis mortui pondus adauxerit.

PROCESSUS SEXTUS.

§. VII. Sumſi Cantharidum pulveriſatarum Unc. XII. hunc pulverem retortæ puriſſimæ ſatis capaci commiſi, ita ut venter retortæ ad duas tertias partes eſſet repletus, appoſi-

to excipulo mundiſſimo, luto vulgari vitrorum commiſſuram firmavi, & dein apparatum hunc in balneo arenæ repoſui, eo ſcopo ut viderem, quænam prodirent, ſenſim augendo ignis gradu. Primo igitur lenem inſtruxi ignem, ita ut apparatus modice caleret; nil vero prodiit: at dein, paullo fortiori inſtructo igne, de roſtro retortæ deſtillavit liquor albidus, leviter lacteus, qui primo ad collum retortæ guttis roridis ſeſe manifeſtabat, & parvis guttulis in adglutinatum excipulum depluebat: continuato hoc ignis gradu, prodiit olei quid, e rubro flaveſcentis coloris, quod liquori in excipulo jam collecto innatabat: expellebatur tum e cantharidibus ſal volatile, quod forma cryſtallina inſtar arbuſculi ad internam excipuli ſuperficiem ſeſe affigebat: pedetentim augebatur hujus ſalis quantitas, perdurante interim ſtillicidio, ita ut inter duas quaſque guttulas dilabentes commode duodecim numerare poſſem. Tum in collo retortæ, ventrem verſus, incipiebat circumvagari vapor albus, qui per roſtrum ejus exiens, impetuoſe excipuli cavum replebat, & obnubilabat. Maxime verebar, hoc dum videbam, apparatus diſploſionem, excipulum enim non valde capax erat; ſed paullo poſt videbam vapores illos condenſari, & a liquore, in excipulo jam contento, abſorberi. Perrexi itaque abſque metu in inſtruendo igne, & vidi tum, cum vapore illo albido prodire oleum priori longe ſpiſſius, magiſque coloratum: citius etiam

tum

tum erat ſtillicidium, nam inter duas guttulas cadentes vix octo numerare potui. Tandem poſt horas quatuor, vehementiſſimum adhibui ignem, imo & ſuppreſſorium, ita ut olla ferrea, arenam cum retorta continens, lucide canderet. Prodiit tum oleum nigrum ſpiſſiſſimum, adeo tenax, ut guttula de roſtro retortæ in excipulum dilabens in filamentum abiret: denique nil amplius prodiit, ceſſante fumo & ſtillicidio.

Colli retortæ ſuperficies interna nigra materie erat obducta. Sal volatilis ignis ope copioſe excuſſus, & excipuli lateribus affixus, maxima pro parte albus erat, verum in parte excipuli inferiore tinctus erat ab oleo ex rubro flaveſcente.

Finita ſic operatione deſtiti ab igne inſtruendo, ut lente refrigerato apparatu, producta cum reſiduo examinare poſſem: verum, obortis aliis negotiis, non niſi poſt biduum apparatum ſolvere potui.

Sal volatile ſuperficiei internæ excipuli adhærens ſuam ſervaverat formam, liquor vero ante albidus, cui innatabat oleum, leviter aurantium contraxerat colorem.

Solvi tum apparatum, &, ablato vix luto, odor fragrantiſſimus empyreumaticus nares feriebat, ſimilis illi, quem ſpirare ſolent aliorum animalium partes, ignis torturæ expoſitæ.

Effudi liquorem meum flavum, ſimul cum ſupernatante oleo ſpiſſo, in conum chartaceum aqua prius madefactum, ſic ſeceſſit li-

quor ſpirituoſus ab oleo ſuo: ponderabat ſpiritus Unc. III. & Drachm. VI.

Olei nigricantis ſpiſſi, ingratiſſimi odoris, poſtquam a ſale volatili ſeparatum erat (quod abſque jactura fieri non potuit) pondus erat Unc. II. Dr. III.

Sal volatile ponderabat Unc. I. Drachm. III. Impoſſibile fuit omnem omnino ſalem, ab omni aliena labe purum, acquirere, tam enim tenaciter oleo inhærebat, ut non niſi unius alteriuſve producti jactura hæc ſeparatio fieri potuerit.

Caput mortuum, quod ſat æquabilem in retortæ ventre ſervaverat ſuperficiem, nigerrimum erat, ſpongioſum, friabile, & ponderabat Unc. III. Drachm. V.

Spiritus hac operatione acquiſitus, cum reagentibus nonnullis commixtus, ſequentia exhibuit phænomena.

1°. Syrupo violaceo alcalicorum more, viridem conciliabat colorem.

2°. Solutionem Mercurii ſublimati corroſivi, aqua factam, albo colore præcipitavit.

3°. Acido ſalis, aqua deſtillata diluto, admixtus hic ſpiritus, fortiſſima producebatur efferveſcentia, ſimulque erumpebat ſingularis odor, qui forte ex principio phlogiſtico, oleoſo, hunc ſpiritum colorante, deduci debet.

COROLLARIUM. Ex hac operatione itaque liquido ſatis patet, ignem ſiccum, & violentiorem, a gradu 112. ad 600. inſtructum,

ctum, validius in Cantharides agere. Hoc melius adhuc adparet, ſi excuſſa, tum ſpiritus alcalinus volatilis, tum ſal alcalinus volatilis ſiccus, tum oleum ſpiſſum empyreumaticum, comparentur invicem cum productis proceſſus II. & V.

Difficulter admodum, nec abſque unius alteriuſve producti diſpendio, ſeparationem perfectam productorum inſtitui: quia vero optabam ſeorſim habere ſingula producta, ſequenti modo eundem hunc proceſſum repetii.

PROCESSUS SEPTIMUS.

§. VIII. Recepi Cantharidum integrarum, uti proſtant, Unc. XII. Has in retortam puriſſimam, capaciorem, immiſi, adpoſui excipulum mundum, &, repoſito apparatu in balneo arenæ, commiſſuram vitrorum exactiſſime luto vulgari firmavi: primo leniſſimum inſtruxi ignem, ut bene incaleſceret totus adparatus, dein paullo fortiorem ignis gradum adhibui, vidique tum collum retortæ, internamque excipuli ſuperficiem, rore quaſi perfundi: & moderato hoc igne fiebat ſtillicidium liquoris albeſcentis: hinc inde in excipuli cavo ſeſe manifeſtabant ſpiculæ ſalinæ, quarum quantitas, ſimul cum copia liquoris, continuo augebatur: potui tum octo vel novem inter duas guttulas cadentes numerare. Hunc ignis gradum per quinque horas continuavi: per commiſſuram vitrorum, non obſtante luto, erumpebat odor

 ſalis

ſalis volatilis alcalini, tandem apparebant guttulæ oleoſæ flaveſcentes, tum vero ilico ſuſtuli ignem (ſcopus erat omnia producta, ſi fieri poſſet, ſeparata habere), & refrigerato pauliſper apparatu, ſolutoque luto, abſtuli vas recipiens, & aliud puriſſimum agglutinavi.

Habebam tum in excipulo meo liquoris albeſcentis alcalini Unc. II. Drachm. VI. Scrup. II. Salis volatilis ſicc. Dr. II. Scr. I. Gr. VIII. Eodem hoc ignis gradu adhuc depluebat de roſtro retortæ liquor albidus, præcedenti ſimilis, & ad internam excipuli ſuperficiem magna adhuc ſalis volatilis quantitas, forma cryſtallina, colligebatur, monſtrabat ſeſe etiam oleum rubellum, non adeo ſpiſſum, quod ſuperficiei liquoris albeſcentis innatabat: ignem itaque non adauxi, ſed deſtillationem eodem tenore per aliquot horas adhuc continuavi, donec hoc ignis gradu nil amplius prodibat. Refrigerato itaque paullulum apparatu, excipulum abſtuli, & aliud puriſſimum capacius appoſui, agglutinavique. Producta tum in excipulo inveni ſequentia: Liquoris albeſcentis, præcedenti ſimilis, Dr. VII. Olei rubelli ſatis fluidi Dr. VI. cum dimidia: Salis volatilis Unc. I. Dr. I. Scrup. I. Gr. XII. Rite inſtructo iterum apparatu, ignem per gradus adauxi ad ſummum, imo & ſuppreſſorium uſque, ita ut olla ferrea lucide canderet.

Dum ignis gradus adhuc ſat moderatus erat, prodibant adhuc nonnullæ guttulæ liquoris

quoris albeſcentis, & nonnullæ ſpiculæ ſalinæ ſeſe ad excipuli ſuperficiem internam affigebant. Auctiori igne in retortæ collo, & tandem in ipſo excipulo oberrabat vapor albus, qui impetuoſiſſime totum excipuli cavum replebat, & adeo increſcebat, ut pelluciditas vitrorum in totum fere diſpareret. Sub hac vaporis apparitione ſtillabat ſpiſſiſſimum oleum profunde rubri coloris, adaugebatur etiam quantitas cryſtallorum ſalis volatilis, arbuſculorum forma internæ ſuperficiei excipuli adhærentium. Ad roſtrum retortæ tandem ſeſe monſtrabat oleum nigricans, adeo ſpiſſum & tenax, ut depluere in excipulum non poſſet.

Per ſex horas viguit ſummus ignis gradus, donec nec vapor, nec oleum, amplius prodibat. Refrigerato itaque debite apparatu, in excipulo ſequentia inveni: Liquoris alcalini leviter aurantii Dr. dim. Olei ruffi tenaciſſimi, odoris fragrantiſſimi Unc. I. Scrup. II. cum dimid. Salis volatilis præcedenti ſimilis Dr. III. Diffracto retortæ ventre inveni animalcula, loco viroris aurei, nigredinem contraxiſſe, formam interim adhuc ſuam tuentia: eorum pondus erat Unc. III. Dr. VII.

Producta ita computata hæc ſunt: Liquoris albeſcentis alcalini Unc. III. Dr. VI. Gr. X. Salis volatilis alcalini Unc. I. Dr. VII. Olei rubelli fluidioris Dr. VI. cum dim. Olei profunde rubri, ruſſi, ſpiſſiſſimi Unc. I. Scrup. II. cum dim. Hæc omnia ſimul ſumta faciunt Unc. VII. Dr. IV. cum dimid. His ſi

 addas

addas pondus capitis mortui, nempe Unc. III. & Dr. VII, habes Unc. XI. Dr. III. cum dim. ita ut de Unc. XII. Cantharidum, huic operationi adhibitarum, perdiderim Dr. IV. cum dim. Nec mirum hoc, teſtantur enim omnes Chemici, quod in inſtituenda nonnullorum corporum analyſi, ſemper aliqua jactura fiat, ſi productorum pondus, cum pondere capitis mortui reſidui ſumptum, conferatur cum pondere partium ad operationem adhibitarum.

COROLLARIUM. Perpulchre hic proceſſus convenit cum præcedenti VI. Quod in hoc proceſſu paullo plus capitis mortui retinuerim, forte oritur inde, quod huic operationi integras adhibuerim Cantharides;

CAPITIS MORTUI EXAMEN.

§. IX. Caput mortuum a Proceſſu ſecundo, quinto, ſexto, & ſeptimo reſiduum, ulteriori examini ſubjiciendum eſſe, credidi, qua propter unciam ejus unicam, in pulverem ſubtiliſſimum redactam, partitis doſibus in crucibulum puriſſimum, medio in igne repoſitum, & lucide candens, immiſi, ut in cineres abiret, aſt quamvis vehementia ignis per aliquot horas ita ſuſtentata, ut non tantum crucibulum, ſed & materies intus contenta carbonacea, lucide canderet, nihilominus caput mortuum refrigeratum ſolitam adhuc poſſidebat nigredinem, & quidquid variis vicibus tentaverim, ne granum quidem

dem hujus materiæ in cineres redigere potui. Difficultas hæc forte inde oritur, quod phlogiſton cum terra, intermedia materia pingui, adeo firmiter jungatur, ut ne vehementiſſimo quidem adhibito igne procedat ſeparatio. Deſiſtens itaque ab hoc opere ſæpe fruſtra ſuſcepto, conſilium cœperam nullum amplius cum hoc capite mortuo experimentum inſtituendi; quum vero menſe Auguſto præcedentis anni ferias æſtivales in pago patrio, *Wildervank* dicto, tranſigerem, & cum amiciſſimo doctiſſimoque viro PH. J. LOOFF, Medicinæ Doctore, ibique praxin clinicam feliciter exercente, de experimentis, & tentaminibus meis chemicis cum cantharidibus inſtitutis agerem, & quidem præcipue de experimentis fruſtra cum earum capite mortuo inſtitutis, nobis obrepuit curioſitas tentandi, num etiam in capite hoc mortuo animalium tam ſplendido colore aureo præditorum, auri quid latitaret. Sequens itaque inſtituimus experimentum.

EXPERIMENTUM SINGULARE.

Recepi capitis mortui Cantharidum Dr. VI. In pulverem ſubtiliſſimum redactum in vas vitreum idoneum immiſi, dein ſuperaffudi Aquæ Fort. Unc. V. & addidi Salis communis cibarii Dr. VI. Mixturam hanc per triduum in leni calore ſervavi, ut digeri poſſet; tum filtri ope liquorem a capite mortuo ſeparavi. Tinctura hæc (aqua regia) contra-

xerat colorem fulvum eleganter aureum, ac
si revera aurum teneret solutum: commisi
hanc tincturam cucurbitæ purissimæ, & ad-
posito excipulo leni calore eam ad siccitatem
deduxi, acquisivi sic salem siccum, quem,
ob principia constituentia, pro nitro cubico
salutavi. Erat hic sal albus, candidus, sed
flavis, imo & purpureis striis notatus.

Scopus nunc erat, hunc salem siccum cum
argento igni fortissimo exponere, ut, si auri
quid contineret, id sese cum argento unire
posset. Sed ad hoc opus requirebatur argen-
tum ab omni labe aliena purissimum, ne
fallacia in experimento daretur. Sumsi hunc
in finem monetam anglicam XXVIII. stuve-
rorum, hanc in sufficiente quantitate aquæ
fortis dissolvi, dein solutioni aqua pura di-
lutæ immisi laminam cupream, excutieba-
tur sic argentum, quod forma pulverulenta
fundum petebat, diffudi tum supernatantem
liquorem, & argentum meum sæpissime aqua
pura edulcoravi, dein leni calore exsiccavi.
Argentum sic acquisitum candenti crucibulo
commisi, & fortiori instructo igne ad flu-
xum deduxi: cum per aliquot minuta bene
fluxisset effudi, ut metallum meum purissi-
mum a scoria liberarem. Dein iterum cruci-
bulo commisi, & cum denuo flueret, sal
meum, in pulverem redactum, partitis do-
sibus adjeci. Deflagrabat hic sal, & quum
omnem quantitatem crucibulo commisissem,
hoc operculo apto obtegi, & ignis gradum
adauxi, perque semihoram crucibulum cum

con-

contenta materie vehementiſſimo igni expoſui.

Effudi tunc meum argentum, & cum refrigeratum eſſet, idoneo vaſculo puriſſimo immiſi, ſuperaffudique ſufficientem quantitatem aquæ fortis depurati. Solvebatur argentum, & menſtruum interim perfectam ſuam pelluciditatem retinebat, nullumque colorem contrahebat. Vigente adhuc ſolutione per menſtruum vagabantur flocculi nigricantes, qui peracta ſolutione, & deſinente motu liquoris inteſtino, fundum petebant, ibique colligebantur.

Diffudi tum ſolutionem de hoc pulviſculo, illud aqua calida ablui, atque exſiccavi, dein chartæ albiſſimæ affricui, & non abſque admiratione vidi, hoc pulviſculum nigrum particulas ſplendentes aureas continere.

Hic redux, illuſtr. GAUBIO, in Chemicis & Pathologicis Præceptori exoptatiſſimo, numquam ſatis æſtimando, hujus experimenti hiſtoriam chartæ mandatam exhibui, ique monſtravi aurum dicta operatione acquiſitum. Valde mirabatur ſummus Vir hujus experimenti eventum, & in ſe ſuſcepit examen pulviſculi, viſurus num quidem aurum foret, examinavit quouſque parca quantitas, quæ forte quartam grani partem pondere æquabat, permiſit, & mihi retulit revera aurum eſſe cum parca ferri quantitate mixtum. An ergo hoc aurum e capite Cantharidum mortuo elicitum? Certe meretur hæc res ulterius indagari.

§. X.

§. X. Hæc ſunt B. L. experimenta & ten-
tamina chemica quæ inſtituere mihi licuit:
ab omni præjudicio immunis, opus aggre
ſus fui, ſemper memor admonitionum ill
rum, quas venerandus GAUBIUS diſcipul
ſuis, antequam ad Praxin Chemicam tranſi
adeo inculcat, nempe ut ſit Chemici animu
vera theoria imbutus, & prorſus alienu
a præcipitantia & feſtinatione; ut ratione
habeat puritatis & nitoris, tam inſtrume
torum, quam productorum; ut attentiſſimu
ſit obſervator tam circa materiam, quam tr
ctat, quam circa inſtrumenta & producta
tandem, ut aſſuetus ſit rigido caſtoque r
tiocinio, ne ex operationibus & inſtitut
experimentis aliquid concludat, quod in pr
miſſis non inveniatur. His itaque nunc r
cenſitis, videamus, quid aliorum Auctoru
pericula doceant, & quouſque cum noſtr
experimentis conveniant, aut diſcrepent.

VARIORUM TENTAMINA CHEMI
CUM CANTHARIDIBUS INSTITUTA

§. XI. Illos inter auctores, qui experime
ta chemica cum Cantharidibus inſtituerur
primo recenſendus eſt celebris P. TOURN
FORTIUS, hic ſatis amplam exhibet analyſ
earum chemicam, quam idiomate gallic
uti proſtat, apponere lubet, ne in latina
transferendo linguam mutiletur textus:
ejus verba. „ *L'analyſe des Cantharides*
telle: de deux livres & demie de Canthari
no

nouvelles, dont le poids dans l'espacc d'envi-ron une heure avoit manifestement diminué d'une demi livre, par la quantité qu'elles avoient poussé d'exhalaisons d'une odeur acre comme d'un très-fort vinaigre; on à tire d'abord une livre d'une certaine liqueur qui changoit la teinture de tournesol en une couleur de feu; puis il sortit six onces d'une seconde liqueur, qui coaguloit la solution de mercure sublimé, & excitoit un grand combat avec l'esprit de sel; on vit paroître ensuite une huile chargée d'un sel volatil; elle se trouva de la quantité de neuf ouces & demi dragme, & fut suivie d'une once & demi de sel volatil: on tira a peine de la terre damnée vingt grain d'un sel, qui se liquéfioit à l'air, & une once, six dragmes de substance toute terreuse : addit tum, *nous devons conclure de la, que les Cantharides, outre le sel armoniac & le tartre, sont douées d'un esprit acide, approchant de l'esprit de nitre, de même que les plantes corrosives* (*r*). Liquido satis patet, hanc TOURNEFORTII analysin maximopere cum nostris experimentis pugnare: afferit hic auctor, Canrharidum horas duas, postquam de pondere suo multum exhalatione amiserant, dedisse spiritus acidi libram unam, dein liquoris alcalinæ naturæ Uncias VI; nos e contrario e cantharidum Unciis duodecim acquisivimus spiritus

(*r*) *Traité de la Matiere Medicale*, Tom. I. Livr. I. pag. 265.

ritus alcalini volatilis Unc. tres, drachma[s]
ſex, grana decem (vid. Proceſſ. VI. & VII.))
differentia revera admodum magna: videm[ur]
tur tamen, ſi rem paulo penitius examinee
mus, propius ad ſe invicem accedere. Nam
adhibuit TOUNEFORTIUS (uti e textu me[mo]
morato patet) cantharides recentes, alimen[to]
to adhuc vegetabili aceſcente forſan reple[tas]
tas, (voraciſſimæ enim Cantharides ſunt
uti præcedenti ſectione §. V. dixi), dein adhi[bu]
buit forte mox poſtquam aceti vapore eſſen[t]
enecatæ, uti ipſe auctor affirmat fieri. No[s]
e contrario adhibuimus cantharides ſiccas
& per aliquot tempus jam aſſervatas. A[n]
itaque in eo quærenda ratio, quod ſpiritum
acidum acceperit TOURNEFORTIUS? Cert[e]
abſurdum non eſt ſtatuere, quod multum
dictæ circumſtantiæ contulerint ad eventum
ejus experimenti; num autem ſolummodo in[]
de dependeat, in medio relinquo: id inte[]
rim certum eſt, quod nos numquam n[e]
quidem acidi veſtigium noſtris in experi[]
mentis invenerimus, imo nec alios hoc ob[]
ſervaſſe patebit, ſi eorum analyſes exami[]
nemus.

Sic v. gr. JOSEPHUS VERATTI refert
qaod tres unciæ Cantharidum retortæ ind[i]
tæ, principio leni igne tractatæ, parum a[]
quoſi liquoris largitæ ſint, inde ſecuta fu[it]
modica vis olei colore viridis, conſiſtenti[a]
olei olivarum ſimilis, odore autem ingrat[o]
& gravi. Igne per gradus aucto ſal volatil[e]
adſcendit album, figura ſal volatile corn[u]
cer[vi]

ervi aemulans, pondere, ut æſtimare po-
uit, drachmarum trium: poſtremo exiit
leum valde craſſum obſcurum empyreuma-
icum, & fœtens, quantitate cæteras partes
onge ſuperans; reſidua maſſa, quæ in retor-
a ſuperfuit, nigra erat, inſipida, pondera-
atque unciam unam (*s*).

Retulit etiam A. PITCARNIUS Analyſin
Cantharidum Chemicam, teſtaturque ſe ex
Unc. VIII. acquiſiviſſe ſpiritus, ipſo ſpiritu
C. C. magis alcalini drachm. XIII. cum di-
nidia; Salis, ſale C. C. magis alcalici, dr.
II; Olei nigri fœtentis drach. VIII. cum
imidia; ſuperfuerunt Capitis mortui ſpiri-
um C. C. olentis Unc. III. (*t*).

Sic etiam proſtat cantharidum analyſis in
Diſſertatione inaugurali J. F. J. PROBSTII,
ic Cantharidum libram unam retortæ vi-
eæ commiſit, & ſenſim ſenſimque augen-
o ignis gradum, ad ſummum uſque, ſe-
uentia producta accepit. Spiritus urinoſi,
grato odore nares ferientis Unc. tres cum
midia. Olei rufi ſpiſſiuſculi, fœtentis,
rachmas ſex. Salis volatilis, qui in pulcher-
mas albiſſimas cryſtallos concreſcens, exci-
uli & roſtri parietes occupavit, Unc. duas.
apitis mortui pondus non addit (*u*).

EXPERI-

(*s*) *Comm. Inſt. & Acad. Scient. & Art. Bono-
ens*, Tom. II. Part. II. pag. 115. (*t*) Oper.
mn. §. 9. pag. 303. (*u*) Diſſert. Med. inaug.
Sale volatili Cantharidum, Argentorati 1759.

EXPERIMENTORUM NOSTRORUM ALIORUMQUE COMPARATIO ET SUMMA.

§. XII. Hi processus satis pulchre cum nostro Processſ. VI. & VII. conveniunt ratione productorum: sed datur discrepantia quædam in eorum pondere. De JOSEPHI VERATTI analysi nil determinare possum, im enim non adjecit productorum pondera, sed de PITCARNII & PROBSTII analysi hæc prædico.

Hic namque, ut ejus analysis comparationem cum mea instituam, ex libra una (suppono hic libram medicinalem Unciarum scilicet XII.) acquisivit spiritus urinosi Unc. tres, Drachm. IV. Ego habui ex eadem Cantharidum quantitate spiritus alcalini Unc. III. Dr. VI. gr. X. Ille accepit tum olei rufi fœtentis Drach. VI. Ego e contrario olei rubelli Dr. VI. cum dimidia, & olei rufi spississimi Unc. I. Scrup. II. Habuit ille salis volatilis forma crystallina Uncias duas. Ego unciam unam & drachmas septem, vide Process. VII.

Crediderim, differentiam hanc ratione productorum ponderis in eo quærendam esse quod doctiss. PROBSTIUS, vel forsan potius Cl. SPIELMANNUS, qui pro hujus dissertationis auctore vulgo salutatur, non tam fortem & vehementem ignis gradum adhibuerit, quam nos.

Ne

Nec absque ullo fundamento me hoc suspicari, patebit, si consideremus, 1°. hunc auctorem nullam facere mentionem vaporis vel fumi illius albidi, quem nos fortissimo instructo igne in Processs. VI. & VII. observavimus, & sub cujus apparitione demum prodiit oleum illud spissimum, quod in PROBSTII experimento non apparuit: II°. quod afferat, caput mortuum, ab analysi sua residuum, luculenta adhuc arsisse flamma, ex quo phænomeno haud immerito concludit, non omne oleum fuisse expulsum: & idem illud suspicor de PITCARNII experimento, dicit enim, se habuisse caput mortuum spiritum C. C. olens, dum interea nostrum caput mortuum nullo gaudebat odore, & nec flammam, nec scintillationem, exhibuit, vehementissimo licet igne vexatum.

Quamvis vero & propria & aliorum pericula doceant, Cantharides destillationi subjectas spiritum dare volatilem alcalinum, & salem ejusdem naturæ; inde tamen nondum tuto satis concludere licet, salem nativum horum insectorum alcalinæ indolis esse, vel hoc ita illis animalculis inesse, ut ei adscribi possint peculiares illarum dotes, & proprietates, quibus gaudere demonstrabitur in posterum (Sect. IV.) Nemo enim inficiabitur, quod producta hæc, sub vulcani tortura, majorem vel minorem passa fuerint metamorphosin: illa namque experimenta, quibus cum aqua (Processs. I.), vel cum alcohole (Processs. IV.) Cantharides igni exposueram,

nil ſalis volatilis alcalini exhibuerunt; quamquam tamen illa aqua, quæ (Proceſſ. 1.) vigente decoctione per roſtrum alembici defluxit, aliquid alcalinæ naturæ monſtravit; commixta enim cum ſolutione Mercurii ſublimati corroſivi aqua facta, præcipitationem lacteam, brevem poſt moram, produxit (Proceſſ. 1. Num. 2.). Accedit his, quod ſal alcalinus volatilis, fortiori igne e Cantharidibus excuſſus, tam levi caloris gradu in altum abripiatur, ut idem ille calor, Cantharidibus integris applicatus, nil inde eliciat (*v*). An ergo mutatio hic facta per ignis vehementiam habenda pro auctore alcali volatilis, ac ſi Cantharidibus naturaliter nihil ejuſmodi ineſſet? Dubito.

Inſtituta itaque, & recenſita huc uſque, Tentamina Chemica, parum conferre videntur ad naturam horum inſectorum illuſtrandam, & declarandam, quæ proprie partes earum conſtituentes ſint; utrum acidum ſubtile in ſe contineant, an illorum ſal nativus potius ſit naturæ alcalinæ? &c. fortior enim ignis gradus, Proceſſu VI. & VII. adhibitus, dubium quodammodo reddere videtur experimenti eventum: & non abſque dolore profiteri cogor, me per inſtituta hucuſque experimenta optatum ſcopum non attigiſſe. Sed multum temporis quamvis his impenderim, nondum tamen deficit patientia & experiundi cupiditas: alia adhuc tentamina inſtituen-

(*v*) Conf. PROBSTII Diſſ. cit. §. *IV.*

ſtituenda eſſe, facile perſpexi, & talia quidem, ubi vehementior ignis gradus dubium non poſſet reddere eorum eventum: duo hanc ob cauſſam ſequentia adhuc inſtitui experimenta.

EXPERIMENTUM PRIMUM.

§. XIII. Pulveri Cantharidum Dr. IV. ſuperaffudi ſpiritus nitri dilutioris Unc. VIII. Obturato cucurbitæ orificio, mixturaque probe agitata, illam repoſui in furnulo Boerhaviano, leniſſimo calore inſtructo. Mox poſt commixtionem nulla efferveſcentiæ indicia obſervavi, ſed maxima pars pulveris liquori ſupernatabat: at, cum per ſemihoram in leni calore, & quiete ſtetiſſet, ſpuma quædam in ſuperficie liquoris ſeſe manifeſtabat, quæ adaugebatur maxime, concutiendo vaſe majori liquoris agitatione producta, imo mox poſt concuſſionem, ſpumeſcente vehementer liquore, ſtrepitum quemdam manifeſte audire licuit. Odor, qui, ſpumeſcente poſt agitationem liquore, erumpebat, erat peculiaris ille Spiritus Nitri odor ſuffocans. Ratione coloris affuſus nitri ſpiritus mutationem ſubiit, pellucidus enim & limpidus ante affuſionem fuit, nunc vero rubicundo colore tinctus.

Cum per noctem tranquille ſteterat, mixtura, leniſſimo ſuſtentato calore, pulvis Cantharidum adhuc liquori ſupernatabat, ſpongioſa ſuperficie, & levi inteſtino agitabatur motu, eodem modo, ac ſi fermentaret: for-

titer, imo fortius ac ante, ſpumeſcebat poſt concuſſionem. Reliqui mixturam hanc per octiduum in leni calore, & ſæpe per diem agitavi, quando ſemper motus inteſtinus cum multa ſpuma & ſibilo quodam ſeſe exhibebat. Cum per triduum ſtetiſſet, acidum nitri non adeo ſuffocantem, uti ſolet, exhibuit odorem, ſed videbatur mihi alius eſſe adjunctus non ingratus. Pulvis Cantharidum virorem ſuum aureum fere perdiderat, & liquor manifeſtiori jam gaudebat colore rubro.

Sexto poſt commixtionem die, partes cantharidum naturalem ſuum colorem aureo viridem plane amiſerant, & leviter fuſcæ erant: in fundo vaſis ſeſe exhibebat magma quoddam ex pulvere Cantharidum, acido nitri eroſo, ortum, & liquor jam pulcherrime rubro erat tinctus colore, nondum vero diſparebat ſpuma de liquoris ſuperficie, ſed, poſt conquaſſationem ſatis fortem & protractam, tota fere mixtura in ſpumam vertebatur, eodem modo, ac ſi aquam, cum magna ſaponis quantitate mixtam, ſic tractarem.

Tandem, langueſcente magis motu inteſtino, cum poſt concuſſionem vix amplius ſpumam exhiberet mixtura, filtri ope liquorem a magmate ſeparavi; ſpiritus nitri, ſic purior redditus, colorem ſuum pulcherrimum, rubrum, eo manifeſtius monſtrabat: odor, quo nunc gaudebat, nitri ſpiritus non erat ſuffocans, ſed aromaticus, haud ingra-

tus:

tus: concuſſus fortiter multam exhibet ſpumam aurantii coloris.

Portioni hujus tincturæ inſtillavi oleum tartari per deliquium, eo ſcopo, ut ſi alcali quid volatilis in ſe haberet, hoc excuteretur: ſed magna oriebatur effervefcentia, non autem alcali volatilis excuſſio. Odor ille aromaticus, quo gaudere hanc tincturam ante monui, videbatur mihi, ab affuſo alcali fixo, intendi. Pulvis cantharidum ab hoc experimento reſiduus, omnem formam, & colorem ſolitum amiſit, in magma quoddam aurantii coloris converſus.

COROLLARIUM. Ex inſtituto itaque hoc experimento liquet, acidum nitri, cum pulvere cantharidum mixtum, motu quidem inteſtino agi, & poſt conquaſſationem multam producere ſpumam, non vero acidi quid peculiaris ex illis inſectis excutere: dein, ſpiritum nitri quidem corrodere, & deſtruere, cantharidum partes, imo pulchro colore rubro inde tingi, haud vero imbui alcalino volatili principio. Unde deducenda ſint illa phænomena, quæ obſervavi, ut & multa ſpuma, & ſtrepitus, facta mixturæ concuſſione, potius non determinabo, Chemicorum id contemplationi relinquens. An materies ſaponacea hoc in experimenta nata hujus phænomeni cauſſa?

EXPERIMENTUM SECUNDUM.

§. XIV. Pulveris Cantharidum Drachm. IV. affudi aceti, per congelationem concentrati,

Unc. VIII. eodemque plane modo tractavi, ac in experimento præcedenti. Mox poſt affuſionem nullum obſervavi motum inteſtinum, aut effervefcentiæ indicium, cum vero per ſemihoram tranquille in leniſſimo calore ſtetiſſet, ſuperficies liquoris multa ſpuma erat tecta, pulviſque antea liquori innatans maxima pro parte fundum petierat, & pelluciditas liquoris plane erat ſublata. Poſt concuſſionem, & conquaſſationem liquoris, maxime adaugebatur ſpuma, & ſibilus quidam, eodem modo ac ſi efferveſceret, producebatur; quemadmodum & obſervavi in præcedenti, cum acido Nitri inſtituto, experimento. Per octiduum etiam hanc mixturam in leniſſimo calore ſervavi, & ſæpe per diem agitavi, quando continuo magna in ſuperficie liquoris naſcebatur ſpuma: ſin autem in quiete ſtabat liquor, non adeo aderat ſpuma, & pulvis omnis in fundo vaſis erat collectus. Per triduum quum ſtetiſſet mixtura, acetum ante quidem leviter coloratum, intenſius rubebat, non autem proprium ſibi odorem ſpirabat.

Per octiduum etiam hanc mixturam licet leni calore foverim, pulvis tamen Cantharidum, & formam & colorem naturalem viridem aureum ſervabat.

Filtri ope liquorem a pulvere ſeparavi, vidique tum etiam magma quoddam, licet parva copia, in filtro cum pulvere remanſiſſe. Acetum, levi colore rubro tinctum, quidem ſolitum ſpirabat odorem, adjunctum tamen

tamen habebat alium, non autem tam manifeſtum, quam in præcedenti experimento: paullo fortiori conquaſſatione & agitatione, totus fere liquor in ſpumam, leviter coloratam, vertebatur.

Portioni hujus liquoris inſtillavi oleum tartari per deliquium, naſcebatur efferveſcentia, non autem impetuoſe, nec erumpebat odor alcalinus volatilis.

COROLLARIUM. Acetum itaque cum pulvere Cantharidum mixtum, & digeſtum, etiam colorem contrahit, &, præcipue poſt conquaſſationem, multam exhibet ſpumam; non autem alcali volatilis quicquam inde educit, nec particularum formam aut colorem deſtruit.

TENTAMINUM CHEMICORUM CONCLUSIO.

§. XV. Dum itaque varia tentamina chemica, igne fortiore vel leniſſimo inſtituta, nil adeo certi demonſtrent, ut Auctorum diſſenſus componi poſſit, locus videtur opinionibus & hypotheſibus probabilibus relictus. Ad me vero quod attinet, ſatius duco, hic nihil determinare, & judicium meum ſuſpendere, donec Chemicorum induſtria proferantur experimenta omni exceptione majora, quæ naturam horum inſectorum, adeo intricatam & abſconditam, demonſtrant.

Haud facile tamen illis aſſentirem Auctoribus, qui deficiente hac in re certitudine

plenaria, potius putant Cantharidibus inesse salem acidum, inter quos, ne plures memorem, recensendus est clariss. J. F. CARTHEUSERUS.

Ne autem cuiquam videatur, me temere nimis egregii Viri opinionem rejicere, paucis examinabo argumenta, quæ ab illo auctore producuntur. Primum hoc est: *quia iterata Chemicorum experientia comprobatum sit, insecta multa, præsertim volatilia, subtili quodam acido, in nonnullis verbi gratia apibus valde caustico, instructa esse* (w). Valde miror, tantum Chemicum huic argumento fidem aliquam tribuisse, dum tanquam Chemicus dogmaticus probe sciverit, in chemicis præcipue numquam plus concludendum esse ex institutis experimentis, quam revera iis demonstratur; & eodem modo illum errare, qui concludit, *quia plerisque insectis, præsertim volatilibus, inest acidum, ergo etiam Cantharidibus*, ac is erraret, qui videns, pleraque metalla spiritu nitri solvi, inde concludere vellet, ergo etiam aurum hoc menstruo solvi, experimentum enim institutum illum doceret, aurum a spiritu nitri intactum relinqui, sed tum demum solvi, quando, additione acidi salis communis, aqua regia inde fuerit facta.

Majoris vero ponderis duo sequentia sunt ejusdem Viri argumenta, *quod* nempe *ad formam*

(w) *Fundam. Mat. Med.* Tom. I. Sect. X. Cap. 13. §. 3.

formandas veras resinas, numquam sal alcalicum, sed semper acidum, concurrat: dein, *quod acida virtutem vesicatoriorum, e pulvere Cantharidum confectorum, intendant* (*x*). Videntur prima fronte omni exceptione majora esse hæc argumenta: ast, si rem paullo attentius consideremus, varia obstant, quæ generalem inde ductam conclusionem haud admittunt. Parca admodum est resinosæ materiæ quantitas quam ex illis animalculis educit chemia: ex Uncia integra Tincturæ saturissimæ tantum Grana XVI materiæ resinosæ habui (Procesf. IV.). An ergo in tam parca quantitate resinæ omne Cantharidum sal quærendum? An itaque credendum, acidum nostris in animalculis revera inesse, & alcalinum illud, quod vehementiori ignis gradu ex illis acquiritur, ei suam originem debere, uti PROBSTIUS voluit, quod acidum, ignis ope in vapores resolutum, ad oleum motum, fricatum & agitatum, quadam suæ aquæ, ipsi essentialis, parte privatum, in alcali fuerit versum? (*y*) Vix respondere audeo: malo ignorantiam hac in re profiteri, quam, hypothesi vix probabili indulgendo, errare. Latent hæc, & forte semper latebunt in puteo Democriti.

Num acida actionem vesicatoriorum, e Cantharidibus confectorum, intendant, nec ne, in posterum patebit; alcalica etiam vim vesican-

---

(*x*) L. c. (*y*) Differt. cit. §. VII.

ſicantem horum inſectorum augere, docent ſemina ſinapi, aliaque, quæ alcalina gaudent natura, teſte JOSEPHO VERATTI (z), & nihilominus cuti appoſita ruborem inducunt, cumque Cantharidibus in cataplaſmate adhibita, pulchre earum vim adaugent, intendunt, & promovent.

(z) *Comm. Inſt. & Acad. Scient. & Art. Bonon.* Tom. II. Part. II. pag. 115. Conf. BOERHAAVII *Elem. Chem.* Tom. II. Part. I. Proc. XIII.

SECTIO TERTIA,

XPERIMENTA CUM CANTHARIDIBUS, T VARIIS EARUM PRODUCTIS CHE-IICIS, TAM IN PROPRIO CORPORE, UAM IN CANIBUS, ET SANGUINE HUMANO INSTITUTA,

EXHIBENS.

XPERIMENTA CUM CANTHARIDI-US ET EARUM PRODUCTIS CHE-MICIS IN PROPRIO CORPORE INSTITUTA.

I. Secundum hujus diſſertationis diviſio-
nem ante propoſitam, (vid. pag. 2.),
roferenda nunc ſunt illa experimenta, quæ
ım Cantharidibus, & variis earum produ-
tis & præparatis chemicis, tam in proprio
orpore, quam in canibus, aut ſanguine hu-
ıano, inſtitui. Præmittam illa, quæ in pro-
rio corpore expertus ſum, & propoſitis his,
djungam corollaria nonnulla, quæ inde tu-
elici poſſunt: dein exhibebo pericula,
uæ cum illis in canibus inſtitui: ſequentur,
enique experimenta cum his inſectis in ſan-
uine humano inſtituta. En eorum ſeriem.

EXPER.

Exper. i. Extracti Processu iii. præce-
dentis Sectionis acquisiti portionem, supe
alutam extensam, cuti meæ apposui, visu-
rus num in ea aliquid efficeret. Sed, lice
per xxiv. horas eo in statu reliquerim
præter levem titillationem, nullum produxi
effectum.

Exper. ii. Eodem modo hoc experimen-
tum repetii, imo & tum plus extracti adhi-
bui, sed eventus plane idem fuit, ac in
præcedenti casu.

Exper. iii. Recepi pulveris Canthari-
dum excoctarum a Processu i. residuarum
Gran xii. cum unguenti, ex oleo olivarum
& cera compositi, Scrup. ii. in emplastr
formam redegi, & cuti meæ apposui. Cum
per horæ spatium cuti adhæserat, levem ti-
tillationem percepi, cito tamen evanescen-
tem, &, postquam, per xxiv. horas eo in
statu servato emplastro, illud abstuleram
nequidem plagæ, cui adhæserat, ruborem
induxisse illud vidi.

Exper. iv. Eodem plane modo mox me-
moratum Experimentum repetii, sed eodem
cum eventu, hoc excepto, quod nullam per-
ceperim titillationem post emplastri appli-
cationem.

Exper. v. Resinosæ materiæ Processu iv.
e Cantharidibus elicitæ, notabilem satis por-
tionem cuti meæ apposui, sed nequidem
pruritum, multo minus vesicam excitavit:
licet per xxiv. horas cuti apposita fuerit.

Exper.

Exper. vi. Eodem plane modo, iisdem ub conditionibus, materiem resinosam de-uo cuti applicavi, idemque fuit experimen-. eventus.

Exper. vii. Recepi pulveris cantharidum lcohole extractarum Processf. iv. Gr. xii. ommiscui cum unguenti ante descripti crup. ii. sicque in emplastri formam re-acta cuti apposui, laxe fascia circumjecta. 'er xxiv horas hoc in statu servavi, sed equidem plagæ ruborem, multo minus ve-icam, excitavit.

Exper. viii. Denuo eodem plane modo xperimentum hoc vii. repetii, sed præter evem pruritum, ab emplastro mox post ad-licationem excitatum, effectus plane idem uit.

Exper. ix. Spleniolam oleo Cantharidum uffo, Processu vi. & vii. acquisito, bene mbutam cuti applicui superimposito empla-tro adhæsivo. Per xxiv. horas eo in statu eliqui, sed, licet odor illius olei ingratissi-nus & mihi & aliis familiaribus magnam rearet molestiam, nihil tamen effecit, nec laga, cui adhæserat spleniola, rubebat, nec esicula erat elevata.

Exper. x. Non obstante olei hujus odo-re ingrato & fœtente, mox memoratum ex-perimentum repetii, sed eventus plane fuit dem.

Exper. xi. Sic etiam spleniolam spiritu alcalino Cantharidum imbutam (quem Pro-cess. vii. violentior ignis ex illis insectis ex-

cussit)

cuſſit) cuti impoſui, & lato ſatis emplaſtro adhæſivo obtegi. Mox poſt applicationem levem percepi pruritum, verum cito ſatis illa ſenſatio diſparuit, & poſtquam per octo horas cuti adhæſiſſet, ſpleniola erat exſiccata, leviter rudebat cutis plaga, cui appoſita fuerat, cæterum præter odorem ſat ingratum & moleſtum nihil effecit.

Exper. XII. Deſcripto jam modo iterum inſtitui tentamen cum ſpiritu alcalino, aſt eventus plane idem fuit, mox poſt adplicatam ſpleniolam levem percepi pruritum, rubebat paullulum cutis plaga, cæterum nill effecit.

Exper. XIII. Sumſi pulveris Cantharidum, aceti ope extracti (Experim. II. Secunda Sectione §. XIV. memorato) Gr. VIII. abſque ullo additamento, eumque ſub emplaſtro e Diach. c. Gumm. cuti meæ appoſui. Sed quamquam per XXIV. horas intactum reliquerim emplaſtrum, nil effecit, nequidem plagæ ruborem.

Exper. XIV. Repetitum eodem plane modo hoc experimentum, eundem mihi præſtitit effectum.

Exper. XV. Sumſi pedum Cantharidum recentium Gr. VIII, integros illos cum unguenti mei Scrup. I. cum dimidio in emplaſtrum redegi, & cuti appoſui. Seſquihoram fere poſt applicationem quendam inde productum percepi pruritum, qui tandem mutabatur in levem dolorem pungentem, & ſi comprimebam plagam, cui adhærebat em-

pla-

plastrum, ingratissima oriebatur sensatio. Interim cum per viginti quatuor horas hæsisset emplastrum, illud abstuli, & inveni plagam, ab emplastro ante obtectam, hinc inde rubris maculis notatam, nulla vero vesiculæ indicia,

EXPER. XVI. Cum pedes integri nil effecerant, illos in particulas minutiores redactos denuo cuti apposui, & per XXIV. horas eo in statu reliqui, sed iterum nihil effecisse eventus me docuit.

EXPER. XVII. Sumsi pedum Cantharidum Gr. VIII, eos in pulverem redactos absque ulla admixtione, ne vis caustica, si adesset, impediretur, sub emplastro e Diachylo cum Gumm. cuti meæ apposui, & per XXIV. horas eo in situ servavi, sed nec pruritum, nec cutis ruborem produxit.

EXPER. XVIII. Capitum Cantharidum Gr. VIII. in pulverem satis subtilem redegi, eumque unguenti Scrup. I. cum dim. in emplastrum redacta cuti meæ apposui. Nec dolorem, nec pruritum, produxit, ablato vero, postquam per XXIV. horas adhæsisset, emplastro, cutim observavi hinc inde rubris maculis notatam, nulla vero vesiculæ indicia esse manifestabant.

EXPER. XIX. Denuo octo grana capitum Cantharidum in pulverem redacta sub emplastro adhæsivo cuti meæ apposui, sed absque ulla admixtione, ne oleo aut cera, ex quibus unguentum meum paraveram, actio Cantharidum præpediretur. Sed, licet hoc

etiam

etiam modo per XXIV. horas cuti adhæserit Cantharidum capitum pulvis, nihil tamen effecit, imo nequidem adeo manifesta erat cutis rubedo, quam in præcedenti experimento.

Exper. XX. Sumsi elytrorum Cantharidum Gran. VI, hæc in pulverem, quantum fieri potuit, satis subtilem trita commiscui cum unguenti mei vulg. Scrup. I. cum dim. emplastrum inde confeci, & hoc cuti meæ apposui: nullum vero inde effectum percepi, & licet per XXIV. horas cuti adhæserit, ne quidem plagæ ruborem, multo minus vesiculam, excitavit.

Exper. XXI. Recepi ventrium Cantharidum, in pulverem subtilem redactorum, Gr. VIII. Unguenti mei vulgaris Scrup. I. cum dimidio: in emplastri formam hæc redacta cuti meæ apposui, hora ante meridiem XI. Per totam diem, solitis occupatus negotiis, nihil molestiæ inde percepi, imo hora XII. nocturna, cum examinarem emplastrum & plagam cui adhæserat, præter levem cutis ruborem, nil vidi: verum eo ipso in loco reposui meum vesicatorium, & ad somnum capiendum me disposui, avide exspectans, num nil amplius efficeret cuti appositum emplastrum: matutino tempore hora ferme V. ingratissima sensatione expergefiebam, & percipiebam acrem satis dolorem, non autem abstuli emplastrum, sed illud non obstante dolore, nunc intensiore nunc leviore, ad horam medridianam XII

suc

ſuo in ſitu reliqui: abſtuli tandem meridiano tempore emplaſtrum & inveni magnam ſatis veſiculam in cute elevatam, ſero flaveſcente repletam, & intenſam ſatis inflammationem plagam cutis, in qua hæſerat emplaſtrum, occupaſſe.

Non aperui veſiculam veſicatorio excitatam, ſed integram epidermidem reliqui, viſurus num ſerum collectum, ablata inflammatione, per vaſcula reſorbentia in maſſam ſanguineam reduceretur. Plagæ itaque ſuperimpoſui linteamen unguento albo Camphorato illinitum, dolor ſic ſatis cito evanuit, imminuta hoc unguento magnopere inflammatione. Die inſequente ſponte fuit diſrupta veſicula, ſicque ſero ibi collecto exitum fuit paratum.

EXPER. XXII. Sumſi ventrium Cantharidum Gr. VIII. abſque comminutione, vel ulla admixtione; integros illos ſub emplaſtro adhæſivo e Diach. cum Gumm. cuti meæ appoſui, ut in loco retinerentur animalcula. Præter levem titillationem nil inde percepi, & ablato poſt XXIV. horas emplaſtro cutim maculis rubris notatam inveni, ſed ne quidem veſiculæ veſtigium.

EXPER. XXIII. Pulveris Cantharidum recentium & Camphoræ ana Gr. VIII. cum parca panis maſticati quantitate in cataplaſmatis formam redegi, & ſic cuti appoſui: intra XII. horas exſiccatum erat cataplaſma & induruerat plane: interim nec titillationem, nec pruritum, nec inflammationem,

multo minus vesiculam, produxerat Cantharidum pulvis.

EXPER. XXIV. Pulveris Cantharidum recentium Gr. VIII. miscui cum Theriacæ Andromachi Drachma dimidia, massam hanc super alutam extensam cuti dein apposui, & per XXIV. horas suo in situ reliqui, sed nullum inde percepi effectum: plaga, cui adhæserat emplastrum nequidem solito magis rubebat.

Hæc sunt experimenta, quæ in proprio corpore institui; videamus itaque quæ corollaria inde tuto elici possint.

COROLLARIA.

§. II. COROLL. I. Extractum Cantharidum aquosum non gaudere vi vesicante, his animalculis propria (Exp. I. & II.), nec tamen superesse illam in cantharidum pulvere excocto (Exp. III. IV.). Videtur itaque vis illa caustica evanuisse post separationem materiæ mucilaginosæ a reliquis cantharidum partibus, quamvis nec in uno, nec in altero, separato insit.

II. Non esse vim vesicantem in extracto, ope alcoholis acquisito, resinoso (Exper. V. & VI.), nec tamen etiam superesse in cantharidibus alcohole extractis (Exp. VII. & VIII.). Notandum, quod hæc experimenta ope materiæ resinosæ, instituta, magnopere cum aliorum v. gr. VERATTI, ALEXANDRI

&c.

& NEUMANNI periculis pugnent (*a*), unde hoc dependeat, nescio, mecum consentientem invenio JÆGERUM (*b*).

III. Oleum rufum spissum vi vesicante non gaudere (Exp. IX. & X.), nec etiam illam inveniri in spiritu alcalino (Exper. XI. & XII.). Quamvis ille tamen pruritum & levem cutis rubedinem produxerit, forteque ejus actio fuisset major, nisi propter magnam volatilitatem cito nimis avolasset.

IV. Pulverem cantharidum post macerationem per octiduum in aceto, congelationis ope concentrato, vim vesicantem amisisse, (Exper. XIII. & XIV.)

V. Pedibus, capitibus, & elytris cantharidum non præ reliquis inesse vim causticam, vel, ut aliis placuit, venenatam; illas vero partes potius pro inertibus, & vesicante vi non gaudentibus, esse habendas, (Exper. XV. XVI. XVII. XVIII. XIX. & XX.).

VI. Corporibus cantharidum præprimis inesse causticam & vesicantem vim, quæ tamen oleosis materiebus commixta non tam citam exserunt actionem, (Exper. XXI.). Ventres cantharidum absque præmissa comminutione, licet nulla materia mixtos, quæ eorum actionem impedire possit, maculas rubras cuti inducere & præter levem titillationem nil efficere, (Exp. XXII.).

(*a*) Vid. J. R. SPIELMANNI *Inst. Mat. Med.* pag. 490. (*b*) Conf. Idem l. c.

VII. Camphoram cum cantharidum pulvere mixtam & cuti appofitam, pulchre veficantem horum infectorum vim ita infringere, ut nullam cuti mutationem inducant, (Exper. XXIII.). Eandemque vim alexipharmacam competere Theriacæ Andromachi, quacum mixtæ Cantharides etiam nil efficere, (Exper. XXIV.). Quæ vires tam Camphoræ, quam Theriacæ Andromachi, pulchrius adhuc patebunt, ubi retulero pericula in canino genere inftituta, ad quorum recenfionem me nunc accingo.

EXPERIMENTA CUM CANTHARIDIBUS, ET EARUM PRODUCTIS CHEMICIS, IN CANIBUS INSTITUTA.

§. III. Exp. I. Die X. Oct. 1774. Cani juniori, parvæ ftaturæ, optima fanitate, uti videbatur, gaudenti, matutino tempore propofui Pulv. Canth. recent. Gr. VI. cum pane & parca butyri quantitate in pilularem maffam redacta, aft, quam avide etiam panem ingerebat: poftquam olfeciffet pilulam, eam affumere denegabat; in tres itaque minores partes pilulam hanc dividi, & cani, ablatis aliis cibis, propofui, vifurus, num fame coactus denegatum affumeret cibum. Affumfit tandem partim fponte, partim vi coactus. Hor. XII. merid. omnia efculenta, quæ ei propofueram, avide fatis ingefferat, & præter levem fomnolentiam nil memorabile obfervavi. Hor. III. pomerid. Eodem

dem fere verſatur in ſtatu, videbatur tamen ſoporoſior, laſſus erat, & amabat decubitum, frequentibuſque afficiebatur horripilationibus. Hora VI. veſp. intumuerat abdomen, interim melius ſeſe habebat, parcamque cibi quantitatem aſſumſerat. Hor. X. veſpertina melius valebat, lætus iterum erat ut ante, cibum & potum ſolito more adpetebat.

Exper. II. Die XI. ejuſd. M. eidem cani, qui Experimento præcedenti inſerviit, Gr. X. pulv. Cantharidum recentium dedi hora pomeridiana III. viſurus, num mali quid inde produceretur. Hora veſpertina VII. denegabat panem, aſſumebat tamen, licet non avide, fruſtulum carnis vitulinæ. Non plus ſolito bibit canis. Frequentibus iterum vexatur horripilationibus. D. XII. Satis bene ſeſe habebat, adpetebat quidem cibum non autem canino more; videbatur torminibus laborare & doloribus ventris, frequenter etiam convellebantur abdominales muſculi. Potus ordinarius eſt. Depoſuit fæces crudas vix fœtentes, & particulis Cantharidum, ſplendido ſuo colore ſeſe manifeſtantibus, intermixtas. Hora tertia pomerid. optime iterum valere videbatur, quapropter ſequenti Experimento inſervire poſſe hoc animal credidi.

Exp. III. D. XII. Hora ſexta veſpertina eidem cani propinavi decocti Cantharidum (Proc. I.) Dr. II. Hor. IX. veſpertina bene valebat, hilaris erat, & cibos potuſque more ſolito adpetebat. D. XIII. E. M. bene ſeſe habe-

habebat, ita ut nulla prava ſymptomata produxerit decoctum Cantharidum ad Dr. II. ingeſtum.

Exper. IV. Eidem cani hora pomeridiana III. dedi Extr. Canth. (Proceſſ. III.) Gr. XII, cum mica panis in pilulas redactum: nil mali (quantum obſervare mihi licuit) inde percepit animal, copioſiſſime bibit, & fœces ſatis liquidas depoſuit. Animus erat Extracti hujus doſin augere, ſed quia hic canis graviter ejulando nocturno tempore in vicinia ſua vehementem rumorem excitabat, laqueo illum vita privavi, diſſecui, ſed nil memorabile aut præternaturale in ejus extis offendi, præter vermium teretium nidum, qui in inteſtino ileo præſertim latitabat.

Exper. V. D. XVII. Octobr. cani junioris ætatis, ſaniſſimo & læto, dedi Canth. ope Alcoholis extractarum Gr. XII. cum mica panis in pilularum maſſam redacta. Hora VII. veſpertina nil mali inde percipere videbatur, cibum & potum ſolito more adpetebat. D. XVIII. ſanus omnino erat, avide admodum panem aſſumens.

Exper. VI. Eodem die hora pomeridiana III. eidem cani dedi pulv. Canthar. recent. Gr. XX. etiam cum parca panis quantitate in pilulas redacta. Hora IX. evomuerat copioſe pituitam albicantem, ægrotabat valde & vix ſeſe movere poterat; omnem cibum & potum denegabat, decubitum amabat, & paralyticus quaſi videbatur. D. XIX. Oct. Eodem

lem fere verſabatur in ſtatu, meticuloſus
valde erat, omnem cibum & potum dene-
abat, copioſe minxit, & ſoluta fuit alvus
ntigni copia. Hora VI. veſpertina in eodem
dhuc verſabatur ſtatu. Hora IX. adhuc ci-
um denegabat, licet potum videretur aſ-
umſiſſe. D. XX. Octob. hor. XII. cibum ad-
uc denegabat, aſt melius tamen valebat,
ilaris erat, & pedibus iterum inſiſtebat.
Copioſe alvum depoſuerat, eminxeratque
rinam croceam, flammeam, inſigni copia.
ente ſic ad priſtinum ſanitatis ſtatum re-
iit animal, ita ut poſt biduum alii experimen-
o mihi inſervire potuerit.

EXPER. VII. Die XXIII. Oct. eidem cani
xperim. præcedentis hora XII. propinavi
ulv. Canth. recentium gr. XXX. cum mica
anis, & parca ſyrupi vulgaris quantitate,
n maſſam pilularem redacta. Aliis occupato
egotiis mihi non licuit ante horam IX. ve-
ertinam canem viſitare. Tum vero inve-
i animal jam exſpiraſſe, & rigidum, ita ut
robabile eſſet, jam per aliquot horas emor-
uum fuiſſe. Excreverat ante mortem fœ-
um alvinarum loco materiem mucoſam,
nguine permixtam, ſatis inſigni copia.
ie inſequenti XXIV. Oct. cadaver cultro
natomico ſubjeci, & ſequentia notanda in-
eni. Vaſa ſanguifera, quæ auferendis inte-
umentis abdominalibus diſcindere debe-
am, ſanguinem plorabant diſſolutum, atrum.
nteſtina omnia valde erant contracta & in-
ammata. Ventriculus admodum contractus

 & in-

& inflammatione adfectus, præſertim ejus orificium dextrum: continebat ventriculus pituitoſam materiem ſanguine mixtam, ingrati odoris, huicque ſimilem liquorem per totum inteſtinorum tractum inveni, hoc cum diſcrimine, quod hinc inde ſeſe manifeſtarent pelliculæ, forte ex muco deraſo ortæ: ad finem fere inteſtini ilei particulæ Cantharidum micantes ſeſe exhibuerunt: non autem adeo inſigni copia. Inteſtina craſſa, præter mucum ſanguinolentum, nullam continebant materiem. Renes ſani. Venæ emulgentes, & truncus, ex quo originem habent, vena cava, atro diſſolutoque quodammodo ſanguine turgebant. Subſtantia renum interna etiam naturalis, nec præternaturale quid exhibuerunt ureteres. Veſica urinaria admodum contracta, ne guttulam urinæ continebat, a parte interiore admodum erat rubra. Hepar videbatur ſanum, bile turgidiſſima veſicula fellea. Splen ſanus. Viſcera thoracis ſana: ventriculus cordis anterior atro diſſolutoque ſanguine diſtentus. Ablato cranii tegmine, obſervavi piæ matris vaſa ſanguine atro liquido turgentia; cerebri ſubſtantia ſolito mollior, laxior: ventriculus quartus aqua repletus.

Exper. viii. Cani ſatis annoſæ, parvæ ſtaturæ, die xiv. Oct. veſpertino tempore exhibui Tincturæ Cantharidum (Proceſſ. iv.) Dr. i. Die xv. ægrotabat valde animal, omnem cibum denegabat, vixque potum appetebat, decumbebat quaſi moriturum: per biduum

biduum fere in tali ſtatu permanſit, die vero XVII. melius iterum valebat, cibos potuſque, uti ante, appetebat.

EXPER. IX. Die XVII. Eidem cani hora pomeridiana III. dedi Tincturæ Cantharidum Dr. I. cum dim. Hor, veſpert. IX. ægrotabat valde, & moleſtiſſimo ejulato vicinos vexabat, copioſiſſime bibebat, cibos vero denegabat, fæces depoſuerat ſatis compactas. Die XIX. hora VIII. matutina in eodem ac heri verſabatur ſtatu, & copioſas iterum depoſuerat fæces. Hoc in ſtatu permanſit ad horam nonam veſpertinam, quando iterum panem aſſumſit, licet parca quantitate. Die XX. multo melius nunc valet, cibum & potum more ſolito adpetit, hilaris eſt & alacris.

EXPER. X. Die XXIII. Eidem cani, quum per biduum ſatis bene ſeſe habuiſſet, tertia vice Tincturam Canth. propinavi ad Dr. II. Quum vero hanc portionem non abſque notabili jactura ingeſſerit, huic experimento non multum fidendum eſt: ægrotavit quidem, ſed non uti ante omnem cibum denegavit: lente iterum ad priſtinam ſanitatem rediit. Et cum per triduum nonnullis periculis eluctatus, ſatis bene ſeſe habuiſſet, ſequenti Experimento illum adhibui.

EXPER. XI. Die XXVII. veſpertino tempore hora VI. ei dedi Pulv. Canth. Dr. dimidiam, cum pane, & parca ſyrupi vulgaris quantitate, in pilularem maſſam redactam. Inſequente die valde ægrotabat, imo vomuerat materiem ſanguine mixtam; fæces inſigni

insigni copia deposuerat compactas, & copiosa muci quantitate permixtas. Nil comedere voluit, ast copiose admodum bibit. Continuo quavis exspiratione horripilatione & levibus convulsionibus corripiebatur. Hor. IX. vespert. Continuo nunc decumbit, & debilis adeo est ut pedibus amplius insistere nequeat: omnem aversatur cibum imo & potum respuit, sanguine inquinatum & inflammatum est ejus præputium, ita ut videatur sanguinem eminxisse, quamvis sub straminibus nulla sanguinis indicia invenire potuerim. Oculi vitalem vigorem amiserunt, respiratio est difficilis, mucum sanguinolentum dejecit. D. XXIX. jam jam moriturum videbatur animal: hor. IX. immotus & semimortuus quasi decumbebat canis, vitam tamen adhuc protraxit ad horam III. pomeridianam, tum exspiravit. Dissectionem cadaveris in proxime insequentem diem distuli, & tum inveni sequentia. Venæ, cute detracta sese manifestantes, atro liquidoque sanguine erant refertæ: dextra sub ala quintam inter & sextam costam (a superiore deorsum numerando) aderat cystis quædam, quæ basi sua cuti adhærebat, & convexa superficie introrsum prominebat, circularis fere, magnitudine Chalcum Hollandicum adæquans, pellucida erat, & videbatur repleta seroso humore: opinioni respondit eventus, pertusa enim scalpelli ope membrana, vi quadam prosiliit aqua sanguinis sero quam simillima. Intestina erant contracta

cta inflammata, præſertim ventriculus, cujus orificium dextrum pylorus chordæ adinſtar erat contractum: ſupra pylorum: ad partem poſteriorem & ſuperiorem ventriculi, aderat plaga ſphacelo affecta, nigra: continebat ventriculus humorem lentum, viſcidum, ſanguinolentum, fœtidum, taliſque materies per totum inteſtinorum tractum erat diſperſa. In inteſtinis craſſis mucus ille non adeo nigreſcebat, dilutioris erat coloris, excepto inteſtino recto, quod nigerrima materia admodum fœtente repletum erat. Hepar ſanum, profundioris tamen videbatur coloris, quam naturaliter, veſicula fellea permagna & materie bilioſa turgidiſſima, coloris amœne virentis. Cum aperuiſſem veſiculam felleam, non abſque admiratione vidi, effluere loco bilis puræ vireſcentis coloris, liquorem ſanguineum nigricantem, viridi humore mixtum, ingratiſſimi odoris. Splen ſanus. Diaphragma etiam ſphacelo erat adfectum eo in loco, ubi ventriculi pars ſphacelata id tangebat. Pulmones compacti admodum, colorem habebant cinereum, maculis nigris intermixtum, & quidquid fecerim æquabiliter totos pulmones inflare non potui. Cor, quod in hoc animale ſatis magnum erat, ſanum fuit, ventriculus ejus anterior atro diſſolutoque ſanguine repletus. Renes erant ſani, verum in cujuſvis pelvi aderant ſigna effuſi ſanguinis; ureteres ſani; veſica urinaria valde contracta, nil urinæ continebat, & a parte interiore erat inflam-

mata

mata, ut & totus tractus urethræ, ne penis quidem glande excepto. Ablato cranio, cerebrum examinavi, ſed nil memorabile inveni, præter unicum illud, quod vaſa piam matrem perreptantia rubro profunde, & liquido ſanguine erant referta.

EXPER. XII. Die XII Octobr. Cani juniori ſaniſſimæ hora veſpertina IX. dedi Extr. Canth. (Proceſſ. III.) gr. XX. cum mica panis in pilularem maſſam redacti. D. XIII. ſatis bene valebat canis, hilaris erat, & more ſolito ſumma aviditate cibum ingerebat, nec ullum aderat ſymptoma morboſum.

EXPER. XIII. Hor. III. ejuſd. diei eidem cani dedi Tincturæ noſtræ Cantharid. (Proceſſ. IV.) Scrup. II. Mox poſtquam hanc Tincturam ingeſſerat, videbatur anxietate vexari, caput tenebat pendulum, & ſtramina inſolito more perreptabat. D. XIV. Ej. reſpuit cibum, potum vero adpetit: veſpertino tempore parcam iterum aſſumſit panis quantitatem, & lente ſic ad priſtinum ſanitatis ſtatum rediit, ut ſanus ſequenti experimento inſervierit.

EXPER. XIV. D. XVI. Oct. veſpertino tempore eidem propinavi Ol. Rufi Cantharid. (Proceſſ. VI. & VII.) Scrup. II. cum pane in pilulas redacti. D. XVII. hora matutina VIII. inveni canem copioſe fœces depoſuiſſe, & quidem tales, quæ penetrantiſſimum illum olei Cantharidum odorem ſpirabant. Cæterum optime ſeſe habebat canis, panem adpetebat, nec denegabat potum.

EXPER.

Exper. xv. Die xvii. Oct. Cani dedi pulv. Canth.. recent. Gr. xii. cum pane in pilulas redacta. Hor. x. vespert. videbatur bene sese habere, cibum & potum solito more adpetens. D. xviii. Mens. Ej. hora matutina viii. optime valebat, hilaris erat, ut ante: ita ut pateat, nil mali effecisse Cantharidum pulverem.

Exper. xvi. D. xviii. Oct. hora pomeridiana iii. eidem cani dedi Ol. Rufi. Cantharid. Dr. i. uti ante panis ope in pilulas redacti. Hora ix. vespert. ægrotabat animal, cibum & potum respuebat, copiose fœces deposuerat, soporosus erat, caudaque inter clunes retracta. D. xix. ej. hora matutina viii. in eodem ac heri versatur statu, ægrotat & solita hilaritate est destitutus. Hor. xii. merid. parcam iterum assumsit panis quantitatem, & paullo melius valere videbatur. Hor. viii. vespert. eodem versatur in statu, ast nunc comedere non vult, hora tamen ix. iterum panis parcam quantitatem ingessit: sub straminibus inveni fœces, quas dejecerat sat magna copia, odorem olei Cantharidum spirantes. D. xx. Oct. bene nunc iterum valet, hilaris est, & alacris, uti solebat, cibos & potus ut ante sumit.

Exper. xvii. Die xiii. Oct. cum optime iterum sese habebat canis, cui jam sæpe Ol. Canth. propinaveram, eidem dedi ejusdem Olei Dr. i. cum dim. Vespertino tempore non adeo bene valebat, cibum vix assumsit, aquam vero sat copiose hausit. D. xiv.

XIV. Ej. Menſ. Modice valet, cibum non denegat, nec tamen vehementer adpetit, copioſe bibit, alvum dejecit liquidam admodum, & oleum Cantharidum redolentem, ſenſim ad priſtinam rediit ſanitatem, nullaque alia ſymptomata morboſa mihi obſervare licuit.

EXPER. XVIII. Cani dedi Die XXXI. Octobr. Gr. XXX. Canth. excoct. a Proceſſ. I. reſiduarum, quæ cuti adplicatæ nullum produxerant effectum. D. I. Nov. hor. IX. matutina bene valebat canis, cibum adpetebat & potum. Hor. III. pomerid. in eodem verſabatur ſtatu, fœces ſatis compactas copioſe dejecerat, cumque iis ſimul pulverem Cantharidum, ſplendido colore ſeſe manifeſtantem. Hor. IX. veſp. bene valebat, cibos avide admodum ingerebat. D. II. Nov. hor. IX. matutina optime ſeſe habebat canis, hilaris erat & alacris, ut ante.

EXPER. XIX. D. III. Nov. Cani eidem dedi Cantharidum ope Alcoholis extractarum Gr. XXX. (a Proceſſ. IV.) Veſpertino ejus diei tempore bene ſeſe habebat animal, nec mali quid inſequenti die inde ei accidiſſe vidi.

EXPER. XX. Die IV. Nov. hora poſt merid. III. Cani dedi pulv. Cantharid. recent. Dr. dimidiam Camph. Scr. I. cum ſyrupo vulgari in pillularem maſſam redacta. Hora veſpertina VII. ſatis bene videbatur ſeſe habere, non autem avide cibos adpetebat. D. V. ej. M. hora matutina VIII. magis videbatur

batur ægrotare, caput tenebat pendulum caudamque inter clunes retractam, panem degenebat: inveni ſub ſtraminibus fœces, camphoræ odore imbutas, ſat inſigni copia. Hora XII. eodem verſabatur in ſtatu; veſpertino vero tempore iterum ingeſſit cibum ſolitum, ſenſimque rediit ei ſanitas. Die VI. bene omnino valebat, cibos & potus debite adpetebat.

EXPER. XXI. Die V. Nov. hora ſemi ſecunda Cani dedi pulv. Canth. recent. Drachm. dim. Camph. Gr. XII. panis mica & ſyrupo vulgari in pilularem maſſam redacta. Cum veſpertino tempore illum viſitarem, prope illius nidum inveni magnam muci albicantis, ſanguine tamen intermixti, quantitatem, camphoræ odorem habentis. Admodum ægrotabat, pedibus inſiſtere impos. Omnem reſpuebat cibum. Die inſequenti quidem paullo melius ſeſe habere videbatur, interim cibum adhuc denegabat, fœces depoſuerat ſatis naturales, non tamen Camphoram redolentes. D. VII. eodem verſabatur ſtatu debile admodum animal, cibos adhuc reſpuens. D. VIII. tandem reconvaleſcere incepit canis, cibum iterum adpetiit, & iis utitur, fœces depoſuit compactas, nigricante muco copioſiſſime illinitas. Senſim ſic ad priſtinum ſanitatis ſtatum rediit.

EXPER. XXII. Die XII. Nov. Cani, qui præcedenti experimento inſervierat, dedi Canth. pulv. Drachm. dim. Camph. Gr. VIII. cum pane & ſyrupi pauxillo in maſſam pilularem

larem redacta. Semihoram fere, poſtquam in ventriculum ſuum receperat doſin hanc, conatus ad vomendum fecit, & tandem vomuit pituitam albicantem ſanguine mixtam. Omnem plane denegavit cibum; ægrotabat valde. Die XIII. in eodem fere verſabatur ſtatu, ſomnolentus erat, & decubitum amabat. Die XIV. veſpertino tempore iterum cibum aſſumſit, non autem canino more, fœces ſatis copioſe depoſuerat. Die XV. hilarior erat, & avidus panem ingerebat. Lente iterum priſtinam ſanitatem recuperavit.

EXPER. XXIII. Die XVII. Nov. Cani parvæ ſtaturæ dedi pulv. Canth. recent. Dr. dim. cum Camph. Gr. VIII. more ſolito in pilularem maſſam redacta. Magnam pituitæ albicantis quantitatem evomuerat, ægrotabatque valde veſpertino tempore. Inſequenti die emortuum meum canem inveni. Cultro itaque anatomico ſubjectus inteſtina exhibuit cum ventriculo ſuo admodum inflammata, totuſque eorum tractus muco ſanguinolento repletus, qualem ante obitum etiam per anum dejecerat. Hepar ſanum, veſicula fellea ſana, & naturalis coloris bile repleta. Renes ſani, inflammata vero, & in parvam molem contracta, veſica urinaria. Pulmones ſatis ſani, ſed tamen hinc inde luteis & nigricantibus maculis notati. Cor ſanum; dexter ejus ventriculus ſanguine atro diſſolutoque diſtentus, uti etiam l[illegible] [illegible]m habebat in vena cava, ejuſque ramificationibus. Cerebrum ſatis ſanum, vaſa vero ejus maxime atro ſanguine diſtenta.

EXPER.

Exper. xxiv. Die xviii. Nov. Cani dedi pulv. Canth. Drachm. dim. cum Q. S. micæ panis & ſyrupo vulg. in Pil. redactum. Mox, poſtquam ingeſſerat, ſuperindidi olei olivarum Unciam i. Vix omne oleum ingeſſerat animal, quin conatibus ad vomendum afficeretur, evomuit etiam me præſente pituitam admodum lentam albidam. Veſpertino tempore, cum redirem, copioſe adhuc vomuerat, licet inter materiem, quam vomitu rejecerat, non potuerim invenire pulv. Cantharidum: non adeo tamen certus de hoc experimento ſum. Satis ſanus permanſit canis, vix cibum potumque denegavit, & poſt biduum priſtina iterum gaudebat ſanitate.

Exper. xxv. D. xx. Nov. Cani majori dedi pulv. Canth. Gr. xxx. cum Camphoræ Gr. viii. in paſtam ſolito more redacta. Paullulum ægrotavit canis, vix cibum potumque denegavit, & intra biduum priſtinam ſanitatem recuperavit. Cum fœcibus ſatis compactis, & nigricante muco obſeſſis, depoſuit vermem teretem, quales inſigni copia in cane Exp. iv. memorato, obſervaveram.

Exper. xxvi. D. xxii. Nov. Cani dedi pulv. Canth. Gr. xxx. cum mica panis more ſolito in pilulas redacta. Dein dedi Ol. Oliv. opt. Unc. i. Poſtquam canis omnem olei quantitatem ingeſſerat quidem ſeſe monſtrabat pituita albida lenta, quam aliquibus vomendi conanimibus rejiciebat, ſed ſedata

hæc brevi ſunt, nec amplius vomuit animal. Poſt ingeſta medicamina edere noluit: ſed inſequenti die verſus veſperam iterum parcam panis quantitatem ingeſſit. Nulla ſymptomata cæterum obſervavi morboſa, cito admodum ad priſtinum rediit ſtatum ſanitatis.

EXPER. XXVII. Die XXVIII. Nov. Cani dedi Gr. XXX. Canth. in pulverem redactarum cum Theriacæ Andromachi Dr. III. in pilularem maſſam redacta. Mox, poſtquam animal has pilulas ingeſſerat, levibus afficiebatur vomendi conaminibus: ſed hæc ſatis cito evanuerunt, & animal videbatur ſanum, excepto quod edere nollet. Die vero inſequente hilarior parcam iterum cibi copiam ingeſſit, inveni tum in ejus nido ſub ſtraminibus fœces magna pro parte nigricantes, denſa mucoſaque cruſta circumductas, non autem in ſcybalis detegere potui ſplendentes Cantharidum particulas. Potus fuit ordinarius; brevi iterum priſtina gaudebat ſanitate.

EXPER. XXVIII. Cani optima ſanitate gaudenti dedi ſequentem pilularem maſſam. Rec. Canthar. pulveriſatarum Gr. XXX. Theriacæ Andr. Dr. II. Hic etiam, poſtquam ingeſſerat eam, vomendi conaminibus vexabatur, imo tandem parcam pituitæ quantitatem evomebat: idemque magis præcedenti ægrotabat, per biduum comedere nolebat, valde adamabat decubitum, ita ut vix pedibus inſiſtere voluerit. Fœces magna copia depoſuerat, ſatis tamen compactas, & hinc inde

ſcybala

ſcybala erant plane nigricantia, magna muci lenti copia illinita. Lente & hic canis ad priſtinum rediit ſtatum ſanitatis, quod forte ocyus accidiſſet, ni frigore intenſiore multum illi damni fuiſſet illatum.

EXPER. XXIX. Cani juniori dedi ſequentes pilulas, Pulv. Canth. Dr. dimidiam, Theriac. Andromach. Dr. I. cum dim. Poſtquam eas ingeſſerat, vix ac ne vix quidem comedere voluit, decubitum amavit, depoſuit fœces, magna muci quantitate obſeſſas, non ſolito copioſius bibit, tandem poſt triduum ad priſtinam ſanitatem rediit.

EXPER. XXX. Alii cani, qui præcedentibus experimentis jam aliquoties inſervierat, exhibui pilulas ex pulv. Cantharidum Dr. dim. & Theriaca Andromach. Dr. I. confectas. Canis levibus conaminibus vomendi vexabatur horulam fere poſtquam ingeſſerat, cibos reſpuebat, decubitum adſpirabat: die inſequente matutino tempore animalculum demortuum inveni. Cultro itaque anatomico ſubjeci: ſed præter levem inteſtinorum inflammationem nil præternaturale inveni, in inteſtinis craſſis, præcipue in colo, ſeſe manifeſtabant particulæ Cantharidum micantes. Notandum, quod ſummum vigeret frigus hoc tempore, & quia ſtabulum, in quo ſervabam canes meos, non potui defendere ab injuriis atmoſphæræ, forte inde potius caniculæ mors deducenda eſt, adeo intenſum enim erat frigus, ut aqua, quam pro potu canibus propoſueram, intra breve

tempus eſſet congelata, utque continuo opus fuerit, ut ipſe, vel Amici præſtantiſſimi, qui mihi in recenſitis experimentis in canibus inſtitutis auxiliatrices tulerunt manus, glaciem, aquæ ſuperficiem occupantem, auferremus, ne animalia potu deſtituta inde magis ægrotarent.

Hæc ſunt Experimenta, quæ pro uſu interno expiſcando in canibus inſtitui: plura certe tentamina adhuc inſtituere potuiſſem; at, ob ingratam tempeſtatem hyemalem, his minus faventem, nec non temporis penuriam, ab his diſiſtere coactus fui.

COROLLARIA.

§. IV. Coroll. I. Cantharides ſiccæ peculiari odore gaudent, quem averſatur caninum genus: earum Gr. VI. a cane ingeſta levem producunt ſomnolentiam, & abdominis intumeſcentiam, brevi tamen ceſſantem, nec valde ſanitatem turbant (Exp. I.). Gr. X. itidem a cane ingeſta majorem producunt effectum, primarum viarum actionem lædunt & diſturbant, non autem canem necant (Exp. II.). Nec majores producunt effectus morboſos Gr. XII. Cantharidum cani propinata (Exp. XV.). Gr. XX. magis adhuc diſturbant primarum viarum actionem, producunt vomitum materiæ pituitoſæ, & animalculum valde ægrotum reddunt, quod intra triduum tamen priſtinam ſanitatem recuperavit (Exp. VI,). Pulveris Cantharidum Gr.

Gr. xxx. a cane ingesta citam satis producunt mortem, & exta animalis, hoc veneno enecati, violentissimorum symptomatum indicia exhibent, inter quæ præcipue inflammatio partium, & sanguinis dissolutio (Exp, VII. & XI.): in hoc vero majora adhuc sanguinis dissoluti indicia observare licuit.

II. Decoctum Cantharidum (Process. I. præced. Sect.) ad Dr. II. cani propinatum nulla producit symptomata morbosa (Exper. III.): nec nocent cani Gr. XII. extracti (Process. III. Exper. IV.): imo nequidem male sese habet canis post ingesta xx, Grana extracti (Exp. XII.).

III. Pulvis Cantharidum excoctarum ad Gr. xxx. licet a cane ingestus non nocuit; nequidem cibi fastidium produxit. Pulchre itaque hic confirmatur id, quod ante notavimus, Cantharides nempe per excoctionem vim nocivam amittere: quamquam tamen in decocto, vel inde parato extracto, nequaquam reperiatur illa vis caustica,

IV. Tinctura Cantharidum Process. IV. parata ad Scrup. II. cani data prava producit symptomata (Exp. XIII.). Ad Drachm. I. ingesta cani adeo nocet, ut omnem plane, post ingestionem, cibum deneget, & per aliquot horas moriturus quasi decubuerit, tamen intra quatriduum pristinæ restitutus sanitati (Exp. VIII.). Drachm. I. cum dimidia ejusdem tincturæ a cane ingesta pejora quidem produxit symptomata, non tamen enecavit animal, (Exp. IX. & X.)

v. Pulveris Cantharidum alcoholis ope extractarum Gr. XII. a cane ingesta nullam animali inducunt noxam (Exper. v.). Imo e xxx. Granis hujus pulveris ingestis nequidem male sese habuit canis (Exp. XIX.).

VI. Oleum rufum fortissimo igne e Cantharidibus excussum (Process. VI. & VII. Sect. II.) ad Scrup. II. a cane ingestum, patuit non adeo nocere, sed alvum reddere solito laxiorem, fœcesque imbuere fœtidissimo suo odore (Exp. XIV.). Drachm. I. hujus olei magis infringere canis sanitatem, cibi fastidium producere, non autem enecare animal (Exp. XVI.). Imo nequidem sufflaminabatur vita canis, postquam ad Drachm. I. cum dimidia hoc oleum ingesserit.

VII. Camphoræ grana xx. vim venenatam Cantharidum, ad drachmam dimidiam ingestarum, adeo corrigunt & infringunt, ut animal, post levia symptomata, morbosa satis cito ad pristinum redierit sanitatis statum (Exper. xx,). Magis ægrotavit canis, cum ingesserat pulveris Cantharidum Gr. xxx. cum Gr. XII. Camphoræ mixta, per triduum cibum plane denegavit, rediit tamen ad sanitatem pristinam (Exper. XXI.). Imo Camphora ad Gr. VIII. cum Cantharidum pulvere Gr. xxx. mixta, potuit violentissimam insectorum horum vim venenatam ita infringere, ut animal non exspiraverit, ingesta illa dosi, (Exper. XXII. & XXV.); quamvis tamen in Exp. XXIII. iisdem sub conditionibus ingestæ Cantharides mortem animalculi

malculi caussarunt: cujus viscera eadem fere exhibuere phænomena, ac iis in experimentis, ubi camphoram non adhibui.

VIII. Nec oleo olivarum deneganda videtur vis Cantharidum proprietatem venenatam infringendi, mortuus enim non est, licet ægrotaverit canis, cui Gr. XXX. pulveris Cantharidum cum Unc. I. olei olivarum propinaveram (Exp. XXIV. & XXVI.)

IX, Competit tandem hæc laus Theriacæ Andromachi: optime enim hujus medicamenti Drachm. III. potuerunt infringere vim pulveris Cantharidum Drachmæ dimidiæ (Exp. XXVII.): sic & Drachmæ II. hujus Theriacæ hoc opus absolvere potuerunt, licet tum magis ægrotaverit canis (Exper. XXVIII.). Imo nequidem defecit in infringenda Cantharidum drachm. dimidiæ vi venenata dosis Theriacæ Drachm. I. cum dimidia (Exp. XXIX.). Num unica Drachma hujus medicamenti suffecerit nec ne, non tuto satis concludere licet ex Exper. XXX.

X. Pulchre sic confirmantur ea, quæ ratione usus externi de Oleo olivarum, Camphora & Theriaca Andromachi notavi: optime ergo tam pro usu interno, quam pro externo, hæc antidota contra vim Cantharidum, debita cum circumspectione adhiberi posse, haud dubito.

EXPERIMENTA CUM CANTHARIDIBUS IN SANGUINE HUMANO INSTITUTA.

§. V. Exp. I. D. VI. Junii præcedentis anni, ſatis magno vigente atmoſphæræ calore inter gr. 60. & 64, commiſcui Cantharidum pulveriſatarum Scrup. I, cum Unc. IV. ſanguinis, e vena plethoricæ virginis miſſi, probeque agitavi, ut intima miſcela fieret: ſed, quidquid fecerim, alæ pedeſque animalculorum ſuperiorem ſanguinis ſuperficiem occupabant: in quiete repoſui hoc vaſculum, ſimul cum alio vaſculo, portionem ejuſdem ſanguinis puri continente. In ſequenti die utraque ſanguinis portio in ſuum ſerum & inſulam abiverat, illa tamen, quacum mixtæ erant Cantharides, non adeo perfecte: ſerum hoc rubebat, nec inſula ſolita gaudebat conſiſtentia, ejuſque color erat profundior. D. VIII. ejuſd. M. contraxerat ſanguis, quocum miſcueram cantharidum pulverem, colorem nigricantem, diſſolutionis ſigna exhibebat, & tetrum putridumque ſpirabat odorem: dum interea altera ſanguinis portio ejuſmodi indicia nondum exhibebat. Portionem ſeri putreſcentis idoneo vaſculo contentam igni expoſui, ut ejus habitus ad ignem adpareret: primo tempore nulla fiebat mutatio, aſt incaleſcente magis vaſculo coiit, ſed minime, uti alias ſolet, oriebatur cuticula, ſub qua recondebatur liquor non concreſcibilis, ichoroſus quaſi, & evapo-

evaporabat interim ingratiſſimus & nauſeoſus odor.

EXPER. II. Die XVIII. Novembris, intenſo ſatis atmoſphæræ frigore, cum Unc. II. ſanguinis e vena plethoricæ virginis miſſi, commiſcui pulv. Споharid. Gr. x. inque alio vaſculo ejuſdem ſanguinis portionem puram recepi, & ſervavi. Innatabat alæ & pedes Cantharidum ſanguini, non obſtante agitatione. Hora fere præterlapſa, refrigerato ſanguine, utraque portio in ſerum ſuum & inſulam abivit, hoc tamen cum diſcrimine, quod ſerum illius portionis, cui addideram Cantharidum pulverem, magis erat coloratum. Inſequenti die non adeo notabilem mutationem obſervavi, præter hanc, quod ſerum portionis cum pulv. Cantharidum magis nigreſcebat, nullum tamen odorem ſpirabat. D. XX. in eodem permanebat ſtatu utraque ſanguinis portio, nec inſequenti die XXI. manifeſta aliqua acciderat mutatio. Sed propter intenſiſſimum atmoſphæræ frigus congelata eſt utraque ſanguinis portio, qua propter hoc experimentum non proſecutus ſum.

EXPER. III. D. XII. Decembris. Cum Unc. II. ſanguinis e vena virginis, quæ hoc anno propter ſingultum jam trigeſies octies V. S. paſſa fuerat, quarum ſeptemdecim fuere ad animi deliquium uſque miſſæ, miſcui gr. x. pulv. Cantharidum, ſervavique alteram ſanguinis ejuſdem portionem, ut diſcrepantiam eo melius obſervare liceret. Eadem

phænomena, ac in præcedenti experimento recenſita fuere, obſervavi: ſerum illius portionis, cui admiſcueram pulverem Cantharidum luteum contraxit colorem, utraque tamen portio, licet per x. dies tranquille ſteterit, vigente atmoſphæræ calore in thermometro Fahrenheitiano inter grad. 39 ad 45, nullum odorem putridum ſpiravit. Portionem ſeri ſanguinis cum Cantharidum pulvere mixti igni expoſui appropriato vaſculo: ſed licet jam adeo incaleſceret, ut vapores copioſe excuterentur, non concreſcebat; increſcente vero calore, ut fere ebulliret ſerum, tum facta eſt concretio, ſed ſupererat liquor aquoſus poſt concretionem: portionem ſeri ſanguinis puri itidem eodem modo igni expoſui, & hæc etiam leni calore nullo modo mutabatur, incaleſcente vero magis vaſculo, coiit, parva quantitate aquoſæ materiæ in ejus ſuperficie relicta.

Exper. iv. Eodem die Exp. præcedentis cum Unc. ii. ſanguinis mulieris pleuritide laborantis commiſcui pulv. Canth. Gr. xv. & probe agitavi: dein alio vaſculo itidem Uncias ii. ſanguinis ejuſdem excepi, & ſub conditionibus iiſdem præced. Exp. ſervavi, Plane eadem phænomena exhibuit utraque portio ac præced. Exp. hoc tamen cum diſcrimine, quod magis nigreſcebat portio cum Cantharidibus, & licet per ix. dies in quiete ſteterit, odor tamen putridus ſeſe non exhibuit, ſed nigredo ſeri multo major, quam in præced. Exp. inque ejus ſuperficie

(fun-

(fundum enim petierat insula) sese exhibebat pellicula albida, dum e contrario serum sanguinis puri leviter tantum rubebat. Igni exposita portio seri sanguinis, cui Cantharides admiscueram, non statim, sed ad ebullitionem fere perducta, coagulari cœpit, & colorem suum nigricantem retinuit; in ejus superficie colligebatur parva aquæ quantitas, quæ non coagulabatur. Portio seri sanguinis puri hujus fœminæ alio vasculo asservati, igni exposita, incalescente satis valide vasculo, coiit, uti in præcedenti Exp. III.

EXPER. V. Cum Unc. II. sanguinis, die XIX. Decembris, missi e vena ejusdem virginis singultuosæ, cujus erat sanguis Exper. III. commiscui pulveris Cantharidum Gr. XV. & probe agitavi, ut mixtio fieret. Alio vasculo itidem Unc. II. excepi, & bina vascula in furnulo Boerhaaviano leniter calente reposui. Hora fere præterlapsa post V. S. institutam, utraque portio jam sese diviserat in suam insulam & serum. Reliqui mea vascula in illo lenissimo caloris gradu, & cum per XXVIII. horas stetisset portio illa, quacum miscueram Cantharides, manifesta putredinis indicia exhibuit; insula solitam consistentiam amiserat; contraxerat serum colorem luridum, ingratissimumque spirabat odorem putridum, putridi ovi adinstar. Altera interim sanguinis portio, nihil hujusmodi exhibuit, serum quidem quodammodo rubebat, sed insula suam omnino tuebatur formam, & inodora erat hæc sanguinis portio.

tio. D. XXI. Diſſoluta magis erat inſula, & in putrilaginem nigricantem fere converſa, fortior etiam putridus odor. Portio interim ſanguinis puri nullum adhuc ſpirabat odorem, inſulaque erat integra, & ſolita gaudebat conſiſtentia; ſerum vero magis erat rubore perfuſum. D. XXII. Major erat nunc putrefactio illius ſanguinis, cui admiſcueram Cantharidum pulverem, in nigricantem putrilaginem converſa tota maſſa, pellicula, quæ inveſtierat craſſamentum, cuique inhærebant particulæ cantharidum micantes, integra adhuc & ſatis tenax, odorem ſpirat ingratiſſimum, fœtidiſſimum, gravem. Portio ſanguinis puri adhuc in eodem ac heri manet ſtatu, ſerum videtur magis paullo coloratum. Nullum adhuc odorem ſpirat. Die XXIII. Portio illa ſanguinis, pulverem Cantharidum admixtum habens, jam adeo puteſcit, ut abjicere debuerim ob odorem fœtidiſſimum, quem ſpargit. Altera portio pura nondum fœtet, nec olet, ſerum vero nunc intenſe ſatis rubet, craſſamentum ſuam adhuc tuetur conſiſtentiam & formam. Portionem hujus ſeri, in vaſculum puriſſimum transfuſam, igni expoſui, & vidi, debite incaleſcente vaſculo coaluiſſe, quemadmodum ſerum recens facere ſolet: color hujus ſeri profunde ruber videbatur mihi, accedente majori ignis gradu, intendi.

EXPER. VI. Sanguinis e vena plethoricæ feminæ miſſi Unciis II. admiſcui pulveris Cantharidum Gr. X; inque alio vaſculo totidem

tidem uncias ejusdem sanguinis excepi, sed ei nihil admiscui: reposui utramque portionem in furnulo Boerhaaviano, lenissimo calore instructo: cum per horam fere in quiete stetissent vascula, sanguis contentus in crassamentum suum & serum secedebat: & eadem plane observavi, quæ in Exper. v. eo tamen cum discrimine, quod in hoc experimento portio sanguinis, quacum miscueram Cantharidum pulverem, plus quam xxx. horas stetit, antequam putridum odorem spiraverit.

Exper. vii. Sumsi seri sanguinis humani recentis Unc. iv. Divisi in duas portiones æquales, & uni admiscui pulveris Cantharidum Gr. x. Alteri portioni nil addidi. Utrumque vasculum in furnulo Boerhaaviano reposui, visurus quid efficeret Cantharidum pulvis. Postquam per novem horas sic tranquille stetisset utraque portio, vidi partem pulveris Cantharidum fundum petiisse, supernatantibus horum insectorum particulis splendentibus: cæterum non adeo inter se discrepabant. Insequenti vero die, cum per xxi. horas ita in leni calore stetisset utraque portio, notabilius erat discrimen, serum enim cum Cantharidum pulvere mixtum, luteum contraxerat colorem, leviter flavescente portione altera, major pars pulveris nunc fundum vasculi occupabat. Postquam per quadraginta horas eodem lenissimo calore steterat utraque portio, leviter putridum spirabat odorem illa seri quantitas, quacum

cum Cantharidum pulvis erat mixtus, & pulvis fere omnis subsederat, supernatante liquori pellicula tenuissima. Color etiam magnopere erat mutatus, nigricabat serum cum Cantharidibus mixtum, dum alia portio, absque ulla admixtione servata, inodora adhuc solitum monstrabat colorem. Insequenti die majora aderant putredinis indicia, odor putridus erat fortior, & color magis in nigredinem vergens; igni tamen adaptato vasculo expositus, solitam concrescibilitatem monstravit. Portio seri puri levi nunc gaudebat odore.

Exper. viii. Seri recentis Uncias iv. in duas æquales partes divisi, & uni portioni admiscui pulveris Cantharidum Gr.x. Utramque dein portionem quieti commisi, vigente atmosphæræ calore in thermometro Fahrenheitiano ad grad. 44. Cum per novem horas stetissent hæ portiones, non adeo erant mutatæ: sed die insequenti, portio illa, quæ admixtum habebat Cantharidum pulverem, leviter erat colorata, inodora tamen; dum interim altera portio pura nullam coloris mutationem monstrabat. Maxima pars pulveris fundum vasculi occupaverat, supernatantibus adhuc nonnullis particulis Cantharidum splendentibus. Imo, licet per quatriduum adhuc servaverim hanc seri portionem, nondum tamen putridum odorem exhibuit.

COROLLARIA.

§. VI. Coroll. i. Ex inſtitutis recenſitis his Tentaminibus patet, pulverem Cantharidum, recenter e vena miſſo ſanguini admixtum, non impedire ejus naturalem coagulationem & ſeceſſionem in ſuum ſerum & craſſamentum, nec illam tamen promovere: ſed horum inſectorum pulverem ſanguini admixtum, cumque eo leniori calori, ſive atmoſphærico, ſive artificiali, expoſitum, citius producere putredinem & diſſolutionem cum nigricante colore (Exper. i. v. & vi.). Mutationem vero hanc non adeo ſanguini inducere pulverem Cantharidum, ubi non accedit calor (Exper. ii. iii. & iv.). Forte & diſcrepantia horum experimentorum, a ſolo maiore vel minore caloris gradu deducenda, elucefcit ratio, quare eventus ejuſmodi tentaminum, a variis relatorum, non ſemper iidem fuerint, ſed plane ſibi invicem oppoſiti, uti verbi gratia ſunt illa BAGLIVII & VERATTI, de quibus in ſeq. ſect. agendum erit.

ii. Si cum ſero ſanguinis inſtituantur hæc experimenta, eadem fere obſervantur phænomena: calor artificialis, licet levis, magnam produxit diſcrepantiam inter Experimentum meum vii. & viii, quamvis in utroque caſu eadem fuerit & pulveris adhibiti & ſeri quantitas.

Recen-

Recensitis nunc experimentis & tentaminibus meis cum Cantharidibus vario modo institutis, transibo proxime ad ultimam suscepti pensi partem, ad Historiam nempe & usum Cantharidum medicum.

SECTIONIS QUARTÆ,

PARS PRIOR,

HISTORIAM CANTHARIDUM MEDICAM, AGENDI MODUM, USUMQUE EXTERNUM EXHIBENS.

PERTRACTANDI ORDO.

§. I. Ut tam in exhibenda Cantharidum Historia, quam in recenſendis earum Uſibus medicis rite pergam, neceſſe duco de ordine nonnulla præmonere, quo procedam.

Quam commodiſſime in duas Partes dividi poſſe hoc penſum credidi, quarum prima Hiſtoriam, Actionem, & Uſum medicum externum; ſecunda Uſum internum Cantharidum, exhibebit. De externo uſu primo itaque agere propoſui, quia frequentiſſimus ille hodie eſt, nec Veterum auctoritate uſui interno cedit. His pertractatis, ſecunda hujus Sectionis parte videbimus, num uſus horum inſectorum internus prodeſſe poſſit, num tutus ſit & ſuadendus?

USUS CANTHARIDUM EXTERNUS AN VETERIBUS COGNITUS?

§. II. Veteres Medicos in genere magni fecisse revulsionem per cutem, non tantum inde patere potest, quod sæpe illam commendent, sed occurrant etiam in eorum scriptis variæ compositiones & adminicula, quæ ad illum scopum obtinendum adhibere solebant: hunc in censum veniunt *dropaces*, *phœnigmi*, *sinapismi*, *sacrificationes*, *hirudinum applicationes*, *fonticuli*, *setacea*, *caustica*, *ustiones per ferrum candens*, cetera, quæ omnia majore vel minore vi revellente gaudent. Scopus non est, de his omnibus singulatim agere: sed illa tantum species, quam ingrediuntur Cantharides, hodiernis Medicis ob effectum, quem edunt, generali denominatione *Vesicatorium* dicta, hujus disquisitionis subjectum erit. Videbimus itaque primo, quid Medici Græci de hoc medicamenti genere protulerint, transituri dein ad Latinos, Arabes, cæterosque.

USUS CANTHARIDUM EXTERNUS AN GRÆCIS COGNITUS?

§. III. Nonnulli auctores, inter quos J. FREINDIUS, retulerunt, usum cantharidum externum ad vesicas excitandas HIPPOCRATI incognitum fuisse, de vesicatoriis enim acturus ait, „percursis jam omnibus eva-„cuandi viis, quas aut Natura tentavit, aut

„ejus

„ ejus interpres optimus in usum deduxit „ HIPPOCRATES, liceat unam adjungere tan„ to viro incognitam, vesicantia, quæ can„ tharides recipiunt. Cantharides quidem ut „ medicinam intro sumendam commendat „ HIPPOCRATES, ad vesicas excitandas nus„ quam " (*a*). Non inficior, Medicinæ Parentem non directe ad vesicas excitandas Cantharides præscripsisse, sed minime tamen usus externus plane illum latuit: id quam clarissime patebit, nonnullis textibus Divi senis in medium prolatis. Sic ad sordida ulcera & carnem exedendam suadet medicamentum, quod τὸ καρικὸν vocat, quodque constabat ex „ veratro nigro, sandaracha, „ æris squama, plumbo eloto, cum multo „ sulphure, auripigmento & *Cantharidibus*:" additque, „ his prout videbitur utitor cedria „ dilutis" (*b*). Alio loco inter alia irritandi instrumenta ad uterum purgandum Cantharides pesso immiscendas suadet (*c*). Consentit quidem FREINDIUS, eum in *Libr. de superfœtat.* mentionem facere de cantharidum usu externo, ast librum hunc, cum nonnullis aliis auctoribus, non pro genuino scripto Hippocratico agnoscit, & hinc argumentum ex loco citato petitum rejicit. Sed

---

(*a*) *Comm. de Febrib. IX.* Op. Omn. p. 292. (*b*) Op. Omn. Sect. VI. *de Ulcerib.* Edit. FOESIAN. Tom. I. pag. 878. (*c*) *De Superfœtatione* Sect. III. Edit. FOESIAN. Tom. I. pag. 264. Conf. *de Morbis Mulier.* Sect. V. Lib. I. p. 634.

ſit liber hicce ſpurius an genuinus, in noſtra re eodem redit, duo enim alia loca ad aſſertum probandum, ex genuinis ſcriptis Hippocraticis petita, ſufficere poſſunt. Medicamentum hoc καρικὸν HIPPOCRATIS anſam præbuit inſequentibus Medicis, varias ejuſmodi compoſitiones formandi & præparandi. Sic forte natus eſt δρῶπαξ κάλλιςος δόκιμος ARCHIGENIS, qui Romæ ſub Trajano medicinam exercuiſſe creditur, cujus formulam ſequentem AETIUS exhibuit, Recip. *Picis, Ceræ, Colophoniæ ſingulorum libram* I. *Nitri ſexuncem, Bituminis quadrantem, Sulphuris vivi ſeſquiunciam, Piperis, Euphorbii, Adarces ſingularum unciam unam;* CANTHARIDUM *drachmas* IV, *Cyprini olei trientem:* utere (*d*). Idem AETIUS etiam communem cephalææ & hemicraniæ curationem ex ARCHIGENE deſumſit, quam ſequentibus verbis deſcribit, „Nos autem utimur cataplaſmate ex cantharidibus, & mirifice facit, „dum per longum tempus ulcuſcula, ab hoc „pharmaco fientia, ſanie manant. Oportet „autem munitam eſſe veſicam per lactis po-„tum, ac irrigationes, eo quod facile ab un-„guentis ex cantharide lædatur" (*e*). In reſolutione nervorum etiam *illitionem cantharidum* ſuaſit (*f*). Ipſe AETIUS inter remedia uſtoria primo loco recenſet Canthanrides (*g*). Apud

(*d*) *Tetrabibl.* I. Serm. III. Cap. 180. (*e*) *Tetrabibl.* II. Serm. II. Cap. L. (*f*) *Tetrabibl.* II. Serm. II. Cap. 28. (*g*) *Tetrabibl.* I. Serm. II. Cap. 233.

Apud GALENUM etiam variæ ejusmodi præparationes, quas ingrediuntur Cantharides, occurrunt, quæ partim a Medicis, qui ante illum jam floruere, in usum vocabantur, partim ejus tempore detecta sunt. Sic recenset Excoriatorium lichenum, quo PAMPHILUS Romæ usus est, & plurima lucratus est, cum in Urbe Mentagra appellatus morbus invalesceret. Convenit hoc excoriatorium satis bene cum medicamento *carico* HIPPOCRATIS ante citato; en formulam, Recip. Squamæ æris Dr. VI. Auripigmenti Dr. IV. Aeris usti Dr. I. cum dim. Veratri albi, Ventrium Cantharidum ana Drachm. *1.* cum dim. singula per se terito, deinde simul mixta cedria excipito, & ad strigmenti densitudinem reducta pyxide aeris cyprii reponito. Usu autem expetente, nitro & aceto exiguo perfrictis lichenibus, pharmacum hoc cum spatula illine, ac affrica: deinde interjecto spatio derade, rursusque pharmacum impone. — Præstabit quidem per noctem adhærere, aut saltem ad aliquot horas, usque quo bullas excitet saniem complectentes crassam & glutinosam, &c. (*h*). Variæ aliæ ejusmodi medicamentorum formulæ apud GALENUM prostant: sic v. gr. Excoriatorium AXARII, cujus formula sequens est, ℞. Squamæ aeris Dr. VI. Atramenti sutorii Dr. IV, Cantharidum, Veratri albi ana sesqui

G 3 Dr.

(*h*) *De Compos. pharm. sec. Loc.* L. V. *de Excoriat. Lichen.* Cap. 8.

Dr. Sandarachæ Dr. I, excipe cedria. Aliud APII PHASCI (PHTGOUSCI) ad mentagras, quod citra cicatricis veſtigium ſanat: facit & ad Alopecias inveteratas. Pharmacum ipſum hoc modo habet, ℞. Sandarachæ Dr. II, Auripigmenti, ſquamæ aeris ana Dr. II, Veratri nigri Dr. I, Elaterii Drachm. I, Ventrium Cantharidum Dr. I, excipe cedria. Aliud, ℞. Cantharidum Drachm. I, cum dim. Veratri albi tantundem. Auripigmenti, Squamæ aeris, atramenti ſutorii, Scammoneæ ana Dr. II, excipe cedria. Aliud, Auripigmenti uſti, Dr. II, Squamæ aeris cyprii Dr. VI, Chryſocollæ Dr. I, Succ. thapſiæ Dr. I, Scammoneæ Dr. I, Cantharidum Dr. I, Cedriæ Q. S. Addit citatus Auctor compoſitionem, quæ mirabiliter convenit in ſicoſis menti papulis, mentagris appellatis, vel etiam lichenibus agreſtibus ſive feris, cujus hæc formula ℞. Atramenti ſutorii; Veratri nigri, Auripigmenti ana Dr. I, Ventrium Cantharidum Drachm. II, addit, quidam etiam obolos tres inſuper addunt, tritis utitor cum oleo, aut cedria, aut roſaceo, perfricato prius loco, fiunt enim bullæ, quibus perſpicilli cuſpide ruptis, rurſus affricato, ceratum roſaceum imponito: hoc uſque quoad cicatricem perveniat facito. Quod ſi primum non expurget, iterum iterumque illinito: facit & ad lepras & leucas, alopeciaſque, & pſoras excellenter (*i*).

ARE-

(*i*) Lib. loc. cit.

ARETÆUS CAPPADOX, quem GALENO aut ſupparem, aut eo etiam antiquiorem, ſuſpicari liceat, teſte FREINDIO (*k*), ſuadet Cantharidum uſum in morbo comitiali, dicit enim „ Maxime omnium capitis ad ruborem „ uſque frictiones valent: uſitatæ quidem „ quæcumque a me ſuperius traditæ ſunt: „ valentior eſt autem, quæ fit per Canthari- „ des;" addit hanc monelam, „ ſed tribus „ diebus, antequam his utamur, lac, ut ve- „ ſica muniatur, bibendum eſt: Cantharides „ enim magnopere veſicam lædunt (*l*).

DIOSCORIDES, uti prima ſectione §. III. dictum fuit, non tantum Cantharides cognovit, ſed & earum vim erodentem & exulcerantem probe perſpexit. Teſtatur enim, ubi de ſalamandra agit, ejuſque uſus medicinales indicat, ſalamandram vim habere ſepticam, ulcerantem, & calefacientem: quod miſceatur exedentibus & ulcerantibus facultatibus, & lepras abolentibus, veluti *cantharis* (*m*).

ORIBASIUS SARDIANUS in opere, cui titulus eſt *Synopſeωs ad Euſtachium filium*, agit de ſinapiſmo, dropace vehementiore, qui puſtulas excitat (*n*). Conf. ORIBASIUS in *Collect. Mediciu. Lib. XII. de ſimpl. Med. facult. ex* DIOSCORIDE *per ordinem literarum, litera* Σ. ut & Lib. XIV. Ubi Capite LVII. *de urentibus*

(*k*) *Comm. de Febrib. IX. Oper. Omn.* pag. 293.
(*l*) *De Curat. diutur. morb.* Cap. IV. (*m*) *De Mat. Med.* Lib. II. Cap. LXVII. (*n*) Lib. I. Cap. 31.

tibus putrefacientibus, detrahentibus & cicatrices inducentibus medicamentis ex GALENO *petitis* agit.

AETIUS de Cantharidibus, præter ante jam memorata, quibus aliorum placita retulit, ubi de exedentibus & urentibus medicamentis agit, memorat ceratum uſtorium, quod ad lippitudines adhibet, temporibus admovendo donec rubeſiant: aſſeritque de hoc medicamine, quod & faciat ad coxendices, dolorem ſtatim ſedando. Formula hæc eſt, Recipe Cantharidum, Atramenti ſutorii, Succi thapſiæ, Allii ana Uncias II. Ceræ trientem, Olei quincuncem aridis ex aceto tritis liquabilia liquata admiſceto (*o*). Exhibet etiam formulam *Eroſivi incomparabilis* ſequentem. ℞. Veratri nigri dr. III, Squamæ aeris rubræ drachmas XII, Sandarachæ, Auripigmenti ana drachmas II, Atramenti ſutorii Dr. IV, Ventrium Cantharidum drachm. XII, omnia lixivio excipito (*p*). Alio loco deſcribit *Excoriatorium leproſi ungues, callos, verrucas & clavos auferens*, cujus formula ſequens eſt, ℞. Cantharidas N°. XV, Sulphuris vivi, Calcitidis ſingulorum drachm. I, Allii depurgati nucleos novem, omnia probe trita terebinthina excipito. Addit hoc monitum: uſus tempore partes ungui vicinas miti aliquo medicamento munito, & excoriatorium hoc pelliculæ veſicæ bubulæ illitum adhibeto, & poſtridie ſolvito,

---

(*o*) *Tetrabibl.* IV. Serm. II. Cap. 52. (*p*) Loc. cit.

ſolvito, bullaſque exortas rumpito &c. (*q*). Aliud excoriatorium: ℞. Naſturtii, ſinapis, ſulphuris vivi, nigellæ, Cantharidum, Atramenti ſutorii partes æquales, ex aceto probe tritas terebinthina excipito, & velut diximus utitor (*r*).

Aliud ORIBASII leproſos ungues exterens, ℞. Ceræ, Colophoniæ, Terebinthinæ, Sulphuris vivi, Staphidis agr. Nitri ana Drachm. II, Sandarachæ, Cantharidum ana Drachm. I, Cedriæ quantum ſatis (*s*). Alio loco ad clavos uſtorium hoc commendat: Recip. Cantharidum pectuſcula XV, Sulph. vivi, Calcitidis crudæ, Amnii ſing. obol. III. Singula ſeorſim terito & pice liquida vel terebinthina, ad emplaſtri formam excipito atque utitor &c. (*t*).

Alius Medicus Græcus, AETII, uti creditur, coætaneus ALEXANDER TRALLIANUS etiam optime perſpexit Veſicantium uſum: ubi enim de uſu ſinapiſmi & dropacis agit, dicit, „ ſimiliter & cutis vellicatus, cruentationeſque ſinapi excitatas, & dropaciſmos convenire arbitror, præſertim in tali „ morbo jam inveterato. Nam cum affectas „ partes calefaciant, ſi quis per intervalla „ ipſis uſus fuerit recrementa, extimam cutem eliciunt. Sin autem puſtulas exiguas, „ & bullas aquæ plenas, quas ψυδάκρια Græci appellant, fieri contingat, terreri non „ debes.

G 5

(*q*) *Tetrabibl.* IV. Serm. II. C. 79. (*r*) L. c.
(*s*) Ibid. (*t*) *Tetrabibl*, IV. Serm. II. Cap. 82.

„ debes. At diuturnos affectus, & perseve-
„ rantias, eis potius solvi medicamentis ac-
„ cidit, quæ violentiora esse videntur" (*u*).
Alio loco, ubi hic Auctor agit *de cataplasmatibus, quæ locis ex frigido humore dolentibus admoveri debent*, hæc habet „ Novi au-
„ tem, ipsum quoque euphorbium, una cum
„ oleo & cera incoctum, etiam magnos do-
„ lores a frigido humore natos mitigasse.
„ At mirari non debemus, quod Euphor-
„ bium, quum sit adeo calidum & rodens,
„ commendemus tanquam dolores lenire
„ posset. — Ego sane novi quendam solo si-
„ napi, in hujusmodi morbo, dum maxime
„ urgerent accessiones, utentem dolore libe-
„ ratum. Admiscebat ei frequenter ficus sic-
„ cas & acetum, eaque subigens emplastri
„ figura medicamentum sic imponebat. Ac
„ alium similiter spectavi medicamento Dia-
„ cantharidon usum, ac maximas gratias
„ agebat, nam pustula, quæ a medicamento
„ fiebat, rupta, multus humor excernebatur,
„ atque hoc eveniente plurimum juvari se
„ dicebat" (*v*).

Paullus Aegineta, qui inter Græcos etiam est recensendus, ad *hæmicraniam veterem* sequens commendat emplastrum: Recip. Alliorum Drachmas IV, Ceræ Dr. II, Cantharidum Dr. II, vesperi illitum sinito per noctem adhærere. Mane rupta papula malagmate, quia liquidum est παρυγρὸν ad-pellant,

(*u*) Lib. X. (*v*) Lib. XI.

pellant, ei medeberis (*w*). Hoc AEGINETÆ emplaſtrum pulcherrime cum hodiernis noſtris veſicatoriis convenit.

Inter Græcos recentiores adhuc memorandus eſt auctor, qui eodem fere modo ac nos Cantharidibus fuit uſus, puto ACTUARIUM, ZACHARIÆ filium, qui, teſte FREINDIO, melioris notæ eſt, quam omnes auctores medici, qui ejus fuere coætanei (*x*). Varios hic ACTUARIUS de medicina conſcripſit tractatus, inter quos ſex Libri *de Methodo medendi*. Laudatus auctor, ubi de faciei vitiis tractat, hæc habet: „Quod ſi affectus pertinacius „perſeverat, atque ejuſmodi non proſunt, „medicamentis excoriatoriis vocatis eſt utendum: etenim ſupremam cutim repente ab„ſcedere faciunt." addit impetiginum excoriatorium hoc, „Recip. Squamæ aeris „Drachm. III, Auripigmenti, Sandarachæ „utriuſque Drachm. IV, Aeris cremati, Ve„ratri, Ventrium Cantharidum, ſingulorum „ſeſqui Drachm. tere unumquodque ſigilla„tim, deinde ſimul mixta, excipe cedria, & „ad ſpiſſamentum ſtrigmentitium redactum „in pyxidem aeream reponito. Cum uſus ex„poſtulat, nitro ac exiguo aceto lichenas ab„ſtergens inunge ſpathula, atque affrica: „deinde deterſas ſpathula abrade, & denuo „medicamentum impone: poſt hac, ubi bis „terve illud peregeris, & leviter abraſeris, „enitere

(*w*) Lib. III. Cap. 5. (*x*) *Hiſt. Medicir. Op. Omn.*

„ enitere iterum imponere, illito loco fellis ali-
„ cujus animalis veſicula cooperiens: etenim
„ ea obſtat ne medicamentum diffluat, &
„ levis eſt: poſt pelliculæ vero impoſitionem
„ faſciolam leviter inducito, ac ſinito per-
„ noctare. Quod ſi hoc non licuerit, ſaltem
„ aliquo horarum ſpatio permaneat, donec
„ puſtulas excitaverit, quæ ſaniem craſſam,
„ glutinoſamque contineant (*y*). At in im-
„ petiginibus ita ut prædictum fuit eſt adgre-
„ diendum. Sandarachæ, Auripigmenti, Squa-
„ mæ aeris, cujuſque ſiliquam, Veratri nigri,
„ Elaterii, ventrium Cantharidum, ſingulo-
„ rum drachmam, excipe cedria. Emplaſtrum
„ viride, quod in mentagra appellata, poſt
„ rupturam puſtulæ, quæ ob uſum excoria-
„ torium oboritur, imponi debet &c." (*z*)
Pergit hic auctor alio loco: „ Porro in fico-
„ ſis menti eruptionibus, quas mentagras
„ & nonnulli lichenas feros appellant, valent
„ & his, quæ ad impetigines tradita ſunt
„ valentiora: ad hæc ea, quæ ad Scabies &
„ lepras inſcribuntur: verum mire celebratum
„ hoc, quod capit Atramenti ſutorii, Vera-
„ tri nigri, Auripigmenti, ſingulorum drach-
„ mam, ventrium Cantharidum ſiliquam,
„ nonnulli oboles tres: tritis utere cum oleo,
„ aut cedria, aut roſaceo, loco ante abſterſo.
„ Puſtulis autem, quæ enaſcuntur diſruptis
„ cuſpide ſpecilli locum attere, quo medica-
„ menti

(*y*) Cap. 6. pag. 503. Edit. Pariſ. 1556. in 8.
(*z*) Ibid. pag. 504.

„menti quippiam penetrare, mordereque „possit. Deinde ubi locum foveris post ho„ræ spatium ceratum rosaceum superinjicere, „atque id donec cicatrice coëat effice. Quod „si primum prævalere nequiverit, ter qua„terque inunge. Valet eximie ad lepras & „ventiligines, quas λεύκας appellant, & alo„pecias, & scabies &c." (z^*).

Ex omnibus his itaque luculenter satis (ni omnia me fallant) patet, Veteribus Græcis non tantum cognitas fuisse Cantharides, sed & ab illis externe adhibitas & commendatas, tam ad carnes exedendas, ulceraque depuranda, quam ad vesicas excitandas. Videamus nunc, quid Veteres Latini de illis censuerunt.

AN LATINOS CANTHARIDUM USUS EXTERNUS LATUERIT?

§. IV. Si J. FREINDIUM consulamus, videmus, illum affirmare, eas *apud Latinos nullo fere in pretio fuisse* (*a*). Interim tamen ad usus medicos, & quidem externos, adhibuerunt hoc insectum Medici Latini: CELSUS enim variis in locis de illo mentionem facit, idque commendat. Sic ubi de medicamentis agit, quæ adurunt, inter alia recenset nostras Cantharides (*b*). Dein, inter compositiones ad putrem carnem continendam,

(z^*) L. cit. p. 506. (*a*) *Comm. de Febr. IX.* pag. 293. (*b*) *De Medicina* Lib. V. Cap. 8.

dam, ne ultra ſerpat, eamque leniter exedendam, hanc formulam refert: Recip. Cantharidum, Sulphuris ſingulorum part. I, Lolii part. III, quibus adjicitur picis liquidæ quantum ſatis eſt ad jungendum (*c*). De papulis agens, ad eas ſanandas, MICONEM ſecutus, ſequentem commendat compoſitionem, Nitri rubri, Thuris ſingulorum part. I, Cantharidum purgatarum part. II, Sulphuris ignem non experti tantundem; reſinæ Terebinthinæ liquidæ part. XX, Farinæ lolii ſext. III, Git cyathos III, Picis crudæ ſext. unum.

CÆLIUS AURELIANUS Siccenſis, quamvis non directe de Cantharidibus mentionem faciat, variis tamen in locis Veſicantium uſum ſuadet: ſic v. gr. ubi *de paralyſi* agit, dicit, „Ordinarius etiam unctiones, geſtationes „varias, acopa, quæ mordicatione quadam „corpus afficiant, vel accendant, & emol„liant. — Non aliter etiam malagmata ſunt „adhibenda, quæ corpus valeant papulare „laceſſendo, (in puſtulas attollere,)" (*d*). Dein pergit, „manente paſſione etiam ca„taplaſma ex ſinapi adhibemus, vel contuſa „atque liquata ferulagine, quam Græci *thap*„*ſiam* vocant, corpus ungemus, uſque ad „cutis ruborem, atque mediocrem partium „inflationem. Etenim vulnerari, ſive vexa„ri, quoſdam ex iſtius herbæ uſu immode„ratio-

(*c*) Lib. V. Cap. 22. N. 2. (*d*) *De Morb. Chron.* Libr. II. Cap. I. pag. m. 355.

„ rationis eſt vitium, tanquam ſinapiſmi uſu „ immodico" (*e*). Idem hic auctor, ubi de ſtomachica paſſione agit, hæc habet, „ adhi- „ benda quoque acopa ex euphorbio & dia- „ gridio, & pyretro, & pipere, & ſinapi, „ vel ſucco ferulaginis, quem Græci thapſiam „ vocant: unguendaque iis ſolis corpora ce- „ ra ea imponenda, donec ſufficienter inflari „ vi medicaminis partes videantur" (*f*). Alibi, ubi de Iſchiadicis & Pſoadicis tractat, hæc profert: „ quod ſi quiſquam plurimum „ perſeveraverit, etiam altiora inuſta putre- „ ſcunt, &, ut Græci adpellant, eſcharam „ faciunt. Alii denique ex radice herbæ, „ quam ſtruthium vocant. loca ulcerari præ- „ cipiunt: uſta etenim radix, concepta flam- „ ma, cuti adpoſita puſtulationem neceſſario „ facit. Sed alii hanc uſtionem tanquam im- „ becillem reprobantes cauteribus ajunt fa- „ ciendam: quos quidem primo tepidos pro- „ bant apponendos, donec cutis puſtuletur, „ tum igneos: ſed iis omnibus interjecto ſpa- „ tio trium digitorum loca dicunt inurenda, „ & eſſe cauteres ſemper aduncos in modum „ *gamma* literæ" (*g*).

AN ARABIBUS CANTHARIDUM USUS EXTERNUS FUERIT COGNITUS?

§. V. Inter Arabes uſum cantharidum ex- ternum

(*e*) L. cit. pag. 356. (*f*) *De Morb. Chron.* Lib. III. Cap. 2. pag. m. 444. (*g*) *De Morb. Chron.* Lib. V. Cap. I. pag. 554.

ternum etiam ſatis frequentem fuiſſe, nunc ſpeciminibus nonnullis demonſtrandam erit. Primus auctor, qui inter Arabes cantharidum uſum (quantum conſtat) commendavit, eſt MESUE; hic, ubi *de unguentis* agit, ſequentem nobis exhibet veſicantis formulam: „Unguentum ex Cantharidibus, cauſticum phœnigmon, & veſicas excitat & „ulcerat, alphos, pannos, lentigines, & cu„tis maculas delet. Recipit Cantharidum re„centium Dr. X, axungiæ porcin. Unc. V. „cum dimidia, tere ſimul, dies ſeptem mar„ceſcant, poſt coque, cola, ſerva vitreo „vaſe. Unguentum Alhariel (ſeu Altaran„hiel), & eſt efficiens operationem cauteri„zationis. Linitur enim ſuper membrum, „& facit veſicationes, & excoriat, & confert „morpheæ, & panno, & lentiginibus cutis, „& muſculis cutis: Recip. Alhariel recen„tium Dr. X, axungiæ porcin. Dr. XLV, „teruntur ſimul, & dimittantur marceſcere „per dies ſeptem, deinde bulliant & colen„tur, & ſervetur unguentum in vitri vaſe, „& adminiſtretur ubi oportet (*h*).

Idem ille auctor etiam alias exhibet unguentorum formulas, quæ ad loca exulceranda adhiberi poſſunt, at quoniam Cantharides eas non ingrediuntur, ſtrictiori ſenſu hunc in cenſum non veniunt, & hinc ne nimium excurrat hæc hiſtoria medica, illas omittam.

Pro-

(*h*) Pag. 182. verſ. col. 2. Edit. 1570. Venet. apud Juntas.

Proſtat etiam apud JOANNEM NAZARENUM, MESUES filium, Epithema ad alopeciam memorabile, „Recip. Spumæ maris „Drachm. X. Bauracis, Sulphuris, quod „non invenit ignis, Euphorbii ana Drach. II, „Gummi, Rutæ agreſtis, Staphiſagriæ ana „Drachm. I, Cantharidum drachm. I, per- „miſce ea cum fæce olei antiqui, & lini ex „eo poſt fricationem cum cæpe acuto, do- „nec locus rubeat, & cum mordicat, & „ampullæ apparuerint, unge per aliquot dies „cum adipe anatis, aut urſi, aut cum un- „guento de ceruſa" (*i*).

Nec AVICENNA, nec ALSAHARAVIUS, ſive ALBUCASIS, hac de re novi quid protulerunt, quamvis hic poſterior optimam cauterii præparandi methodum ad morbum iſchiadicum propoſuerit (*k*).

Non poſſum, quin memorem adhuc NICOLAI MYREPSI unguentarii Alexandrini *unguentum metaſyncriticum* dictum, cujus formulam exhibet MOSES BEN MAIMON dictus MOSES ÆGYPTIACUS, ſequentem, „Unguentum aliud Acopon Heracles nomi-

H „natum.

(*i*) *De Medic. ægrit. cut. cap. de Alopecia* Cap. I. Confer della Proſcritt. del Signor CIRIACO SINCERO *Riſpoſt. Apolog. contra la Letter. del Dott.* GIAMBATTISTA GISMONDI, *in difeſa della Diſſ. de veſicatory del Signor* GIOX. PLANCO. Vid. *Raccolta di Scritture Mediche de Veſcicatory*, ab auctore anonymo Edit. Venetiis 1749. pag. 128.
(*k*) Oper. L. I, pag. 10. verſ. 43.

„natum. Valde calefacit, facitque ad iſchia-
„dicos, & omnem reſolutionem: diuturnas
„refrigerationes & ſtupefacta, omnem ner-
„vorum conſenſum, difficilemque corporis
„motum. Valet etiam, ubi aliquid caleface-
„re, aut a profundo extrahere & diſcutere,
„atque ex alto corporum fluxiones evocare,
„ac meatus immutare, conaris. Habet Suc-
„ci thapſiæ Unciam dim. Euphorbii exag. 1.
„cum dim. Pyrethri, Piperis ſing. unc. di-
„mid. Cantharidum Unc. III, Canchryos,
„Galbani, Opopanacis, Adarces ſingul. dr.
„III, Carpobalſami ſcrup. III, Caſtorei,
„Iridis, Staphidis agr. ſingul. Unc. med.
„Coſti, Caryophylli ſing. Unc. III, Spicæ
„Nardi Scrup. I. cum dim. Cardamomi Unc.
„III, Sampſychi, Ammoniaci, Styracis ſin-
„gul. Drachm. VI. Opobalſami Unc. dimid.
„Olei anethini, & Olei communis veteris,
„ſingulorum Unc. VI. miſce" (*l*).

MEDICORUM ITALORUM PLACITA DE CANTHARIDUM USU EXTERNO.

§. VI. Illa, quæ hucuſque tam ex Græcis, quam Latinis, & Arabicis Auctoribus produxi, crediderim ſufficere ad comprobandum, Veteres non latuiſſe externum Cantharidum uſum, poſſem itaque finem huic narrationi hiſtoricæ imponere: quia vero a pleriſque Auctori-

(*l*) *De Unguent*, Sect. III, pag. 222.

Auctoribus illa temporis periodus, in qua usus vesicatoriorum invaluit, statuitur fuisse circa annum 1575, quando in Italia acriter de hoc themate disputarunt HERCULES SAXONIA & JOANNES MASSARIAS, hinc non inutile duco, ad illud tempus usque historiam hanc medicam prosequi: quod tamen quam brevissimo complectar sermone, ne mea dissertatio limites excedat.

Vixit A°. 1250. sub Imperatore Conrado, NICOLAUS BERTRUCIUS Bononiensis, hic ubi de cura febris pestilentialis per instrumentum Chirurgiæ agit, sequentem commendat emplastri attractivi formulam, Recip. Medullæ fermenti Unc. III, Pulveris seminis sinapi & Erucæ ana Drachm. dim, Vitrioli Drachm. II, Cantharides numero X, conficiantur cum fermento; & quidam conficiunt cum melle. Nam hoc fortiter attrahit, & tribus horis ulcerat (*m*). De Apoplexia tractans ita scribit; „ in fine vero fiunt „ cauteria diversa cum ferro vel Cantharidi„ bus, unum quidem in commissura coro„ nali, & aliud abrasis prius capillis, in oc„ cipitio, quæ dimittantur pluribus diebus „ aperta" (*n*).

GULIELMUS DE SALICETO, Placentinus etiam dictus, qui Veronæ Professor fuit, opus chirurgicum nobis reliquit, in quo, de medicinis

(*m*) Oper. Omn. pag. 201. Cap. 8. Confer. *Respons. Apologet.* CIRIACI SINCERI ante citat. pag. 133. (*n*) Tract. I. Sect. I. Cap. 9.

cinis cauterizativis ubi agit, ſequentem ulcerativi & cauterizativi formulam exhibet: Recip. Cantharidum ablatis alis & capitibus Dr. II, Saponis Dr. II, Fermenti quod ſufficit ad inſpiſſandum, & incorporandum, iſta duo ſimul: ponatur de hoc ſuper locum, qui intenditur ulcerari vel veſicari (*o*): addit & aliud ad idem, Recip. Cantharidum ablatis capitibus & alis Dr. I. Fermenti Drachm. II. miſceantur (*p*).

GUIDO DE CHAULIAC natione Gallus, qui in Italia itinera inſtituit & BERTRUCIUM præceptorem habuit, & ut ipſe teſtatur Medicus fuit CLEMENTIS V, INNOCENTII VI, & URBANI V. P. M. opus conſcripſit, cui titulus eſt, *Chirurgia magna*, in quo nonnulla de Cantharidum uſu externo notantur: ſic verbi gratia, ubi tractat de *Medicinis corroſivis & putrefactivis, & cauſticis carnem rumpentibus atque cutem*, ait. „ Medicina „ cauſtica & eſcarotica & ruptoria illa eſt, „ quæ rumpit & adurit cutem, & carnem, „ & complexionem ipſorum. Et ipſa devaſtat „ & mortificat, indurat & in carbonem re„ ducit, abſque dolore magno. Quamobrem „ earum operatio dicitur lenta, *Lib. V. phar„ mac.* Et ſunt quædam debiles, quæ ſolam „ cutim rumpunt & veſicas excitant, & præ„ parant ad operationem putrefactivorum, „ quæ non agunt, niſi in carnem a cute nu„ datam:

(*o*) Oper. Chirurg. Lib. V. Cap. IX. Confer. *Reſp. Apolog.* CIR. SINCERI, loc. cit. (*p*) Ibid.

„ datam: ut Cantharides, mel anacordorum, „ allia, patta lupina, flammula vel marſilium, „ & anabulla. Et ponantur Cantharides piſtæ cum fermento, aut aliquo ſepo in quantitate Drachm. unius. Alia autem per ſe „ in quantitate medii manipuli ſtare debent „ per mediam diem, & poſt incidantur veſiculæ & ponetur folium caulis. Quo ſi patienti provocent ardorem urinæ (quod „ aliquando faciunt) detur lac potandum, & „ æger ponatur in balneo aquæ decoctionis „ malvarum, violarum, naſturtii aquatici, „ parietariæ, uſque ad umbilicum & ſtatim „ ſedabitur ardor" (*q*). Idem hic Auctor alio loco hæc habet, *de cauteriis agens*, „ quædam inprimunt vehementer & faciunt „ eſcharam, quædam leviter & non faciunt „ eſcharam, ſed veſicas, ut Cantharides, & „ flammula atque patta lupina. — Veſicatoria „ in locis ponuntur cutaneis, ut ſub mento, „ retro collum, & tota facie, & in malleolis „ pedum & manuum: non enim extrahunt „ niſi humorem intercutaneum, ut ſenſui „ apparet. — Medicinæ rumpentes, quæ non „ faciunt eſcharam, ſed veſicas, ſunt Cantharides miſſæ cum fermento, aut aliquo „ ſepo, vel folia flammulæ, vel patta lupi, „ vel marſilium piſta, & ſuper locum applicata in quantitate drachm. dim. uſque ad „ drachm. 1. & ligentur non ſtricte, & di-

 „ mit-

(*q*) Tract. VII. Doct. I. Cap. VI. pag. 407. & 408. Edit. 1585.

„ mittantur ab octo horis usque ad XII. post-
„ ea removeantur, & ut oportet regantur —
„ Vesicatoria vero requirunt custodiam ma-
„ xime vesicæ, quæ consuevit lædi ex can-
„ tharidum applicatione. Ea autem læsio bal-
„ neo consuevit corrigi, ut inferius dicetur.
„ Elevatæ autem vesicæ incidantur & aperi-
„ antur forficibus, aut acu, postea desuper
„ folium caulis, & panni adplicentur, & si-
„ cut placebit remutentur, & quia non fa-
„ ciunt escharam, sed vesicam, intra septi-
„ mum diem, vel octavum desiccantur &
„ consolidantur" (*r*).

Anno 1460. & sequentibus floruit celeber-rimus medicus JOANNES ARCULANUS Vero-nensis, qui per aliquod tempus medicinam docuit Bononiæ & Patavii: edidit hic com-mentarios in RHAZIN & RE ALMANSOREM, in quibus variis in locis mentionem facit de vesicantium usu & præstantia: sic verbi gra-tia, ut uno alterove exemplo assertum com-probem, in epilepsia sananda sequens empla-strum suadet capiti adponere, Recip. Ammo-niaci dissoluti, cum Pinguedine anatis, aut milvi, quæ est magis propria, Dr. II. Fer-menti Dr. I. Sinapis subtiliter pulverisati Unc. dimid. Cantharidum Dr. dimid. Pæoniæ Dr. II. F. emplastrum, & dimittatur super loco, donec rubefaciat, & vesicas excitet (*s*).

Varii post hunc Auctores Cantharidibus ad

(*r*) Tract. cit. Doct. I. Cap. III. pag. 379. seq.
(*s*) Lib. cit. Cap. XIV.

ad veſicas excitandas diverſis in caſibus præſcripſerunt, modis jam indicatis: pertinet huc PETRUS DE LARGELATA, ALEXANDER BENEDICTUS Veronenſis, JACOBUS OLERIUS, aliique (s*).

Nec latuit veſicatoriorum e Cantharidibus uſus GABRIELEM FALOPIUM, Anatomiæ Profeſſorem in Academia Patavina celeberrimum, circa medium ſæculum XVI. Hic enim, præmiſſis nonnullis generalioribus de veſicantium vel veſicatoriorum uſu, ſic proſequitur: „ Pro conficiendo autem veſicato-„ rio componuntur Cantharides hoc modo: „ Aſſumitur paſta fermentata, & pro uncia „ paſtæ additur drachma una aut minus Can-„ tharidum, & miſcentur addito aceto ſquil-„ litico & croco." Adjungit, ex uſu Cantharidum fere ſemper ſuccedere urinæ ſuppreſſionem; non vero id timendum eſſe. Præcipit tamen, ne veſica lædatur, ſi iſchiadicis partibus adplicandum ſit veſicatorium, ut hoc conficiatur ex plantis, ut eſt ſemen ſinapis, radix ranunculi illius, qui habet radicem rotundam, foliaque piloſa, & vocatur *pes columbinus*: radix anemonis illius recentiorum, qui habet florem puniceum (*t*).

Perveni nunc ad ſæculi ſui illud decus, HIERONYMUM MERCURIALEM Forolivienſem, qui poſtquam Patavii Medicinam ab A. 1569. magno cum applauſu, per aliquot an-

(s*) Vid. *Riſpoſt. Apolog. del Signor.* CERIACO SINCERO ante cit. loc. (*t*) *De Ulceribus*, pag. 39.

nos, docuerat, ad aulam MAXIMILIANI II. vocatus est a. 1583. deinceps vero in Italiam rediit, Bononia & Pisis in summo honore & pretio habitus. Varia scripta hic Vir posteritati reliquit, in quibus variis in locis de vesicatoriis mentionem fecit, eorumque usum commendavit, maxime autem ea laudavit in febribus pestilentialibus, uti sequentia ejus verba declarant: „Inter chirurgicas operationes (ad Pestem sanandam) adnumerare possumus auxilii genus illud, quod vesicatorium nuncupatur. Hæc vesicatoria venenum a corde ad partes ignobiliores trahunt, sive venenum positum sit in vaporibus, sive in humoribus. Ne credatis, hoc genus auxilii novum esse; & sine ratione, est antiquissimum. — Frequentissime omnium utimur Cantharidibus una cum fermento, & Cantharides magis laudo eo, quia & HIPPOCRATES & DIOSCORIDES prodiderunt, eas adversus venenum magnopere valere." Addit sequentem formulam: „Recip. Cantharidum præparatarum Dr. III. Fermenti Unc. dim. Aceti acerrimi parum. Fiat pasta: addi etiam potest interdum modo sinapi, modo euphorbium" (*u*). Plura possem recensere loca, ubi hic auctor Cantharidum usum externum suadet, ni crederem prolata pro meo scopo sufficere.

Tandem cum Anno 1591. in Italia, præsertim

(*u*) *De Peste* Cap. XXVI. pag. m. 54. & 55.

ſertim Piſauri, graviſſime ſæviret peſtis, in primis poſtquam Urbinatium Dux univerſos ſcholæ Patavinæ Medicos conſuluiſſet, quo melius invaleſcenti malo occurreretur, inter Medicos lis ſuborta eſt de utilitate veſicatoriorum in febribus peſtilentialibus. HERCULES SAXONIA, Praxeos Medicæ Profeſſor ordinarius in Gymnaſio Patavino, ſingulari tractatu veſicatoriorum uſum defendit (*v*). Varii Medici Itali contrariam tuiti ſunt ſententiam, inter quos præ ceteris nominandus eſt ALEXANDER MASSARIAS. Hic, in tractatu de Peſte pro ſaluberrimo, tutiſſimo, & non contemnendo remedio habet, ordinariam evacuationem aliquam, quam diutiſſime ſervatam, qualem cauteria in primis & veſicatoria præſtare ſolent, præſertim in infernis partibus; quia hac ratione veriſimile putabat, naturam, aſſuetam diverſa excrementorum genera eo transmittere, corpus purius facile ſervare, illudque ad concipiendam putredinem minus idoneum reddere: idem tamen alio loco in ipſa febre peſtilentiali hoc præſidii genus contemnit (*w*); imo ſingulari tractatu contra SAXONIAM abuſum & noxam veſicatoriorum in febribus peſtilentialibus defendit (*x*). Tum Anno 1593.

(*v*) Diſputat. *de Phœnigmorum, quæ vulgo veſicamtia appellantur, & de Theriacæ uſu in febribus peſtilentialibus* Patavii 1591. (*w*) *Oper. omnium* Lib. V. Cap. XXV. pag. m. 440. (*x*) *De Abuſu Medicamentorum Veſicantium & Theriacæ in febribus peſtilentialibus* Patavii 1591.

HERCULES SAXONIA edidit tractatum, cui titulus *de Phœnigmis libri tres, in quibus agitur de rubificantium natura, deque differentiis omnibus, atque usu: Psilotris, Smegmatibus, Dropacibus, Sinapismis simplicibus, ac compositis, vulgo Vesicantibus, de quorum usu in febribus pestilentialibus multa disputantur.* Eodem hoc anno A. MASSARIAS, odio magis in HERCULEM SAXONIAM, quam enucleandæ veritatis caussa, edidit *de abusu medicamentorum Vesicantium disputationem secundam apologeticam ad librum* HERCULIS SAXONIÆ *de Phœnigmis.* Sed, quidquid fecerit MASSARIAS non dirimere potuit sui adversarii argumenta: quod etiam vix exspectari poterat a Viro adeo tenacissime Veterum vestigiis inhærente, ut potius cum GALENO errare, quam cum Recentioribus vera dicere, maluerit, & hanc suam sententiam publice declarare haud erubuerit.

Usu & experientia tandem evenit dein; ut vesicatoriorum usus factus fuerit frequentior, ita ut varii Auctores ab hac temporis periodo usum vesicatoriorum deducant.

VARIORUM ALIORUM MEDICORUM SENTENTIÆ DE USU VESICATORIORUM.

§. VII. Neque substitit Cantharidum usus externus in sola Italia: receperunt enim illum aliæ quoque Nationes, quemadmodum jam satis docuit exemplum G. CHAULIACI, qui

qui floruit medio ſæculo XIV; idemque evincit JACOBUS A PARTIBUS Tornaco-Belga, qui obiit circa medium ſæculi XV, teſtatur enim de hoc Auctore HIERON. MERCURIALIS in prælectionibus Patavii 1557. de Peſtilentia habitis, „quod clariſſime omnium „mentionem fecerit veſicatoriorum noſtro„rum: imo eandem pene formam & mate„riam deſcripſerit, qua nos utimur" (*y*). Porro idem probat AMBROSIUS PARÆUS, celebris ille trium Regum Gallorum Chirurgus, qui floruit regnantibus Carolo IX, Henrico III, & Henrico IV. Conſcripſit is opus Chirurgicum, obſervationibus quadraginta annorum ſpatio a ſe ſacris repletum. Proponit hic auctor, ubi de cura hydropis agit, ſequentia: „Fiet emplaſtrum ex thu„re, myrrha, & terebinthina, coſto, baccis „lauri, cyprino melle, ſtercoribus bubulo, „columbino, caprino, equino & ſimilibus, „quæ etiam per ſe imponi poterunt. Si ma„lum perſeveret, ad ſinapiſmos & phœnig„mos tranſeundum, id eſt ad rubeficantia „& veſicantia medicamenta: excitatæ veſicæ „erunt retiniendæ, ut ſic ſenſim eo uſque „aqua effluat, quoad humor omnis exhau„ſtus fuerit, & æger ſanitati reſtitutus (*z*).

Alio loco, ubi de iis tractat, per quæ Iſchiadi cura ſit adhibenda, ait, „quod ſi „levio-

---

(*y*) *De Peſte* Cap. XXVI. *de auxiliis Chirurg. in febre Peſtilent. adhibend.* (*z*) Libr. VII. Cap. XII. pag. 240.

„ levioribus remediis non sedetur dolor, „
„ tum ad violentiora deveniendum, ut ad
„ cucurbitulas magnas, cum multa flamma
„ impositas, ad vesicatoria: ℞. Cantharidum, „
„ quibus detractæ sunt alæ, Drachm. II, „
„ Staphysagr. Drachm. III, Sinapi Drachm. I.
„ cum dim., fermenti acerrimi Drachm.
„ dim., incorporentur simul & fiat vesica-
„ torium " (*a*).

Alibi laudatus auctor sequentem, speciosam satis, Cantharidum ope institutam, curationem exhibet, quam adjicere mihi lubet:
„ longe felicius (ait) cessit nobili cuidam
„ mulieri Medicorum labor adversus hoc ip-
„ sum malum. Rubris huic, & ardentibus,
„ fœdisque pustulis facies universa deformis
„ erat; adeo ut hanc tanquam elephantia-
„ cam omnes accusarent, parati hominum
„ consortio interdicere. Lutetiam venit, vo-
„ catisque HOLLERIO & GREALMO Medicis,
„ me vero & CABALLIO Chirurgis, anxie
„ quærit, ecquid adversum faciei tantam de-
„ formitatem remedii sit. Expenso diligen-
„ ter malo elephantiam vocari ipsam pronun-
„ ciamus. Cæterum universæ faciei imponen-
„ dum esse vesicatorium ex Cantharidibus.
„ Tribus vel quatuor horis post, a facultate
„ in actum redacto medicamento, insigniter
„ illi ardere vesica, cervix vero uteri intu-
„ mescere cœpit, cum torminibus, assiduo
„ vomitu, mictione, & abjectione corporis,
„ &

(*a*) Lib. XVII. Cap. XXII. pag. 537. & 538.

„ & membrorum phanatica jactatione, febre „ perurente, & plane ignea. Cogo repente „ Medicos: in eam ſententiam itum eſt, ut „ illi lac multum exhibeatur, per anum in „ inteſtina, per urethram in veſicæ, & uteri „ cervicem, injiceretur; in lavacro tepido „ decoctionis ſeminis lini, radicum & folio- „ rum malvæ, bismalvæ, violariæ, hyoſcia- „ mi, portulacæ & lactucæ, ad doloris uſque „ ſedationem, contineretur. Lumbi & geni- „ talia unguento roſato, & populeone, in „ oxycrato agitatis & concorporatis, liniren- „ tur. His artibus mituerunt omnia ſympto- „ mata. Et facie interim tota in veſicas ſu- „ blata, cum purulenta multa ſanies proru- „ piſſet, evanuit in perpetuum, quæ ante fa- „ ciem occupabat, deformitas, adeo ut paul- „ lo poſt viro deſponſata, multa prole felix, „ hodie etiam ſuperſtes incolumi ſanitate „ fruatur" (*b*).

Ad bubones peſtilentiales etiam hic auctor commendat veſicatoria e Cantharidibus confecta, & quidem ſequentem hujuſmodi medicaminis formam præſcribit: ℞. Cantharidum, Pulveris Piperis, Euphorbii, Pyrethri ana Drachm. dim., Fermenti acris Drachm. II, Aceti parum: additur acetum ad Cantharidum vim quodammodo retundendam (*c*). Exſtat etiam, inter hujus viri ſcripta, ſingularis

(*b*) Lib. XX. de Venenis. Cap. XXVII. *de Cantharidibus & Bupreſti.* (*c*) Lib. XXI. Cap. XXXI. *de Bubonum curatione.*

gularis liber de medicamentorum facultatibus & compositione, ibique peculiare caput vesicatoriorum descriptioni dicavit: in quo, postquam varia simplicia, quæ ad vesicatoria constituenda in usum vocantur, memoravit, sequentem vesicantis descriptionem dat: ℞. Cantharidum, Euphorbii, Sinapi ana Drachm. dimidiam, Mellis anacardini Dr. 1, modico aceti, & fermento, quod sit satis, excipiantur, & fiat vesicatorium. Adjungit & hoc, „ sunt in veteribus, qui aqua, quam „ aceto, malunt id medicamentum, dum „ pinsitur, accipere, quod experimento didi„ cerint Sinapi vim aceto exolescere" *(d)*.

Possem multos alios auctores hic recensere, qui Cantharidum utilitatem agnoverunt: sed cum de hac quæstio non sit, recensitis acquiesco, quibus satis constat, male docuisse JANUM PLANCUM, „ HIPPOCRATEM aut „ GALENUM numquam de Cantharidum usu „ ad excitandas vesicas egisse, nec cognitum „ fuisse earum usum Arabibus, quibus tribui„ tur a nonnullis inventi gloria" (*e*).

Quamvis vero tot summorum Virorum testimoniis & observationibus stabilita fuerit Vesicatoriorum utilitas, non tamen ab omnibus Practicis generaliter eorum usus fuit laudatus: nonnulli animose satis eum rejecerunt, verbi gratia, ne plures memorem,

JOAN-

(*d*) Lib. XXV. Cap. XXXI. (*e*) *Differt. de Vesicatory Recit. nel Mese di Giugn 1746. nell' Accademia dei Lincei*, p. m. 6.

JOANNES ille BAPTISTA HELMONTIUS Bruxellensis. Hic enim, ubi de febribus agit, scribit: „ auxilia vulgaria existimare statui,
„ antequam febrium naturam determinarem:
„ sunt autem illa sacrificationes, hæmorrhoi-
„ dum aperitiones, vesicantia, & id genus
„ alia, cunctaque concurrunt in cruoris vi-
„ tium, & corporis diminutiones. Stulta ni-
„ mirum subsidia circa corporis superficiem,
„ ubi centralia laborant, & obsessa sunt, qui-
„ busque non expeditis ab hoste, frustra est
„ & noxium, quidquid per hujusmodi simia-
„ rum gesticulationes est intentatum. Vanum
„ certe spei rudimentum est, velle, per con-
„ sequens, radicem loco dimovere auferen-
„ do insontem cruorem e pelle. Vesicatoria
„ autem summe semper noxia sunt, & a spi-
„ ritu nequam Moloch excogitata (*f*).

Sed his, similibusque aliis opinionibus refutandis satis inservient sequentia.

DE ACTIONE CANTHARIDUM EXTERNA.

§. VIII. De Cantharidibus plura ex Recentioribus superaddere possem: quoniam vero in posterum de iis monendi occasionem habebo, hic subsisto, & transeo ad ipsum usum medicum, nempe quibus in morbis cum fructu adhiberi possint, contemplandum. Verum,

---

(*f*) *Febrium doctrina inaudita*, Antverp. 1642. Cap. VII. Lib. de Febr.

rum, antequam ad hoc penſum abſolven-
dum me accingam, non inutile, imo neceſ-
ſarium duco ſequentia ponderare momenta:

I°. Qua ratione, & qua forma, extus ad-
plicandæ ſint Cantharides?

II°. Qua ratione in cutem agant, & quem
in ea producant effectum?

III°. An ultra locum, cui adplicantur, ef-
fectum aliquem edant?

IV°. Quænam generalia indicantia ſunt,
quæ veſicatoriorum adplicationem ſuadent:
quænam contraindicantia?

Hiſque peractis tranſibo ad recenſendos
morbos, ad quos ſanandos vel mitigandos
experientia docuit, veſicatoriorum adplica-
tionem conducere poſſe.

QUA RATIONE, ET QUA FORMA EXTUS SINT CANTHARIDES APPLICANDÆ?

§. IX. Suadent nonnulli Veterum, ut non
totum Inſectum in uſum vocetur, ſed ut
caput, pedes & alæ abjiciantur, quia crede-
bant, capiti, pedibus, & alis præcipue vim
horum animalculorum venenatam ineſſe:
Sic HIPPOCRATES eas ad uſum internum
commendat (*g*). Alii, inter quos GALE-
NUS (*g**), volunt, totum inſectum adhiberi
debere:

(*g*) Libr. *de Morb. intern.* S. V. text. 34. *D*[illegible]
Diæt. Acut. Sect. IV. pag. 104. (*g**) *De Simpl*[illegible]
Med. Facult. Lib. II. Cap. 41. Conf. *Comm.* a[illegible]
Lib. IV. HIPP. *de rat. vict. in acut.* §. 122.

debere, contenduntque capiti, pedibus, & alis potius inesse vim veneno Cantharidum caustico urenti oppositam. Hinc PLINIUS, de Cantharidibus agens, ait: *venenum enim hoc, remedia secum habet: alæ medentur, quibus demptis lethale est* (*h*). His ex recentioribus calculum suum adjicit ETMULLERUS, ait enim: *Notandum vero, ne noceant Cantharides* (*pro interno usu*) *integras esse sumendas, quia extrema, quæ resecantur, sunt alexipharmacum ventris* (*i*): ita putarunt plures alii. Quidquid sit, id certum est, totum insectum in pulverem redactum, absque metu, justa quantitate adhiberi posse; nec caput, nec pedes, præ ceteris partibus, venenata vi pollere: docuerunt enim me experimenta cum illis partibus singulatim instituta, eas potius ad vesicas excitandas ineptas esse. Vid. Sect. III. §. I. Exp. XV. XVI. XVII. XVIII. XIX. XX. Miror hinc, Cl. CRANTZIUM notasse, omni insecti parti vim causticam, urentem, & capiti, & alis, & pedibus & corpori, inesse (*k*): legi etiam hac super re merctur WEDELIUS (*l*). In pulverem redactæ adhibendæ sunt: integræ enim licet cuti apponantur vesicas non excitant, uti patet ex Experim. XXII. ubi ventres Cantharidum integros sub emplastro ap-

 posui.

(*h*) *Hist. Nat.* Lib. II. Cap. 35. (*i*) *Oper. Omn.* Tom. I. pag. 821. (*k*) *Mat. Med.* Tom. III. pag. 120. (*l*) In *Amœnit. Mat. Med.* Lib. I. Sect. I. Cap. VI.

posui. Hujus phænomeni ratio in eo latere videtur, quod materies salina caustica, integris animalculis, non potuerit madefieri, hincque indissoluta nullam producere actionem.

Duplici præsertim forma adplicari possunt, vel commiscetur pulvis Cantharidum cum cataplasmatibus emollientibus, aut etiam irritantibus ex seminibus sinapi, fermento acri &c. confectis; vel cum cera, pice, terebinthina, aliave resina, in emplastri formam rediguntur. Variæ in diversis pharmacopæis prostant vesicatoriorum formulæ: adeo ut supervacaneum ducam, earum recensionem hic facere. Interim hoc notare mihi liceat, haud conducere, ut ullum emplastrum vesicatorium officinale indiscriminatim omni in casu adhibeant Medici: præstaret, ut non nisi recenter in pulverem redactæ Cantharides adhiberentur, quia in diu conservato pulvere acriores particulæ volatilitate dissipari videntur; dein, ut justam & necessariam pulveris dosin cum emplastro quodam emolliente officinali commiscendam juberent; vel forsan, ne emplastrorum partibus oleosis vel adiposis nimis mitigentur, potius conduceret, pulverem recentem cum fermento, vel mica panis humectata, commiscere, circumjecto emplastri tenacis circulo, ut applicatio firmetur: sic certus esse potest medicus, vesicatorium cum constitutione, ætate, & morbo ægroti sui convenire, nec facile actionis efficacia carebit.

Dosin

Dosin Cantharidum, una vice adplicandam, perspicax & prudens Medicus variare debet. Non excedere debere drachmam dimidiam suadet J. R. SPIELMANNUS (*m*): alii majorem, alii minorem, dosin pulveris adhibendam contendunt, variare, uti jam dixi, hanc debet medicus. Id interim certum est, quod non temere fortissimis mercandum sit vesicatoriis: testantur enim observata, quod a temerario fortis nimis vesicacorii usu producta sit periculosa gangræna; uti Pharmacopolæ cuidam accidisse testatur LAZ. RIVERIUS, qui, ut emplastri vesicatorii officinarum vim augeret, id multo Cantharidum pulvere consperſit, unde cutis exusta, & sequenti die tota illa pars, quæ a vesicatorio tecta fuit, gangræna affecta apparuit (*n*). Gangrænam a Cantharidibus applicatis habet JOANNES RHODIUS (*o*). Si Cantharides cum fermento miscentur, commendant nonnulli, ut aceti parum addatur: hæc vero methodus ab aliis culpatur, quia putant, hoc pacto vesicantis vim infringi, dum interim quotidiana observatio & experientia docet, emplastris vesicantibus additum acetum activitatem non minuere, sed majorem reddere (*p*). Sic exoptatissimus meus Promotor Cl. VAN

(*m*) *Inst. Mat. Med. de irritant.* Cap. IV. §. 41. pag. 491. (*n*) *Observat.* Cent. II. Observ. 86. (*o*) *Observat. Med.* Centur. III. Observ. 88. (*p*) Conf. J. F. CARTHEUSERI *Fund. Mat. Med.* T. I. Sect. X. Cap. XIII. §. 3.

DOEVEREN mecum communicavit, se aliquoties vidisse, expertum quemdam Chirurgum tribus quatuorve guttulis olei vitrioli cum vesicatorio mixtis, uti ille asserebat sibi in usu esse, insigniter vim vesicantem intendisse: hinc recte suadet DIONIS, acetum vesicatoriis esse admiscendum, ad majorem effectum ab illis impetrandum (*q*). Nonnulli etiam præcipiunt, Camphoram vesicantibus emplastris esse addendam, vel opium, vel liquorem quendam anodynum, iis esse admiscendum, ut dolor in cute non tantum minuatur, sed ut prævertantur pravi effectus, quos sæpe in viis urinariis producit hoc remedii genus (*r*): hæc certe, si a violentiori vesicatorii actione mali quid metuatur, optime huic scopo inservire possunt: Camphoram enim, & opiata, Cantharidum vim infringere, præter Practicorum observata, docent Experimenta in proprio corpore instituta, Exper. XXIII, XXIV. Sect. III. §. I. memorata, & pericula, quæ in canibus feci, Exper. XX, XXI, XXII, & XXIV, Sect. III. §. II. recensita.

Ad applicationem ipsam quod attinet, possunt & unicum & etiam plura simul apponi, quamvis Auctores affirment, unum majus pluribus minoribus efficacius esse (*s*). Loca,

(*q*) *Cours d'Operat. de Chirurg.* pag. 712. (*r*) Conf. ROSEN VAN ROSENSTEIN *over de Ziektens der Kinderen*, §. XIV. pag. 231. (*s*) Vid. LUDWIGII *Inst. Med. Clin.* pag. 99.

ca, quibus adplicanda ſunt veſicatoria, differunt pro morbi indole, in quo in uſum vocantur, ſæpe enim in malis topicis dolenti loco adplicantur, ſæpe in remotis revulſionis gratia adhibentur: cæterum omnibus corporis partibus apponi poſſunt, ſi genitalia, locos calloſos, & faciem excipias, cui poſteriori parti aliquando tamen non abſque ſucceſſu applicata fuiſſe, exemplum PARÆI pag. 123. propoſitum, ſatis declarat. Vix determinari poteſt temporis ſpatium, per quod veſicatoria applicata manere debent: non opus eſt, ut longius ſuperhabeantur quam ad excitandam veſicam neceſſe erit, & non immerito ait VOGELIUS, quod mictum dolorificum interdum efficiant, quin etiam ſanguinis mictum, febrem, & ſimilia mala, ſi juſto diutius aut ulceratæ cuti denuo applicentur (*t*).

QUA RATIONE IN CUTIM AGANT, ET QUÆNAM PRODUCANT EFFECTA?

§. X. Ut rite Cantharidum actio in cutim intelligatur, non tantum neceſſe eſt, ut reſpiciamus ad naturam & peculiares horum animalculorum vires, ſed conſiderandæ etiam ſunt qualitates privæ partis, cui applicantur. Hinc antequam ad actionis explicationem tranſeam, generaliora nonnulla ex Phyſiologicis repetenda eſſe cenſeo.

 Ante

(*t*) *Hiſt. Mat. Med.* p. 343.

Ante omnia tenendum eſt, compoſitionem Cutis ingredi innumeros nervos, qui ejus ſubſtantiæ inſignem imbuunt ſentiendi facultatem, qua quæcumque irritamenta facile percipit, & vicinos humores in auxilium allicit. Solidas dein corporis humani partes vi vitali animatas eſſe, ipſi vitæ effectus varii, quotidiana obſervatio, & experientia, abunde declarant. Neque cutim ea vi deſtitutam eſſe, imo fibris vi quadam contractili præditis e contrario gaudere, præter motus vitalis effecta, evidenter evincunt cutis conſtrictionis & ariditates in morbis ſpaſmodicis, pellis anſerina dicta, a terrore, frigore, immerſione, ſimilibuſque cauſſis, ſcroti manifeſtæ contractiones & relaxationes, cutis denique ſubſtantiæ inflammatio, & plura alia. Nec minus demonſtratum eſt, vaſa majora æque ac minima, ſanguinem, humorem ſeroſum, lymphaticum, aut alium quemcumque vehentia, in contentum liquorem impetu, vel mole, vel ſpecifica actione ſtimulantem, ſua vi elaſtica & contractili agere. Quamdiu ſtimuli naturales ſunt, & conſueto more partes ſenſiles & irritabiles afficiunt, tamdius omnia ſecundum normam & leges ſanitatis procedunt & perficiuntur; aſt, ſi vel ab una, vel ab altera parte, peccetur, ita ut pars ſit vel nimis irritabilis, vel ſtimulus nimis fortiter agat, ilico perit placida illa actio, in motus abnormes & enormes ruunt vaſa, aliæque partes, turbanturque functiones

nes œconomiæ animalis, vario modo, pro ratione indolis & uſus partis affectæ (*u*).

Præmonitis his de partibus, quibus adplicantur Cantharides; videamus breviter, quomodo in has agant, id eſt, quodnam ſit eorum principium agens: ſic ſponte patebit effectus.

Duæ de veſicatoriorum actione vigent inter Auctores opiniones. Alii volunt, Cantharidum principium ſalinum eſſe earum principium agens. Alii propius accedunt ad ſententiam GALENI, qui dicit, *pharmaca quædam agere tota ſubſtantia* (*u**). Ad hos pertinet OLAUS BORRICHIUS qui quum videret, nec ſpiritui, nec ſali volatili, nec oleo e Cantharidibus ſicca deſtillatione acquiſito, ineſſe vim illam cauſticam, his animalculis propriam, principium earum agens quæſivit in ſpinis illis, quibus corpuſcula eorum inhorreſcere microſcopica comprobat contemplatio (*v*). Huic opinioni addictus eſt LI-

(*u*) Confer. de hac vaſorum vi pulcherrima Diſſert. dilectiſſ. Cognati G. VERSCHUIR. *de Arter. & Ven. vi irritab. ejuſque in vaſis exceſſ. & inde oriunda ſanguin. direct. abnormi.* Gron. 1765. pag. 13. ſeqq. Egregia quoque habet de actione vaſorum minimorum, tam in ſtatu naturali, quam ſtimulo incitatorum, ROBERT. WHYTT in *Phyſiological Eſſays, on the motion of the fluids in the ſinal veſſels.* (*u**) *De Smplic. Med. Facult.* l. c. (*v*) Vid. BARTHOLINUS *in Act. Hafnienſib.* Vol. IV. p. 186.

STER (*x*), & ex recentioribus doct. CLOSSIUS (*y*). Concedo, nulli productorum, destillatione ſicca e Cantharidibus acquiſitorum, cauſticam vim ineſſe, uti mea experimenta in proprio corpore & canibus inſtituta (Sect. III. §. I. & III.) demonſtrant: aſt, quamvis hæc ita ſint, num liceat confugere ad illam hypotheſin, vix crediderim: certum enim eſt, producta illa violentiſſimo acquiri igne (vid. Proceſſ. VI. & VII. Sect. II.): nonne igitur violentus ille ignis gradus, quo opus eſt, potuit talem producere mutationem, ut principium illud agens cauſticum & corroſivum fuerit deſtructum, & quaſi annihilatum? Quidquid ſit, non inprobabile videtur, ſalinum quoddam principium Cantharidibus ineſſe, quod illis mirabilem illam cauſticam vim conciliat: videntur varia obſervata id evincere, quamquam nulla arte chemica adhucdum fuerit demonſtratum, cujuſnam naturæ ſalina illa materia ſit.

Tranſeamus nunc ad actionem ipſam contemplandam. Pulvis Cantharidum, veſicatorii baſin conſtituens, in proximum cum cute contactum deducitur, applicatur, ſervatur. Materies perſpirabilis, per poros cutis continuo erumpens, alluit veſicatorium, & liquidum palpabile conſtituit, ſolvitur ſic materia illa ſalina cauſtica, quæ tum demum agere

---

(*x*) In notis ad J. GOEDARTIUM *de inſectis*, num. 43. (*y*) In tractatu, cui titulus *Nova variolis medendi methodus*, pag. 26. & 27.

agere incipit, intrat per poros epidermidis, imo & reſorbetur per vaſcula bibula, ſtimulat hæc ſolutio, & irritat vaſcula ſenſilia, eaque in motus vibratorios enormes ciet (z), papillæ nervoſæ, ipſique nervi, moleſte etiam ſtimulantur, major hinc naſcitur humorum affluxus, ut ſolet, in vivo corpore, ab irritamentis, fieri: major ſic ſalinæ cauſticæ materiæ quantitas ſolvitur, irritamentum fit majus, deſtruitur ſubtiliſſimum & tenue reticulum Malpighii dictum, & acris hæc ſolutio directe in denudata vaſculorum cutaneorum oſtiola agit: perdurante ſtimulo, perdurat copioſior ſeroſi humoris affluxus, ac ſi vellet natura, copioſiori humorum affluxu, ſolutionem ſtimulantem diluere, & ſic ejus vires infringere, uti in tuſſi toties videmus, & in lacrymatione: inflammatur cutis, colligitur magis magiſque humor: qui dum, ob ſolutam epidermidis conjunctionem cum ipſa cute, per poros epidermidis penetrare nequit, illam reprimit, elevat, & in

---

(z) Optime hoc ſuo jam tempore notavit HELMONTIUS, dum inquit: *cantharis quamdiu ſicca manet non agit, ſed inſenſibili roris noſtri effluvio humectatur, tum prius prurire incipit, unde Archæus ſub epidermide accenditur, non multum ſecus ac ſub eryſipelate, pruna, vel cauſtico. De Poteſt Med.* §. 60. Ex actione motrice vaſculorum cutaneorum, ſtimulo excitata, ſimiliter veſicantium agendi modum explicavit celeb. R. WHYTT. *Phyſiolog. Eſſays.* p. 67.

in vesiculam abire facit, quæ pertusa humorem fundit serosum, flavescentem, aliquando gelatinosæ consistentiæ, uti suo loco indicabo: tumque cutis nudata rubra, inflammata, sensilissima, in suppurationem prona, comparet.

Id tandem adhuc de actione notare non alienum erit, quod non semper de effectu & efficacia vesicatoriorum dubitandum sit, si in uno loco forsan insensiliori non agunt: quod HOFFMANNUS exemplo ægroti probat, cujus suris imposita non agebant, sed nuchæ applicata soporosum, ultimum jam spiritum trahentem, restituebant (*a*). Hinc nonnulli loci, cui apponendum est Vesicatorium, frictionem suadent, uti MERCATUS (*b*), atque HUXHAMUS (*c*), quæ methodus non adeo rejicienda videtur, quia hoc pacto, cutim versus alliciendo humores, major ei conciliatur sensilitas. Hinc non inepte nonnulli veterum suaserunt, ut locus, cui aponenest vesicatorium, aceto friceter, quæ praxis non nonnullis hodiernis adhuc in usu est.

AN ULTRA LOCUM, CUI APPLICANTUR, EFFECTUM EDANT VESICATORIA?

§. XI. Vesicatoria cuti adposita, irritando, serum

(*a*) *Med. Rat. Syst.* Tom. III. Cap. II. p. 218. (*b*) *Oper. Med.* Tom. II. Lib. II. Cap. VIII. pag. 226. (*c*) *Oper. Phys. Med.* Tom. II. pag. 208.

ſerum alliciendo, educendo, & veſiculam elevando, mirabiles præſtare uſus topicos, conſummatiſſimorum Practicorum obſervationibus abunde ſatis conſtat: verum inter hos limites nequaquam conſiſtere Cantharidum virtutes, iiſdem probatur obſervationibus, tamque late hæ patent in morbis, tamque mirificæ ſunt, ut nullatenus explicari poſſint, niſi eam aſſequamur rationem, qua non modo cutim, nervos, & vaſa, ſed & ſanguinem, & mediante hoc etiam alias partes, a loco, cui applicata ſunt veſicatoria, maxime diſſitas, adficiunt. Scio equidem, varios Auctores aſſerere, non ultra cutim effecta producere veſicatoria, uti v. gr. GLANDORFIUS (*d*) aliique; aſt ſcio etiam, id cum experientia quotidiana minime quadrare, ſed effecta, quæ ſæpe ab iis applicatis experiuntur ægroti, tam ſalutaria, quam morboſa, contrarium omnino evincere.

Ut eo melius pateat aſſerti veritas, nonnulla hujuſmodi obſervata in medium proferre lubet. Ex antiquiſſimis, qui Cantharidum vim cognoverunt, Auctorum ſcriptis, manifeſto patet, illos perſpexiſſe, cuti applicatas Cantharides urinæ vias moleſte afficere, ſic ARETÆUS CAPPADOX eam vim jam memoravit (§. III, p. 60.); ſimiliter eandem agnovit, & cautelas adverſus eam inculcavit,

(*d*) In *Gazophil. Polypiuſ. Fonticul. & Setac.* p. 12. Conf. N. C. SAALMANNI Diſſ. *de revulſ. per cutim.* §. XV. pag. 24.

vit, GUIDO DE CAULIACO in loco (pag. 116.) citato; inque AMBROSII PARÆI observatio- ne antea proposita (pag. 123.) urinæ ardores itidem aliaque mala inde exorta, vidimus. Apud recentiores frequentes sunt tales ob- servationes; sic v. gr. ut ex innumeris non- nulla tantum eligam, in duobus vesicatoriis ex Cantharidibus urinæ ardorem & stillici- dium excitasse, notavit W. HOEFERUS (*e*). Nobilem quendam, a cataplasmate ex fer- mento & Cantharidibus genu adplicato, sen- sisse dolorem lumborum & renum, quos tan- tus urinæ ardor secutus est, ut sine cruciatu & ejulatu ne guttulam quidem (guttatim enim sanguinolenta exstillavit) emittere po- tuerit, cataplasmate remoto, symptomata paulatim remisisse, & denuo adplicato vehe- mentiora expertum, refert G. F. HILDA- NUS (*f*). Narrat HENRIC. AB HEER, no- bilem puellam, antequam obiret in peste Londinensi, aliquot matulas urina sanguinea implevisse, ab unguento, quod multas can- tharides recipiebat (*g*); idemque auctor in sua praxi se observasse affirmat, capiti impo- sitas, & in manu chirotheca munita gesta- tas, Cantharides sanguinis mictionem cau- sasse. Scripsit etiam BORRICHIUS, se sex- centies observasse, brachio admota molestis- simam

---

(*c*) *Hercul. Medic.* Lib. III. Cap. 4. (*f*) *Ob- serv. Chirurg.* Cent. VI. Obs. 98. (*g*) *Observ. oppid. rar.* Libr. I. Obs. 9.

ſimam dyſuriam induxiſſe veſicatoria (*h*). Infortunatiſſimum veſicatorii in nucham puellæ ſexennis poſiti eventum etiam memoratur ab HUNERWOLFF (*i*). Mecum communicavit expertiſſ. J. L. HOFFMANN Chirurgus Noſocomii militaris Trajecti ad Moſam, & ejuſdem Urbis obſtetricator dexterrimus, ſe ſæpiſſime dyſurias, & bis iſchuriam, ab applicato veſicatorio productas vidiſſe, quæ ablato veſicante, plerumque intra nycthæmeron, ſponte vel diluentibus cedebant. Addit, doctiſſ. dictæ urbis Poliatrum, D. VRYTHOFF ſemel mictum cruentum, a veſicatorio e Cantharidibus applicato excitatum obſervaſſe. Poſſem innumeras his addere obſervationes, aſt ſufficient hæ: in poſterum variæ adhuc huc ſpectantes occurrunt: interim ſingulariſſimam hanc hoc loco adjicere liceat: novi amicum quendam, qui, propter aſthma ſpaſmodicum, ſæpe coactus veſicatorium adplicare, numquam hoc fecit, quin phimoſi inde laboraverit, quæ ſemper, ablato veſicatorio, ſatis cito evanuit.

Productæ obſervationes ſatis evincunt, Cantharides, veſicatorii forma, cuti adpoſitas ultra cutim effectus ſuos producere, & quidem præcipue in organa uropoietica agere; aſt inde quis forſan credet, earum vires, reliquis

(*h*) *Act. Hafnienſ.* Vol. IV. Obſ. 80. Vid. etiam J. VAN MECKREN *Obſerv. Med. Chir.* Obſerv. XXXIV. (*i*) *Ephemerid. N. C.* Dec. II. Ann. VII. Obſ 86.

reliquis corporis partibus intactis, ad sola properare renes vesicamque urinariam. Non inficior, satis cito Cantharides illis in partibus effecta producere; inde vero concludi posse, solummodo in organa urinaria eas agere, haud crediderim. Refragrantur huic asserto sequentia.

CANTHARIDUM EFFICACIA IN TOTUM CORPUS.

§. XII. Ex illis, quæ ante proposui, tuto satis, ni fallor, concludi potest, illam partem Cantharidum, quæ perspirabili nostra materia solubilis est, proprie earum constituere principium activum, id est, illud, in quo latet mirabilis earum vis irritans, caustica, vesicans: illud acre, more omnium acrium chemicorum, non agere nisi solutum: solutionem illam stimulantem quidem irritare vascula cutanea, illaque ad majorem motus incitare; sed interim portionem illius solutionis per vascula resorbentia cum massa humorum circulantium commisceri, & hoc pacto ad dissitas corporis partes delatam, manifesta ibi effecta edere.

Dum itaque acris hæc solutio cum sanguine mixta per vasa fluit, an credendum, inertem tum esse illam, eamque solummodo vim suam peculiarem exserere, quando ad renes delata fuit? minime: principium Cantharidum causticum, stimulans, acre cum sanguine commixtum & circulans, agit in ipsam

sangui-

ſanguinis maſſam, & in vaſa, per quæ meare debet; in ipſam ſanguinis maſſam agit, illam ſolvendo & tenuiorem reddendo; in vaſa agit, illa ſtimulando. & ad frequentiores & fortiores motus incitando, & nervos illorum ſtimulo ſuo commovendo.

Neque plane immune eſt a ſtimulo applicati veſicantis nervoſum ſyſtema: non enim ſolummodo, aucto vaſorum motu, fortius agere videtur energia nervoſa; non ſolum ſtimulantur nervi, qui cor perreptant, & ad arterias venaſque pertinent, ubi Cantharidum vis per vaſa circumit; ſed vel maxime in ipſa cute nervi acriter afficiuntur, ſuaque moleſtia in conſenſum trahere videntur (uti toties in doloroſis cutis affectionibus fit) totum ſyſtema nervoſum, & nequidem ipſum cerebrum plane immune relinquere.

CANTHARIDUM VIS RESOLVENS EXPERIMENTIS DEMONSTRATA.

§. XIII. Dixi §. XII, cantharides vi ſanguinem diſſolvendi & tenuiorem reddendi, gaudere. Forte hoc paradoxum videbitur illis, qui in memoriam ſibi revocant nonnullorum experimentorum, a fide digniſſimis viris inſtitutorum, eventus, quibus contrarium videtur probari. Sic v. gr. J. VERATTI refert, ſe cum Unciis IV. ſanguinis hominis, neque febri, neque alio morbo gravi detenti, pulverem Cantharidum miſcuiſſe (quantitatem pulveris non addit) & obſervaſſe, ſanguinem,

guinem, continuo coagulationis indicia exhibuisse; intra viginti minuta, vel paullo diutius, totum fuisse coactum; exacta semihora, tenues, limpidasque seri guttulas ex cruoris superficie veluti expressas fuisse, quas, si cogi in unum potuissent, vix Drachmæ ponderis futuras existimavit: addit, „interim sanguis vasis parietibus fortiter ad-„hærebat, nulla in eo coloris mutatio, nul-„la crassamenti resolutio, quamvis omnia „novem dies steterint immota" (*k*). Quia hujus experimenti eventus maxime distabat ab eventu experimenti G. BAGLIVII, celebris illius Practici Itali, mox recensendi, iterum iterumque hoc repetiisse affirmat tam tempore hyemali, quam æstivo, & licet decies repetierit, eundem semper experimenti eventum habuisse testatur (*l*).

Experimentum BAGLIVII, de quo mox mentionem feci, prostat in hujus auctoris peculiari dissertatione *de usu & abusu Vesicantium*, ex qua illud hic fideliter recensebo; en ejus verba: „Romæ XIV. Aprilis „1692, accepimus uncias octo sanguinis, „recens e vena ægrotantis cujusdam extra-„cti, inque duo vascula dividi curavimus; „statim ab extractione miscui Scrup. I. pul-„veris Cantharidum sanguini in uno ex di-„ctis vasis contento, alterum vero sangui-„nem

(*k*) *Comment. Instit. & Acad. Scient. & Artium Bononiens.* Tom. II. Part. II. pag. 108. (*l*) Ibid. pag. 109.

„ nem in alio vaſculo intactum reliqui, ſan-
„ guis præfato pulvere commixtus prius coa-
„ gulatus eſt, quam alius ſine pulvere: poſt-
„ ea colore plumbeo & ſubnigro tingebatur,
„ donec tandem ſubtilis pellicula ſubnigra
„ in ſuperficie apparuerit. Demum per totam
„ ſanguinis ſuperficiem maxima veſicularum
„ copia ſupercrevit, quæ ruptæ ſubnigrum
„ ſerum emittebant: demum totus ſanguis
„ diſſolutus eſt in ſerum nigrum ac ſublivi-
„ dum. Sanguis in alio vaſculo ejuſmodi mu-
„ tationibus obnoxius non fuit" (*m*).

Patet ſic, toto cœlo a ſe invicem diſtare J. VERATTI & G. BAGLIVII experimentorum eventus: hic vidit citam a pulvere Cantharidum putrefactionem & diſſolutionem fuiſſe ſanguini conciliatam; ille contra obſervavit, ſanguinem, admixto Cantharidum pulvere, concreviſſe non tantum, ſed nullam fuiſſe ſubortam coloris vel conſiſtentiæ mutationem, licet per novem dies quiete ſteterit. Anglus Medicus TH. PERCIVAL hæc BAGLIVII experimenta repetiit, & eundem fere habuit effectum (*n*).

Propriis autem oculis & hic videndum eſſe cenſui, & debita circumſpectione illa experimenta repetii; quæ in Sectione tertia §. V. ſuperius jam memoravi. Inſtitui primum meum experimentum menſe Junio, eodem

(*m*) *Oper. Omn.* pag. 649. Exp. III. (*n*) In *Eſſays Medical and Experimental*, *Eſſay* IV. *On the uſes and operation of Bliſters*, pag. 191.

eodem plane modo ac BAGLIVIUS, & fere eundem habui effectum (vid. l. c. Exper. I.). Verum, cum D. XVIII. Novembris illud experimentum denuo repeterem, majore vigente atmosphæræ frigore, observavi periculum hoc magis cum Experimento Cl. VERATTI convenire, & priori meo experimento, æstivo tempore instituto, oppositum esse: cogitavi itaque, num etiam in majori minorive atmosphæræ calore experimentorum discrepantia lateret; & ulteriori indagine patuit, inde si non omnino, maxima tamen pro parte, dependere experimentorum eventum. Nam D. XII. Decembr. duo institui experimenta, vigente atmosphæræ calore, in Thermometro Fahrenh. a Prinsio confecto, inter Gradus 39 & 45, & observavi, eventus experimentorum horum convenire fere cum Exp. II, & propius accedere ad observationem VERATTI, dum e contrario Exp. V, ubi artificialem, licet lenissimum, calorem adhibui, fere quadrabat cum BAGIVII tentamine. Differentia hæc actionis pulveris Cantharidum, majore vel minore calore incitata, pulchre etiam patet & institutis meis experimentis cum sero sanguinis, vid. Exp. VII. & VIII. Sect. III. §. V. An ergo differentia experimentorum BAGLIVII & VERATTI in majore vel minore atmosphæræ calore, tum temporis, quando pericula sua fecerunt, vigente, quærenda? Certe, si non unice inde dependeat, videtur ille eo multum contulisse.

Sed

Sed videamus, quid doceant inſtituta Tentamina, num ſtabiliant theſin ante prolatam, Cantharidibus nempe ineſſe vim ſanguinem tenuiorem reddendi? Si experimentum meum II, III & IV. conſidero, videntur illa potius antitheſin noſtri aſſerti comprobare, nulla enim ſeſe manifeſtarunt diſſolutionis ſigna, præter, poſt notabilem moram, mutationem coloris tam ſeri quam craſſamenti. Verum magis ei favent Experim. I, V & VI. ibi enim ſatis cito facta fuit diſſolutio, & putredinis ſigna ſeſe exhibuerunt intra breve temporis ſpatium. Et videtur mihi his experimentis magis fidendum eſſe ideo, quia magis ſtatui naturali analoga ſunt: ſanguis enim per corpus fluens vitalis plerumque gaudet illo caloris gradu, qui in Thermometro Fahrenheitiano inter gradum XC & C. dantur: præterquam quod eventus iſtorum experimentorum etiam magis conveniat cum eventu illorum Tentaminum, quæ in animalibus vivis circa uſum internum Cantharidum inſtitui, de quibus in poſterum erit agendum.

Ne autem quis credat, me ideo concludere, veſicatoria debita forma adplicata putrefactionem ſemper noſtris humoribus inducere: minime hanc opinionem foveo: tam parva enim eſt pulveris Cantharidum ad veſicatorium conſtituendum requiſita quantitas, ratione totius maſſæ ſanguinis circulantis, ut talem effectum producere non poſſit. Unde equidem credo, tuto affirmari

posse, cum SWIETENIO, (qui vesicantia vi fundente pituitosum iners dividere & attenuare affirmat (o),) Cantharidibus, praeter vim stimulantem, etiam resolventem competere; attamen non ideo patere, hanc humores semper putrefacere.

VESICATORIA STIMULANDO VASA CIRCULATIONEM INCITANT.

§. XIV. Affirmavi ante (§. XII.), acre illud Cantharidum, perspirabili materia solutum, & per vascula resorbentia in massam sanguineam deductum, etiam in ipsa vasa suum edere effectum. Patet hoc ex mirabili vi diuretica, quam possident nostra insecta, quamque licet vesicatorii forma adplicantur, tamen saepissime exserunt, quales casus ante memoravii (§. XI.) hic igitur brevitatis gratia non repetendos. Pulchre id quoque commonstrant effecta, quae ab illis in loco, cui adplicata sunt, producuntur, dolor scilicet, inflammatio, aliaque ante jam recensita. Incitant hac ratione sanguinis circulationem, pulsumque reddunt celeriorem. Notandum de hoc ultimo asserto, quod saepissime contrarium etiam edere videantur effectum, & sanguinis circuitum tardiorem facere, observante doctiss. GLASSIO (p), & quidem praesertim in morbis pectoris, uti pulchre demon-

(o) *Commentaria in Aphorism.* BOERHAVII Tom.I. pag. 108. (p) *Comm. de Vesicant.* pag. 228.

monſtravit, nonnulliſque obſervationibus ſtabilivit ROBERTUS WHYTT (*q*): licet illis in caſibus pulſus celeritas videretur oriri ex pituitoſà oppletione & obſtructione pulmonum, qua, Cantharidum vi reſolvente & attenuante, profligata, & circulatione ſanguinis ſic magis libera reddita, celeritas pulſus neceſſario debebat minui; quemadmodum ipſe etiam aſſerit (*r*).

Accedit, quod introitus particularum Cantharidum in ſanguinem, earumque actio æque in alias partes, quam in ſolas urinæ vias, comprobentur variis applicatorum veſicatoriorum effectibus, verbi gratia in alliciendis a partibus nobilioribus humoribus noxiis; in exanthematum eruptione adjuvanda; in pulſus languore excitando; in motibus criticis excitandis & determinandis; imo in perſpirationis, ſudoris, ipſiuſque aliquando urinæ fluxu, promovendis (*s*).

Probata itaque hac theſi, quod veſicatoria etiam ultra locum, cui adplicantur, effectum ſuum edant, ſtimulando, reſolvendo, derivando, forte & mitigando, patere poteſt ratio, quare pervetuſtos coxarum dolores tollant; explicari poſſunt ſtupendi effectus, quos in

K 3

(*q*) *Philoſoph. Transact.* Vol. L. Part. II. for. 1758. pag. 569. Conf. *Phyſiologieal Eſſays*, *the* II. Edition pag. 67. (*r*) L. cit. (*s*) Vid. BAGLIVII Oper. pag. 656. FREINDII Comment. de Febrib. IX. pag. 297. VOGELII Diſſ. *de tuto Veſicantium uſu in morb. acutis* §. XII.

in resolvendis obstructionibus in pleuritide, in peripneumonia, in destillatione, in gravedine, nervorumque distensione, edunt.

Unicum, quod de mirabilibus Cantharidum viribus adhuc dicendum restat, hoc est, quod inimicissimæ sint organis uropoïeticis, uti jam observavit antiquitas, & quotidiana hodiernorum experientia comprobat. Præcipue quidem hoc phænomenon observatur tum, quando interne exhibentur; sed ab usu externo hoc etiam sæpissime fieri ante jam memoratis exemplis uberrime constat. Singularissimum revera hoc in Cantharidibus est: eo magis, quum a nullo irritamento externe adplicato, talis effectus producatur. Nonnulli mirabilis hujus phænomeni caussam quæsiverunt in eo, quod mucus vesicæ sulphureus solveretur sale Cantharidum alcalino; alii aliunde id derivarunt, & mire se torserunt Auctores, ut caussam ejus extricarent: sed, quidquid fecerint, adæquatam, & omni penitus numero absolutam, explicationem nondum protulerunt.

Visurus, num experimenta aliquid certi hac in re me docerent, sequens periculum feci. Sumsi Unc. dim. Pulv. Cantharid. recentis, superaffudi Unc. 1. urinæ meæ sanæ recentis, leni digestioni hanc mixturam commisi, & cum per XXIV. horas in leni calore stetisset, filtri ope liquorem a pulvere separavi, acquisivi sic tincturam saturrimi coloris flavi, saporis ingratissimi: hac tinctura bene imbutam spleniolam sub emplastro cuti

apposui,

appoſui, ſed nec pruritum, multo minus veſicam, produxit: hypothetica itaque etiam illorum eſt opinio, qui putant, ſal urinæ cum Cantharidum ſale conjunctum, cauſticum fieri.

Hac itaque in re nil certi determinari quum poſſit, malo ignorantiam meam profiteri, quam hac illave hypotheſi rei adeo obſcuræ, & proh dolor! tam denſa caligine obrutæ, extricationem tentare.

GENERALIA VESICATORIORUM INDICANTIA ET CONTRAINDICANTIA.

§. XV. Ex illis, quæ antea de viribus Cantharidum ſtimulantibus, veſicantibus, revellentibus, & reſolventibus notavi, facillime erui poteſt, quibus in caſibus prodeſſe, aut e contrario nocere, poſſint, quibuſque ſub cautelis a prudenti Medico adhibendæ ſint.

Indicantia primaria Veſicantium ſequentia eſſe puto.

I. Commendantur merito in iis morbis, ubi validior in cute facta irritatio aliquid commodi ægro præſtare poteſt.

II. Ubi humores ſeroſi, acres, tenues a partibus internis ad exteriora loca ſunt alliciendi & derivandi.

III. Ubi revellendus eſt ſanguinis impetus, congeſtione imprimis & motu abnormi excitatus, a partibus internis nobilioribus ad alias.

IV. Ubi partium nobiliorum dolores acuti, aut ſpaſmi, mitigandi vel fallendi ſunt.

V. Ubi dolores chronici pertinaces, curatu difficiles, ſunt ſedandi.

VI. Ubi exanthematum eruptio adjuvanda eſt, interimque naturæ vires languent vel deficiunt.

VII. Ubi pulſus languidus, ſtimulando vim vitalem, eſt excitandus.

VIII. Aliquando etiam, ubi pulſus magis regularis eſt reddendus, & forſan tardior faciendus.

IX. Ubi perſpiratio, ſudor, imo aliquando & urinæ fluxus, debet incitari.

X. Ubi ſeri, vel puris, effluxus copioſus vel diuturnus, poſt elevatam veſicam, requiritur pro revulſionis, evacuationis, aliove ſcopo.

XI. In omnibus denique caſibus (ut cum BAGLIVIO (*t*) concludam), ubi neceſſe eſt ſolvere, divellere, derivare, excitare, & ſimilia agere, pro morbi genio, & Practicantis experientia.

Multis itaque in caſibus prodeſt Cantharidum, veſicatorii forma, applicatarum uſus. Ne autem quis credat, ſemper iis adhibendis locum eſſe, neceſſarium duxi ſequentes etiam adjicere Contraindicationes.

I. Nocere videntur, propter ſuum ſtimulum, in morbis pleriſque a plethora oriundis.

II. Minus conducunt in corporibus nimis ſenſi-

(*t*) *Oper. Omn.* pag. 666.

ſenſilibus, quam ut eorum irritamentum impune ferant.

III. In initio plerarumque febrium inflammatoriarum, ſi dolor topicus, vehemens, illorum applicationem non requirat.

IV. In iis ægrotis, quibus primæ viæ ſcatent ſordibus.

V. In bilioſis & hecticis pleriſque.

VI. Caute ſolummodo adhiberi poſſunt in conſtitutionibus cacochymicis, cachecticis, ſcorbuticis, venereis, ſimilibuſque aliis.

VII. In principio morborum putridorum non niſi cautiſſime ſunt adhibenda, ita ut a nonnullis in his morbis rejiciantur (*u*).

VIII. Nonnullis etiam nocua & ſuſpecta habentur in deliriis, uti BAGLIVIO (*v*), GLASSIO (*w*), LUDWIGIO (*x*).

Generalioribus ſic veſicatoriorum indicantibus & contraindicantibus exhibitis, nunc, juxta normam antea propoſitam, tranſeundum erit ad recenſendos illos morbos, ad quos debellandos vel mitigandos, imo & præcavendos, adhiberi poſſunt. In hoc penſo abſolvendo ita procedam, ut prius acturus ſim de Veſicatoriorum uſu in Morbis Uni-

---

(*u*) Confer. STAHLII *Fundam. Med. Theoret. Pract.* Tom. II. pag. 494. n. 15. GLASS. *de Febrib.* pag. 231. MEDICUS *Beobacht.* Tom. II. pag. 447. COSTENBADER Diſſert. inaug. *de abuſu Veſicant. in febribus malignis* L. B. 1769. (*v*) Loc. cit. (*w*) Tract. cit. pag. 230. (*x*) *Adverſ. Med. Pract.* Tom. I. pag. 61.

Universalibus, dein de eorum utilitate in Particularibus: inque illis pertractandis eundem servabo ordinem, quo in Institutionibus suis Medico-practicis usus est. Cl. J. OOSTERDYCK SCHACHT, quia hic scopo meo mihi commodissimus videbatur.

Sciat interim B. L., me pleraque brevi sermone complexurum, & de usu vesicatoriorum in præcipuis morbis inflammatoriis, & putridis, tantum paullo fusius acturum: si enim de omnibus, quantum necesse foret, agere vellem, finem scribendi non invenirem, nec juveniles vires ad illa absolvenda sufficerent.

VESICATORIORUM USUS IN MORBIS FEBRILIBUS IN GENERE.

§. XVI. Ex recensitis Cantharidum viribus & proprietatibus, propositisque generalioribus vesicatoriorum indicantibus, facile patere potest, quibus in morbis febrilibus in genere earum usus tutus, proficuus, & suadendus sit. Vesicatoriorum enim adplicatorum actione non tantum revulsio fit, sed stimulantes materiæ etiam extrorsum trahuntur, pori cutanei aperiuntur, & humorum fluxus versus cutim, ubi nullum minatur periculum, dirigitur, dum hoc pacto partes interiores, nobiliores, ab eorum impetu liberantur. Hinc debito tempore & modo adplicata, prosunt sæpe in congestionibus, inflammationibus, hæmorrhagiis, convulsionibus,

bus, aliisve ſymptomatibus præcavendis, diminuendis, cohibendis, mitigandis: mirabiliter conducunt in doloribus ſopiendis, vel quandoque, majoribus alibi excitatis, fallendis, uti pulchre notat HIPPOCRATES, ubi dicit, *duobus doloribus ſimul obortis, non in eodem loco, vehementior obſcurat alterum* (*y*).

Abſque piaculo itaque a Medicis omitti nequeunt, ubi humores lentore & viſciditate peccant, & accedente aliqua acrimonia febrim producunt (*z*). Non tantum ut revellentia vel incidentia utilia ſunt veſicatoria, ſed ſæpe etiam ſtimulando optatum edunt effectum: hinc in adfectionibus ſoporoſis, ſæpiſſime febribus ſupervenientibus, præſtantiſſimum adferunt auxilium.

Varias nunc recenſere poſſem febres, in quibus laudari merentur veſicatoria; ſed ne diutius, quam fas eſt, generalioribus his inſiſtam, tantum adhuc de uſu veſicatoriorum in morbis febrilibus notare liceat celebris F. HOFFMANNI ſententiam, qui dicit, *Prudens enim mea ſententia eſt ille Medicus, qui Naturæ motus bene obſervat, & novit, quando, quomodo motus inſtituendi, vel nimii ſedandi, ſint in morbis* (*a*), ſicque ad febres putridas tranſire.

USUS

(*y*) Aph. Sect. II. N. 46. (*z*) Conf. THOM. GLASS. *Comm. de Febribus* Comm. XII. pag. 212. (*a*) *Tract. de Febr. Oper. Omn.* T. I. pag. 371.

USUS VESICATORIORUM IN FEBRI- BUS MALIGNIS, AN TUTUS?

§. XVII. Valde dubitarunt nonnulli Pra- ctici, num vesicatoriorum usus in febribu malignis umquam prodesse posset (*b*)? U promissis fidem faciam, nunc ampliore quo dam sermone in hanc quaestionem inquiram quæ Practicos valde olim agitavit, nec ho die satis ad liquidum deducta est, summiqu interim habenda est momenti. Antequam vero ad illam considerandam me conferam non inutile erit, nonnulla de indole mali gnæ febris præmonere, & prolatis dein ge neralioribus hujus morbi indicationibus cu ratoriis, videre, num vesicatoriorum actio ante descripta uni alterive illarum satisfacer possit.

Nonnulli auctores practici, vocabulum *Malignitatis* quam latissimo sensu sumentes varios morbos ad hunc titulum reducunt Galli, exempli caussa, febrim gravioribus paullo stipatam symptomatibus immerito ad hanc classem reducunt, teste SAUVAGESIO (*c*). Alii Medici febres vocant malignas, quæ a solito recedunt schemate, & curatu cæteris sunt difficiliores. Alii malignas dicunt illas, quibus superveniunt exanthemata. Missis his omnibus, ne in nimis longum excurrant hæc, per febrim malignam intelligo talem, ubi

(*b*) Conf. *Not. u.* p. 90. (*c*) *Nosolog. Me- thod.* Tom. II. Part. I. pag. 251.

ubi cum partium ſolidarum debilitate, ex principii vitalis languore inprimis oriunda, indeque pendentium functionum inſolita proſtratione, degeneratio magis vel minus putrida humorum adeſt, ſive illa ſit cauſſa febris præſentis, ſive ejus effectus. Notandum hic, quod multi auctores in hujus febris indole & natura determinanda vehementer diſcrepent: alii volunt, putredinem humorum adeſſe, alii contra putredinem ab harum febrium indole longe alienam eſſe contendunt. Non vacat mihi multis in hanc quæſtionem inquirere, certum enim eſt, & quotidiana obſervatione confirmatur, iis in febribus revera adeſſe putridam humorum diſpoſitionem, eamve, ſi non a principio adſit, cito ſatis febris effectum eſſe. De hac febris ſpecie pulcherrima protulit B. G. SELLE in ſuo libro, cui titulus *Rudim. Pyretologiæ Method.* (*d*). De tali itaque febri, ubi putredinoſa adeſt humorum corruptio, nunc agendum. De febribus exanthematicis diverſis impoſterum ſingulari titulo agam, quoniam hæc non adeo ad eſſentiam febris putridæ pertinere videntur, ſed potius inter frequentia ejus ſymptomata referri. Vocatur hæc febris pleriſque hodiernis Syſtematicis *febris putrida*, *continua putrida* BOERHAVIO (*e*), *Synochus putrida* OOSTERDYCK SCHACHT (*f*). Memo-

---

(*d*) Lib. cit. pag. 174 & 175. (*e*) *Aphoriſm. de Cogn. & Cur. Morbis* Aph. 730. (*f*) *Inſtit. Med. Pract.* Part. I. Lib. I. Cap. IV. §. 1.

Memoratus ille ſolidorum torpor, atque humorum degeneratio, ſive ex vitio ingeſtorum, ſive ex male retentis, orta, ſuis dignoſcitur ſymptomatibus, vel ex cauſſis prægreſſis, talem torporem & humorum degenerationem inducere valentibus. Symptomata hujus febris graphice ſuo more deſcripſit HIPPOCRATES BATAVUS, & pulcherrime ad illa commentatus eſt Ill. SWIETENIUS (*g*). Recentiores inprimis in indolem hujus febris accuratius definiendam ſollicite incubuerunt, & pulchras ipſius tradiderunt deſcriptiones TISSOT, PRINGLE aliique (*h*).

Ex perſpectis hujus morbi ſymptomatibus facile colligitur, quænam Indicationes curatoriæ a Medico dogmatico in eo formandæ ſint: ut, nempe, degeneratio humorum præcaveatur vel ſiſtatur, & corrupti apta via *per loca, quo maxime vergunt* (uti HIPPOCRATES præcipit), evacuentur: deinde, ut magnæ, & valde formidandæ, debilitati obviam eatur, vireſque vitales debitis remediis & adminiculis refocillentur. Si attentius paullo formatas hujus morbi indicationes conſideramus, patet, ad primam indicationem adimplendam nequaquam adhiberi poſſe veſicatoria e Cantharidibus: horum enim inſectorum ſal acre, cauſticum, ſolutum, & humoribus noſtris admixtum, pro natura ſua

(*g*) *Comment. in Aphor.* BOERHAVII Tom. II. §. 734. pag. 427. ſeqq. (*h*) Vid. SELLE in *Pyretolog.* Loc. cit.

ſua ſolvente, diſſolutionem redderet majorem, morbum itaque potius eatenus augeret, quam medelam ipſi adferret; nec prodeſſet ſtimulus, ab hoc medicamenti genere cuti adplicato oriundus: e contrario, hoc pacto incitaretur febris, motuſque humorum magis enormes redderentur. Secundam quod attinet indicationem, ut nempe refocillentur vires vitales; hoc in caſu non adeo rejicienda fore videntur veſicatoria, quia ſtimulando vires excitant, nervos irritant, & circulationem promovent.

Sed, licet hoc reſpectu prodeſſent, nocerent tamen ideo, quia putredinem potius incitant, quam ei reſiſtunt; præterquam quod varia alia medicamenta proſtent quæ non tantum roborant, ſed & ſimul putredini reſiſtunt, hoc ergo in caſu magis ſuadenda. Videtur itaque nonnullis veſicatoriorum uſus hoc in morbo magis nocivus quam proficuus (*i*).

Aſt, ne quis peccet, precario nimis concludendo, notandum eſt, dari caſus, ubi in ipſiſſimo hoc morbo putrido ſuadenda & adplicanda ſunt Veſicatoria, ubi nempe ægrotus eo decumbens ſuppreſſas monſtrat vires ſolidi vivi; ubi itaque caret viribus Naturæ medicatricibus, boniſque moliminibus criticis; ubi hæc excitanda ſunt; ubi æger ſæviſſime delirat; ubi ſoporoſus valde eſt, vel alio modo ex infractione nimia capitis, ſenſorii

(*i*) Vid. Not. *u*. pag. 90.

ſorii communis actio turbatur. Videor quidem mihi hic audire, qui BAGLIVII auctoritate ſuffulti, huic ſententiæ locum ejus opponent, ubi dicit: *Delirantes ab uſu veſicantium plures mortuos vidi, quam ſanatos* (*k*). Nolo hic obſervatoris fidem in dubium vocare: aſt liceat mihi notare, primo, non addere Auctorem, quanam ex cauſſa delirarint illi ægroti, quonam morbo detinerentur &c. ſecundo, aſſerere eundem, quod tamen nonnulli delirantes, veſicatoria licet fuerint adplicata, evaſerint: ſi conſtanter tam perniciosos ederent effectus veſicatoria, non video rationem, quare uno in homine nocerent, in altero, eodem nempe detento morbo, ſalutem adferrent. Quamvis non me latet, idioſyncraſias hominum ad medicamentorum actionem multum conferre, profiteor tamen, me ſi in ipſo veſicatorio ejuſque effectibus hujus phænomeni cauſſa latet, oppoſiti hujus effectus rationem non perſpicere. Affirmo quidem cum ſæpe jam citato GLASSIO, „rationi prorſus contrarium eſſe, ſolvens „ſanguinis validiſſimum adhibere, ubi is ni„mium ſolutus fuerit, tum acrem ſanguinis „labem acerrimo ſale intendere, tum arte„rias ſupra modum celeriter & frequenter „agitatas acutiſſimo ſtimulo incitare" (*l*): ſed interim etiam haud dubito affirmare cum eodem auctore, „in quacumque febre pul-

„ ſum

(*k*) Diſſ. *de uſu & abuſ. Veſicant.* Op. Omn. p. 456. (*l*) Comment. de Febrib. XII. pag. 211.

„ ſum nimis rarum & languidum veſicantia
„ plurimum deſiderare " (*m*): præterquam
quod revulſio, quæ veſicantis ope inſtituitur,
nequaquam ſpernenda eſt, ob rationes ante
jam prolatas.

Audiamus alium adhuc Practicum, celeberrimum R. A. VOGELIUM, veſicatoriorum
uſui in hoc morbo ſimiliter non valde faventem: hic ubi de morbis malignis tractat,
ſeqq. habet, „ ad idem (ſoporem ſc. & ex-
„ anthematum repulſionem) faciunt, & ad
„ moderanda itaque deliria, veſicatoria ſuris
„ adplicata; quæ & metaſtaſes coërcere, &
„ averruncare potis ſunt. Etiamſi vero fe-
„ brem inde nec mitigari, nec letum adeo
„ impediri videas; deſiderant tamen ſeculi
„ mores, ut nullibi hoc auxilium omittas,
„ quo ſervari æger potuiſſe videatur." (*n*).
Patet itaque, non adeo hunc auctorem favere ſententiæ de veſicatoriorum uſu putridis in morbis, ſed potiſſimum ea adplicanda ſuadere, ut ſatisfiat ſeculi moribus. Concedo equidem, Medicum in curandis morbis ſæpiſſime politicum debere agere (de qua Arte pulchrum exſtat F. HOFFMANNI opuſculum); non tamen hoc adeo generaliter verum eſt, ut iis in caſibus, ubi plus nocere poſſit medicamentum, quam prodeſſe, illud tamen ſuadere debeat Medicus, ut præjudicatis hominum opinionibus indulgeat.

 Credi-

(*m*) Lib. cit. pag. 215. (*n*) *Prælect. Acad de Cogn. & Cur. præcip. C. H. adfect.* §. 44.

Crediderim potius ego, poſſe & debere ſæpius ex boni viri officio adhibere Medicum veſicatoria deſperato in hoc morbo, inductum inducationibus ſecundum artis regulas formatis, & quidem præcipue in ſequentibus morbi conditionibus. Exigit hic Veſicatoria præſertim tum, quando languida luctatur vis vitalis cum morbo, ut vires ſuſtententur non tantum, ſed ut etiam natura in moliminibus illis, quæ inſtituit ad materiem peccantem e corpore eliminandam, adjuvetur. Hoc in caſu proſunt veſicatoria, quoniam præter ſtimulum, quem vaſis inducunt, & reſolutionem, etiam pulchre alias promovent actiones, urinam verbi cauſſa incitant, perſpirationem & ſudores promovent: certe non ſpernenda auxilia, quibus natura ſæpe utitur ad optatum ſcopum obtinendum. Inſuper quando vehementer delirat æger, aut ſoporoſus eſt, ſi inferioribus corporis partibus adplicantur, non poteſt non, quin revellendo humores hoc ſymptoma tollant, vel mitigent ſæpiſſime. Suadet RIVERIUS, ut, ubi malignitas maxima totum corpus occupaverit, ſymptomatumque vehementia urgeat, variis in locis veſicantia ſimul applicentur, affirmatque, omnes evaſiſſe, quibus exulcerationes variis in partibus factæ ſunt(*o*), hancque ſuam opinionem & experientiam confirmat auctoritate GALENI (*p*): quam praxin

(*o*) *Prax. Med.* Lib. XVII. Cap. I. (*p*) *Meth. Med.* L. V. Cap. 12.

praxin plurimi deinceps ſecuti fuere, quos inter nominaſſe ſufficiat Nobiliſſimum PRINGLIUM, Practicum illum celebratiſſimum (*q*). Utilem itaque determinatis in caſibus veſicatoriorum uſum prædicare mihi licebit in febribus putridis.

Quod attinet Febrim ardentem, quæ alias ex cauſſa phlogiſtica oriri, alias ex putrida, biliosa, putatur (*r*); in illa ſpecie, ubi phlogiſtica humorum denſitas peccat, aliquando veſicatoria, debitis ſub cautelis adplicata, fore proficua, ob vim reſolventem, qua pollent, ad ſpiſſitudinem ſanguinis diminuendam optime conferentem, patebit ex iis, quæ de uſu illorum in inflammatoriis morbis dicam. In illa vero ſpecie, ubi potius putrida humorum diatheſis peccat, cæteris paribus, eadem valent, quæ ante in hac paragrapho notavi.

USUS VESICATORIORUM IN PESTE.

§. XVIII. Inter morbos, quos cum Veteribus Recentiores malignos vocant, primum locum ſibi vindicat *Peſtilentialis febris*, truculentiſſimus, & humano generi maxime infeſtus morbus, qui citiſſimam humoribus inducendo putredinem, tantorum ſympto-

 matum

(*q*) *Obſervations on the Diſeaſes of the Army*, Part. III. Cap. VII. pag. 315. & 316. edit. VII.
(*r*) Conf. OOSTERDYK SCHACHT *Inſt. Med. Pract.* P. I. L. I. C. V. §. 3.

matum causam constituit, tamque pernic[illegible]
sos producit effectus, ut plerumque satis [illegible]
to de vita ægroti actum sit, nisi miasma[illegible]
lud, naturæ viribus devictum, debito te[illegible]
pore expellatur foras.

Varii Auctores sedulo cogitarunt de u[illegible]
vesicatoriorum hoc in morbo: alii eoru[illegible]
usum valde commendarunt, inter quos [illegible]
lebris olim Italus Medicus HIERONYM[illegible]
MERCURIALIS, & post hunc HERCULES [illegible]
XONIA: alii e contrario inutilem, imo n[illegible]
xium, prædicarunt vesicatoriorum usum, [illegible]
ALEXANDER MASSARIAS, aliique. Laud[illegible]
hi viri animose satis in hanc quæstionem [illegible]
quisiverunt, (uti ante in Historia Med[illegible]
Cantharidum recensui) victoriam tamen [illegible]
portavit SAXONIA, isque tam ex veteru[illegible]
quam recentiorum observatis. demonstra[illegible]
hujusmodi remedii genus hoc in morbo p[illegible]
vi æstimandum non esse.

Nolo hujus Viri argumenta hic repete[illegible]
nec prolixiore sermone hanc in rem inda[illegible]
re, id tantummodo notans, quod vesica[illegible]
ria, revellendo pulcherrime venenum a c[illegible]
de avocare possint, uti loqui amat SAXON[illegible]
id est efficere, ut venenum pestiferum [illegible]
cloacam, vesicatorii ope factam, e corp[illegible]
eliminetur. Eo enim plerumque natur[illegible]
vergere hoc in morbo, docent bubones [illegible]
pervenientes, quibus ruptis & apertis ma[illegible]
riei peccanti exitus paratur. Suadent h[illegible]
nonnulli Auctores vesicatoriorum usum [illegible]
bubones pestilentiales curandos, uti a[illegible]

mor[illegible]

monui de A. PARÆO, cujus formulam vesicatorii ad ipsissimum hunc morbum vid. §. VII. hujus Sect. pag. 123. His calculum suum adjicit HEURNIUS verum præcipit hic, ut sex digitis infra tumorem applicetur (*r**). Conferatur etiam DIEMERBROECK de commodo vesicantium usu, & citati apud eum Auctores (*s*). Inter recentiores, ne plures memorem, solos excitabo, qui nuperius de Peste scripserunt, JO. FR. SCHREIBER (*s**), & ADAM. CHENOT, quorum hic ait: „vesi-„catoria non in his tantum, sed in omni-„bus, quos vis vitæ deserit, itidem locum „habent. — Igitur apud ægros siccæ tem-„periëi, subministratione liquidi sufficientis, „non gravantis tamen, cogitandum est, ut, „quod a vesicatoriis speramus emolumen-„tum, tanto certius impetremus" (*t*).

PRÆSTANTIA VESICATORIORUM IN MORBIS EXAHTHEMATICIS FEBRILIBUS.

§. XIX. Morbi exanthematici febriles Practicis vocantur illi, in quibus, postquam aliquamdiu adfuit febris, exanthemata vel efflorescentiæ corporis superficiem occupant, forma macularum, pustularum vel & vesicularum.

 Spe-

(*r**) *Libr. de Peste* Cap. IX. (*s*) *De Peste* Lib. III. Cap. 3. (*s**) *Obs. & Cogit. de Peste*, p. 31, 72, 80. ed. Berol. (*t*) *Tr. de Peste* pag. 140 & 141.

Spectant huc febris præcipue *Scarlatin*
Purpura ſeu *Petechialis* & *Miliaris*, quib
& aliæ rariores addendæ; ut verbi gratia
bris, eryſipelatoſa, bulloſa, aphthoſa, cet. (
In his morbis nequaquam generaliter adp
canda ſunt veſicatoria: aſt eo in caſu co
veniunt, ubi ægrotus ad incitas fere redact
eſt, & vires vitales languent, ubi delirium
cephalalgia intolerabilis, dolor topicus, ſim
liaque revulſionem indicant: pulchre eni
veſicatoriorum ope languentes motus Nat
ræ excitantur, humores extrorſum deriva
tur, ſicque ſymptomatum remiſſio produc
tur in multis exanthematicis.

Ad morbos exanthematicos referuntur e
iam Morbilli & Variolæ quum vero ab ill
differant, tam ratione illorum, quæ morbu
antecedunt, quam ratione puſtularum, ipſiu
que morbi decurſus, ſatius duxi ſingulati
de his agere, & videre, quo morbi ſtadi
& quibus ſub cautelis, in iis ſuadendus
veſicatoriorum uſus.

Morbilloſi morbi indoles non tantum ex
git, ut contagium communicatum in ſupe
ficiem corporis deponatur, ibique ſervetur
aſt ſedulo etiam a capite & pectore reveller
da eſt materia morboſa.

Prodeſſe itaque poſſunt veſicatoria, 1°. u
a Natura excitata febris non ſufficit ad eru
ptionem morbillorum producendam, ita u
ſtimul

(*u*) SELLE Lib. cit. pag. 192. & ſequent. n
non SAUVAGES. *Noſol. Method.* Tom. I.

ſtimulo indigeat ad hoc opus perficiendum: 2°. Optimum præſtant effectum ubi materies nimis in caput ruit, præſertim vero ubi in pectus delapſa eſt: revulſione enim ab illis producta, pulchre partes nimis oppletæ liberantur, ægrotuſque a moleſtiſſimis, & periculo plenis ſymptomatibus, liberatur. 3°. Hoc in morbo cum fructu adhiberi poſſunt veſicatoria, quando, viribus vitæ nimis proſtratis, retrocedunt morbilli, & magnas in corpore turbas excitant, uti Obſervatorum practicorum experientia, quotidie hæc comprobantur: tandem 4°. maxime etiam conducunt veſicatoria, quando omiſſa V. S. prava medicatione, vel alia quacumque de cauſſa, materies a pectore abduci non potuit, facitque tuſſim illam moleſtam non modo, ſed valde periculoſam, quæ tam facile, tam ſæpe, abit in tuſſim convulſivam, peripneumoniam, phthiſin, vel aſthma: quæ ſingula mala forſan nullo remedio aptius, quam per Veſicatoria avertuntur.

In Morbo *Varioloſo*, ratione variorum ſymptomatum inter periculoſiſſimos referendo, ſæpe conducere poteſt veſicatoriorum uſus. Dividunt Practici morbum hunc in quatuor ſtadia: qua propter breviter videbo juxta illam diviſionem, quando prodeſſe poſſint veſicatoria.

In primo varioloſi morbi ſtadio, ubi contagium quidem graviter ſatis corpus afficit, verum nondum fit papularum eruptio, ſæpe adſunt ſymptomata, quæ veſicatoriorum ad-

 plica-

plicationem indicant. Nempe congeſtiones versus caput, & inde producta deliria, capitis dolor magnus, dolores topici, vagi, ſæpe ſomnolentia, ſopor, imo coma, aliquando præcipue in infantibus convulſiones. Hæc itaque, ubi adſint, veſicatoria revellendo, incitando, conamina naturæ ad eruptionem promovendo, laudabiles effectus edere poſſunt. Pulcherrima obſervatio de utili, licet fortuita, adplicatione veſicatorii hoc in morbo proſtat in *Diario Gallico* (*Journal encyclopedique* dicto (*v*):) hiſtoria hæc eſt: Vir quidam curtæ ſuppellectilis veſicatorium emplaſtrum imponi ſibi curaverat, eademque nocte cum infante, in quo undique variolæ erumpebant, in eodem dormiverat lecto: mane expergefactus decidiſſe ſibi, natibuſque infantis forte fortuna adhæſiſſe vidit emplaſtrum. Hoc facto, in univerſo fere infantis corpore omnes evanuerunt variolæ, etiam iſtæ, quæ priori jam eruperant die, ſoluſque ille natium locus, cui veſicatorium ſeſe applicaverat, plurimis variolis velut obſitus obſeſſuſque conſpiciebatur. Caveat interim quis, ne credat, generaliter ſic procedendum eſſe: ſæpe enim contraindicantia adſunt

(*v*) *Tom. IV. P. I. pag.* 120. Confirmatur etiam aliorum Medicorum obſervatis veſicatoriorum in morbo varioloſo utilitas. Vid. obſervat. D. VERDRIES in *Ephem. N. C.* Cent. VII & VIII. Obſerv. 89. & HASENESTII in *Act. Phyſic. Med.* Vol. III. Obſ. 84.

ſunt magis urgentia, quæ veſicatoriorum uſum, illa recenſita licet adſint ſymptomata, plane vetant, v. g. plethora, valida febris &c.

In ſecundo hujus morbi ſtadio, ubi erumpunt puſtulæ, eæque perſtant, & ſtato tempore metamorphoſes ſuas patiuntur, non adeo proficua videntur veſicatoria, niſi peculiare quoddam ſymptoma ea exegerit.

In tertio ſtadio, ſuppurationis nempe, non temere admovenda veſicatoria, ne putredo, jam ex morbi indole præſens, incitetur nimium: ubi vero retrocedunt variolæ, fractis corporis viribus, abſque piaculo omitti nequit eorum adplicatio, ut ſtimulatis vaſis nerviſque, & incitata eorum actione, eo felicius iterum verſus cutim determinetur morboſa materies, vel alio modo naturæ conaminibus ab interioribus corporis partibus depellatur. Conducunt præſertim etiam veſicatoria hoc in ſtadio, ubi metuitur metaſtaſis materiæ morboſæ ad loca nobiliora: itidem in materiæ acris depoſitione ad oculos.

In ultimo ſtadio, exſiccationis dicto, frequenter ſatis requiruntur veſicatoria: dantur ideo auctores, qui ea ad ſuras, vel earum latera, ſemper adplicanda ſuadent, ut reſorpto puri exitus præbeatur (*v**). Sed inprimis in hoc ſtadio conducunt, imo neceſſaria ſunt, quando maligni puris efficacia putrida febris orta fuerit, ſuaque producendo effecta vires ægroti deſtruxerit: quo tempore eo-

 dem

(*v**) Vid. CLOSSII *Nov. Variol. Med. Meth.*

dem fundamento ea applicanda cenſeo, quemadmodum in morbis putridis vidimus.

Neque impetrare a me poſſum, quin verbo etiam memorem, veſicatoria eatenus etiam in varioloſo morbo eſſe laudanda, quatenus inſervire poſſunt, ad communicandum cum corpore contagium forma inſitionis, vulgo Inoculationis dictæ: cujus ſaluberrimæ praxeos effectum non tantum in urbe patria Groninga ante quinquennium mirari mihi, imo ſtupere licuit, ſed & deinceps in hac urbe frequentibus exemplis confirmatum videndi, & in toto decurſu notandi, occaſionem, ſolita erga me benevolentia, mihi ſuppeditavit, qui quam feliciſſime hanc praxin inter cives Leidenſes, alioſque, exercuit Cl. VAN DOEVEREN, cujus doctrinæ alumnum me, per ſexennium & quod excurrit, fuiſſe, lætus gratuſque ſemper agnoſcam. Interim, ut ad Inſitionem ipſam redeam, notandum, quod tamen præſtet methodo Dimsdaliana illam operationem perficere, quoniam veſicantis ope inſtituta inſitione, & inflammatio major eſt, & ſuppuratio diutius perdurat, de quibus videri poſſunt, qui de inſitione ſcripſerunt, inter quos nominaſſe ſufficiet Cl. CAMPERUM (*w*), quem in Anatomicis præceptorum habuiſſe mihi licuit.

DE

(*w*) *Aanmerk. over de Inenting der Kinderziekte* Sect. III. Cap. IV. pag. 119. Vid. ejuſd. Diſſ. *de Emolum. & Opt. Meth. Inſit.* pag. 89.

DE USU VESICATORIORUM IN MORBIS UNIVERSALIBUS NON NECESSARIO FEBRILIBUS.

§. XX. Percurſus ſic præcipuis morbis univerſalibus neceſſario febrilibus, tranſeo ad morbos non neceſſario febriles. Debuiſſem quidem adhuc, ſecundum normam antea propoſitam, nonnulla monere de uſu veſicatoriorum in Inflammatione, ſed quia illa in poſterum recurrenr variis locis, v. g. in pleuritide, illam hic omiſi.

Inter morbos univerſales non neceſſario febriles, in quibus convenit Veſicatoriorum uſus, primum poſtulant locum *Arthritis* & *Podagra.* Patet hoc, ſi modo attentius paullo horum morborum natura, indoles, & ſymptomata, quæ excitant, conſiderantur. Proſunt veſicatoria, ubi materies per corpus vagatur, eaque verſus locum determinatum deducenda eſt. Optimos quoque edunt effectus, ubi materies podagrica articulum, quem occupaverat ante, deſerit, ſeque confert in loca nobiliora, ad vitam magis neceſſaria. Hinc in podagra retropulſa, ubi grave ſatis ægro imminet periculum, ad veſicatoria, quaſi ad ſacram anchoram, confugiunt Medici, ut eorum ſtimulo, & motu oſcillatorio, quem minimis vaſculis inducunt, materiem revellant, iterumque ad articulos alliciant, ægroque dolorem adferant, dum periculum avertunt. Commendari etiam merentur

rentur veſicatoria ad præcavendum, ne peccans materies articulos nimis copioſe vel diu occupet, & faciendum, ut ſeſe per veſicam, quam faciunt, evacuet: unde mirandum videtur, veſicatoria hoc ſcopo non ſæpius applicari, eo magis, quum apud Veteres ſimilia jam remedia in uſu fuerint (*x*); & nonnullis Recentioribus ſimiliter magnis laudibus, præeunte illuſtri equite TEMPLE, in his malis affectum fuerit Indorum remedium *Moxæ* nomine cognitum (*y*).

Variis etiam in ſpeciebus Arthritidis ſtupendos edunt effectus veſicatoria, inprimis vero in doloris Iſchiadici, vel Coxæ potius cum CELSO dicendi (*z*), variis ſpeciebus. Solebat maximopere hic commendare veſicatoria ſummus BOERHAVIUS, teſte Cl. A. DE HAEN, qui de iis, & hoc morbo, tractavit in *Rat. Medendi* (*a*): meretur quoque de iis conſuli ill. SWIETENIUS (*b*): ſed omnium diligentiſſime, eorum uſum indagavit, ſingularemque applicandi locum, juxta externum latus genu & verſus talum, propoſuit in utraque iſchiadis nervoſæ ſpecie Cl. DOMINICUS COTUNNIUS, qui omnino hoc

(*x*) Vid. SWIETENII *Comm.* Tom. IV. pag. 385. (*y*) Confer. Idem ibid. pag. 383. & Tom. V. pag. 674. (*z*) *De Re Medic.* Lib. II. C. 8. Lib. IV. C. 22. (*a*) Lib. cit. Part. IV. Cap. IV. (*b*) *Comment.* Tom. V. *ad Aphor.* BOERHAVII 1494.

hoc de morbo & remedio legi meretur, in pulcherrimo tractatu (*c*).

Agunt veſicatoria hoc in morbo primo ſtimulando, vaſculis majorem motum inducendo, ſecundo reſolvendo, & materiem mobiliorem reddendo, ut educi queat. Mirabilem, ab actione vaſorum minimorum incitata, ſciaticæ curationem refert ROB. WHYTT, his verbis: „*For the ſame reaſon it is, that the warm mineral waters, pumped* „*with conſiderable force, upon a part affected* „*with the rheumatism or ſciatica, have effec*-„*ted a cure, after other remedies had been* „*uſed in vain*" (*d*).

In *Rheumaticis* affectionibus calidis ab omnibus fere Medicis hodie laudantur & applicantur veſicatoria, inprimis poſtquam ipſe BOERHAVIUS, qui largiter illis cæterum faviſſe non videtur, *veſicatoria validiora* commendaverit in rheumatiſmo (*e*). In rheumatiſmo frigido ſeu chronico vix careri poſſe, omnibus medicis hodie conſtat.

In morbo *Rachitico* vix ſuadenda ſunt veſicatoria, quia in infantili ætate ubi hic morbus plerumque ſeſe exhibet, ſtimuli fortiores, ob ſenſilitatem illi ætati propriam, non adeo conveniunt; ubi tamen metuitur hydro-

---

(*c*) *Comment. de Iſchiade Nervoſa*; qui etiam occurrit in Cl. SANDIFORTII *Theſaur. Diſſ. & Programm. Medicarum*, Tom. II. (*d*) *Phyſiolog. Eſſays* p. 62. (*e*) Aphor. §. 1493. & ad illum SWIETENIUM.

drocephalus, aut collectio seri in specu vertebrarum, totius corporis torporem inducens, cum fructu applicari posse, nonnulla observata testantur. Quemadmodum jam docuit, qui primus fere de morbo hoc ex professo tractavit, FRANCISC. GLISSONIUS (*f*). Laudavit ea quoque MAYOVIUS (*g*).

DE USU VESICATORIORUM IN MORBIS CAPITIS.

§. XXI. Secundum ductum, quem sequor, nunc agendum erit de usu vesicatoriorum in Morbis Capitis.

Initium itaque faciam a *Cephalalgia*. Si ad naturam hujus morbi, & caussas, quibus excitatur, attendimus, nequidem dubitandum est de utilitate vesicatoriorum in hoc. Variæ enim, inter innumeras, dantur caussæ hujus affectus, quæ a vesicatoriis adplicatis, si non plane tollantur, multum tamen infringuntur. Oriatur v. gr. Cephalalgia ex colluvie serosa, ex obstructione materiæ pituitosæ, atrabilariæ, arthriticæ, ex congestione nimia sanguinis versus caput; pulchre sane vesicatoria, revellendo, attenuando, serum educendo, leniterque diaphoresin, urinamque promovendo, conducere possunt. Nec observationes ad assertum probandum deesse, patebit ex innumeris, quæ hinc inde apud Auctores occurrunt. Sic experientia edoctus

(*f*) *De Rachitide* Cap. XXIX. pag. 351.
(*g*) *De Rachitide*, pag. 136.

edoctus LUDOV. SEPTALIUS in contumaciſſima cephalalgia, deraſo capillitio, vel parti ſolum dolenti, aut etiam toti capiti, in forma cucuphæ impoſita veſicatoria, inter alia, commendat (*h*): & non ſpernendus Practicus LAZ. RIVERIUS teſtatur, „In omni do-„lore capitis, a quacumque cauſſa fiat, ſi „aliis remediis non ceſſerit, & doloris atro-„citas ad extrema confugere cogat, veſica-„torium toti capiti admotum, deraſo capil-„litio, curationem abſolvere poterit" (*i*). Si vero hic morbus alio ex fonte manat, ex. gr. ex ulcere, induratione, lue venerea, ſcorbuto, aliave ſimili cauſſa, tum non convenit hoc remedii genus.

In *Phrenitide*, quæ ſæpe febribus malignis comitem ſeſe adjungit, ſummopere prodeſſe poſſunt veſicantia, remotis a capite partibus adplicata: eorum namque actione pulchre adimpletur illa hujus morbi indicatio, ut ſcilicet impetus humorum ad alia loca determinetur. Interim tutius eſt hoc remedii genus tum adhibere, quando V. S. ſanguinis quantitas fuerit diminuta, ne ſtimulo veſicatorii incitata circulatio ſymptomata reddat graviora, inque pejora ducat morbum. Conducunt inprimis in illa phrenitidis ſpecie, quæ ſymptomatica eſt, & ex metaſtatica materiæ morboſæ depoſitione oritur (*k*).

In

(*h*) *Animadv. & Cautel. Med.* Lib. VI. Caut. 18. & 55. (*i*) PRINGLE Obſ. p. 134. Ed. VII. (*k*) *Prax. Med.* Lib. II. Cap. XVI. in fin. Conf. *Obſ. Cent. I.* Obſ. 36.

In illa *Maniæ* ſpecie, quæ ex nimia vaſorum cerebri impletione & infarctione oritur, revellendi & attenuandi virtute valent veſicatoria, ſcapulis brachiiſque adpoſita, uti nonnulli ſuadent: imo proſunt, teſte PARACELSO, ipſis adplicata digitis (*l*): ſit fides penes auctorem.

Ob laudatas ſæpe Cantharidum proprietates ſtimulantes, derivantes, ſolventes, commendanda ſunt veſicatoria, illis ex animalibus confecta, in illa *Melancholiæ* ſpecie, quæ Atrabilaria vocatur: ut & quando ſpiſſitudo ſanguinis nimia peccat, ut difficilior reddatur ejus motus per vaſa, variæ naſcantur oppletiones, & partium infarctiones, aliaque peſſima mala, quæ diſſolventia & ſtimulantia indicant.

In truculentiſſimo illo morbo, qui *Rabiei Caninæ* vel *Hydrophobiæ* nomine occurrit, Cantharides ſummopere laudantur, non tantum interne ſumptæ, ad venenum corrigendum, ejuſque vires infringendas, de quibus poſtea; ſed & externe adhibitæ. Poteſt veſicatorium e Cantharidibus ad illam indicationem adimplendam inſervire, qua præcipitur ut vulnus, per quod inductum fuit venenum, ſervetur apertum; impoſito enim illi loco veſicatorio, allicitur materies contagioſa, promovetur humorum effluxus, & cloaca paratur, per quam ſuſceptum ejici poteſt venenum. Imo veſicatoria gutturi, aliive loco adplicata

(*l*) *De Morb. a Ment.* Tract. II. Cap. 2.

adplicata, tum adhuc prodesse posse, quando hydrophobi jam sunt infecti, dictitat ratio, docet experientia.

In *Morbis Spasmodicis* tam Idiopathicis, quam Sympathicis, sæpissime convenire vesicantia, & revellendo summam præstare utilitatem, nemo facile in dubium vocabit. Videntur inprimis etiam in his morbis vesicatoria præ cæteris remediis conducere, excitando validas irritationes in partibus a capite remotis, & quasi divertendo a suo fonte convulsiones. Speciatim etiam topica eorum applicatio conducit, quando origo convulsionum sedet in medulla spinali vel aliquo nervo sub cute.

Hinc in morbo *Epileptico*, convulsivorum morborum principe, revellendi gratia commendanda vesicatoria, ne impetus sanguinis nimis in caput ruens morbi accessus reddat frequentiores & vehementiores. In Epilepsia confirmat per ἰδιοπάθειαν, derasis capillis, per universum caput vesicatorium adplicare jubet L. SEPTALIUS (*m*). Ad eundem usum commendantur a NIC. PISONE (*n*). Syncipiti ea admovenda suadet L. RIVERIUS (*o*). Pulchram D. POLISIUS refert observationem puerperæ, convulsionibus epilepticis graviter affectæ, in qua, post exhibita antepileptica, uterinis mixta, variaque frustra tentata re-

M media,

(*m*) *Animadv. & Caut. Med.* Lib. VI. Cap. 59.
(*n*) *De Cogn & Cur. Morb.* Lib. I. Cap. 19.
(*o*) *Praxis Med.* Lib. I. Cap. 8.

media, tandem, ex consilio D. JONSTONII, vesicatorium cruribus admotum effecit, ut paroxysmi non modo rariores & breviores fuerint redditi, sed altero ab applicatione die plane cessaverint, & puerpera optimæ sanitati restituta fuerit (*p*). Vesicatoria in epilepsiæ quoque illa specie suadenda sunt topice applicanda, ubi ex fomite quodam, inprimis in ramo vel trunco quodam nervoso, paroxysmus morbi initium capere observatur.

In morbo *Incubo* dicto, ubi sanguis motu abnormi peccat, vel vario modo affectum est cerebrum, conducere possunt vesicatoria, derivando ejus impetum ad loca corporis ignobiliora.

Quamvis in *Apoplectico morbo* ex caussa sanguinea non adeo in genere conveniant vesicatoria (*q*), optimos sæpe edunt effectus in Apoplexia pituitosa; pulchre enim Cantharidum vis resolvens & stimulans ad pituitosam sanguinis lentorem corrigendum confert, & vis revellens ad caput liberandum: jam ante vidimus, BERTRUCIUM in hoc morbo Cantharides commendasse (pag. 115.). Commendat quoque SEPTALIUS vesicans validum vertici vel suturæ coronali appositum, prægressa evacuatione (*r*).

In

(*p*) *Miscell. N. C.* A. IX. Obs. XIV. Confer. Observ. D. GRASSII in cit. *Ephemerid.* Dec. III. A. V. Obs. 14. ubi duo ejusmodi casus referuntur.

(*q*) Vid. inter alios Cl. TISSOT *Epist. Medicin.* pag. 288. & SWIETENII Comm. Tom. III. pag. 306.

(*r*) Lib. cit. Caut. 64.

In *Comate vigili* κῶμα ἄγρυπνον, ſine τυφομανία, Græcis dicto, ut & capitis affectibus ſoporoſis, inter alia remedia revellentia etiam recenſenda ſunt veſicatoria. Sic & propter ſtimulum, quem partibus corporis inducunt in *Catalepſi* cum fructu adhiberi poſſunt.

In nullis morbis forſan frequentius applicantur veſicatoria quam qui a *Paralyſi*, aut univerſali totius corporis, aut particulari alicujus partis, originem trahunt, ita ut finem vix inventurus eſſem, ſi de ſingulis vel unicam obſervationem vellem adducere. Si agendi modum hujus remedii ex præcedentibus repetamus, facile patebit, quantum debeat valere hoc irritamenti genus, ad nervos in hoc morbo affectos liberandos a cauſſa obſidente, ſive revellendo, ſive ſolvendo eam, ſive evacuando, ſive ſubtiliſſimorum vaſculorum motum intendendo, ſive ipſos nervos ſenſiles irritando, & aliis variis modis.

In antecedentibus de uſu veſicatoriorum in morbo rachitico ad præcavendum *Hydrocephalum* monui: ſolummodo itaque hic addo, quod ad præſentem jam hydrocephalum curandum ab Auctoribus etiam commendentur. Nec actio eorum in hoc morbo conceptu difficilis eſt. PISO de ſene narrat hydrocephalo externo laborante, qui apertura cauterio actuali facta fuit ſanatus (*s*): nec ratio datur, cur non a veſicatorio idem ef-

 fectus

(*s*) *Obſerv. de Colluv. ſeroſ.* Part. I. Sect. II.

fectus ſequi poſſet. Favet ideo iis SWIETENIUS (*s**). In actis Med. Londin. doctiſſ. WATSON exemplum expoſuit infantis hydrocephalo interno laborantis, quem poſt graviſſimorum ſymptomatum apparitionem, ſanavit veſicatorio capiti applicato, aliiſque remediis (*t*). Spectat huc quoque ZACH. VOGELII caſus, qui hoc remedio hydrocephalum ſanavit (*t**); nec difficile foret plura hic adducere.

DE VESICATORIORUM USU IN MORBIS ORGANORUM SENSUUM, ALIISQUE.

§. XXII. Videamus nunc, an etiam in morbis Oculorum boni quid adferre valeant Veſicatoria?

In *Amauroſi*, ſive Gutta ſerena, prodeſſe poteſt veſicatorii uſus, ubi ex metaſtaſi ortum traxerit morbus: nec inepte adhibentur, ubi infarcta nimis oculorum vaſa, nervos comprimendo, aliove modo, hunc morbum produxerint. Commendantur idcirco hoc in caſu veſicatoria poſteriori parti cervici appoſita a RIVERIO, jubetque optimo jure, ut veſiculæ excitatæ ſerventur diu apertæ, betæ aut braſſicæ foliis frequenter admotis (*u*). In eodem morbo a colluvie ſeroſa,

(*s**) *Comment.* Tom. IV. pag. 125. (*t*) In *Med. Chir. und Anat. Anmerkungen* pag. 37, 38. (*t**) *Medical Obſ. and inquir.* Vol. IV. pag. 78 & 321. (*u*) *Prax. Med.* Lib. II. Cap. I.

roſa, pituitoſa, acri, ut & paralytica cauſa oriundo, non minus laudari merentur.

In *Ophthalmia* curanda vix unquam omittenda eſt veſicatoriorum vis medicatrix. Quum in poſterum de utilitate hujus remedii in inflammatoriis morbis agendum ſit, hic exſpatiari inutile foret de ophthalmia inflammatoria: ſed & maxime conducunt in catarrhoſa, rheumatica, aliave ſimili, ad nucham, pone aures, vel & ad tempora applicata, & ſatis diu aperta ſervata. In lippitudine contumaci vetulæ mirifice profuiſſe Veſicatorium teſtatur P. FORESTUS (*v*): cæterum immunera proſtant exempla.

Commendantur etiam veſicatoria ad *Mydriaſin* idiopathicam tollendam.

Sic & in oculorum morbo *Epiphora* dicto veſicatoria ad ſerum eliciendum, ſi a catarrho oriatur morbus, conveniunt. In Cataracta avertenda, in corneæ obſcurationibus variis & ulcerationibus, plurimiſque aliis oculorum morbis & viſus defectibus, primarium conſtituunt remedium.

In nonnullis *Aurium morbis* ſanandis quoque merentur laudes: ſic in Surditate & gravi auditu, & metaſtaſi aliqua; ex pituita tenaci obſtruente vaſcula; ex nimia membranæ tympani laxitate & flacciditate oriundo: in ſonitu, tinnitu & bombo aurium, ſi & hæc originem traxerint ex materia morboſe depoſita. In variis *Linguæ Vitiis*, inpr. Paralyti-

(*v*) Lib. II. Obſerv. 2.

ralyticis. In *Otalgia* ab inflammatione oriunda, ut & in illa ſpecie, quæ craſſum viſcidumque humorem, ſua mole prementem, pro cauſſa habet, aut catarrhalis, vel rheumatica eſt. Sæpiſſime pertinaces & moleſtiſſimos dentium dolores, applicatione veſicatorii non magni poſt aurem dolentis lateris, ſublatos fuiſſe, ſæpe vidi, ipſumque novit vulgus. Sic dentium dolores veſicante cauterio ſedavit AMB. PARÆUS (*w*).

In *Narium morbis* non frequenter quidem indicantur veſicatoria, dubitari tamen nequit, quin in Fluxu narium catarrhoſo diuturno, in narium excoriationibus ab acri ortis, inque hæmorrhagiis a congeſtionibus originem trahentibus, aliquando prudenti Medico auxilium ſuppeditare valeant.

DE USU VESICATORIORUM IN MORBIS PECTORIS IMPRIMIS IN PLEURITIDE.

§, XXIII. Ad morbos Pectoris, propter viciniam, reducere liceat *Anginam*. In hoc morbo, ad materiam ab affecto ad remotiora loca trahendam, valde commendantur veſicatoria femoribus, cruribus, pedibus, imo & faucibus adplicata. Veſicatoria laudabilem in *Inflammatoria* poſſe præſtare effectum, In poſterum clarius patebit. Sufficiat Cl. PRINGLII

(*w*) *Chirurg.* Libr. VI. Cap. 25. Conf. LAUR. SCHOLZII *Conſil. Med.* conſ. 72. §. 195.

GLII auctoritas, qui dicit, magnum veſicatorium veſpera poſt primam venæ ſectionem applicatum, in magno tonſillarum dolore & tumore, neceſſariam curationis partem conſtituere: additque ulteriori experientia in praxi ſibi conſtitiſſe, præter veſicatorium dorſo applicitum, in gravioribus caſibus ad ipſas fauces externe hoc remedium applicari debere (*x*). Eundem in finem ſinapiſmos jam commendavit ARETÆUS CAPPADOX (*y*). Commendantur etiam (*z*) in illa anginæ ſpecie, ubi ex collecta aqua vel ſero fauces tument, angina aquoſa, œdematoſa catarrhoſa dicta nuchæ, collo, pone aures adplicata veſicatoria. Ratio, quare hoc in morbo ſalutares producere poſſunt effectus, ex ante dictis facillime patere poteſt.

In nullo fere morbo magis fuit laudatus veſicatoriorum e Cantharidibus uſus, quam in *Pleuritide*, CELSO laterali morbo dicta. Dum interim varii Auctores, illa Practicorum regula, *quod omne irritans, calefaciens, impetum augens, in pleuritide damnoſum ſit*, ſeducti, vel meticuloſe hoc remedii genus adhibuerunt, vel ut inutile & noxium plane rejecerunt. Operæ pretium erit, in hanc rem paullo penitius inquirere. Videamus itaque breviter, cujuſnam indolis & ſpeciei ſit hic morbus, & quænam indicationes curatoriæ

M 4 a Me-

(*x*) Vid. Lib. cit. Part. III. Cap. II. pag. 137. (*y*) *De Morb. Acut.* Lib. I. Cap. VII. (*z*) BOERHAVII *Aphoriſm.* 796.

a Medico dogmatico ad eum debellandum, vel mitigandum, ſint formandæ.

Pleuritidem verum eſſe morbum inflammatorium omnibus Practicis in confeſſo eſt, & tam ex cauſſis proëgumenis, quam procatarcticis; ex phænomenis conjunctis; ex morbi termino; ex medicandi ratione; ex diſſectionibus denique cadaverum pleuriticorum, quam clariſſime patet.

Hoc in morbo topicam locum habere inflammationem, omnes conſentiunt Practici, quamquam in determinanda ipſa parte inflammatione adfecta nequaquam conveniant, & alii hanc ſtatuant eſſe pleuram ſolam; alii muſculos intercoſtales; alii cum pleura pulmonem; alii denique in exteriore pulmonum membrana quærendam cenſent. Continuam & acutam febrim, in ægrotis pleuriticis præſentem, ſanguini mutationes inducere a ſtatu naturali deviantes, ſuadet ratio, confirmat experientia. Adeſt enim in liquore vitali diatheſis phlogiſtica, plerumque per membranam tenacem in ſanguine pleuriticorum educto ſeſe exhibens. Hæc de morbi indole ſufficiant.

Quoad Indicationes formandas; 1°. Omni molimine tentanda & promovenda eſt obſtructionis, & ſpaſticæ vaſorum partis inflammatæ ſtricturæ, reſolutio: 2°. Motus impetuoſus humorum in affectam partem minuendus: 3°. Corrigenda diatheſis phlogiſtica ſanguinis, ejuſque ſpiſſitudo nimia reſolventibus & attenuantibus tollenda.

Si

Si perpendamus, quænam remedia propositis indicationibus ſatisfacere poſſint, cito patebit, veſicantia optimo jure huc referri poſſe, ratione trium illarum indicationum, & veriſſimum eſſe OOSTERDYCKII effatum, ubi, de cura pleuritidis agens, dicit, *Nihil autem eſt, in quo tantum præſidii repoſitum eſſe experientia oſtendit, quantum in veſicatorio ex Cantharidibus parato, non ad remotiora tantum loca, ſed ad ipſam dolentem partem admoto* (*a*).

Veſicatoria enim in pleuritide ipſi dolenti loco adplicata, ſerum educendo, turgentia in loco inflammato nimis vaſa, deplent ſicque motum a tergo in locum obſtructum minuunt; imo ſi celeberr. PRINGLIO credamus, magis agunt tanquam antiſpaſmodicum, quam tanquam evacuans (*b*), atque eatenus impetuoſos vaſorum motus & ſpaſmos compeſcunt: vi ſua reſolvente materiem impactam nimis ſpiſſam attenuant, mobilioremque reddunt: dum ſtimulo ſuo, quem excitant, vaſculorum minimorum cutis actionem incitant, eorumque oſcillationes frequentiores reddunt; ſic revellunt: ſublata hoc pacto in affecto loco materia ſtimulante, cito ſatis perit conſtrictio ſpaſmodica; reſtituitur per partem ante inflammatam libera circulatio, tollitur impetus, ceſſat cauſſa morbi, ipſeque ergo morbus curatur.

 Mirum

(*a*) *Inſt. Med. Pract.* S. II. Lib. VI. C. I. §. 33.
(*b*) Lib. cit. Part. III. Cap. II. §. IV. pag. 141. & §. VI. pag. 150. Conf. VOGEL. diſſ. cit. §. XI.

Mirum itaque eſt, non vetuſtum magis eſſe veſicatoriorum uſum in pleuritide, eoque magis quia CELSUS (*c*) jam ſuo tempore, in pleuritide affecto lateri ſinapiſmos imponi, ſuaſerit. Invaluit tamen hodie egregia illa praxis, poſtquam Angli a MAJERNIO, præcedentis ſæculi Medico, primum eam edocti, & deinceps MEADII, HUXHAMII, PRINGLII, aliorumque experientia confirmati, frequentiſſime illam inſtituerint, ita ut illa hodie univerſaliter ſatis ſit recepta, quemadmodum inter cæteros teſtantur ſcripta SWIETENII (*d*), ANTO. HÆNII (*e*), CAS. MEDICI (*f*), VOGELII (*g*) &c.

Ad humores in pleuritico morbo ad inferiora alliciendos, etiam convenire veſicatoria cruribus appoſita, plurimorum Practicorum docet obſervatio: uti mox, ne multos adducam, ex TRILLERI memorabili caſu patebit.

Aſt a nonnullis dubia, & illa quidem ſatis ponderoſa, producuntur contra veſicatoriorum e Cantharidibus uſum hoc in morbo. Nempe 1°. Quod ſtimulus, a veſicatoriis inductus, incitet febrim, ſanguiniſque circulationem, & pulſum, jam celerem & durum, magis adhuc a naturali norma deviantem reddat: II°. Quod Cantharidum ſal ſolutus, maſſæ

(*c*) *De Medicina* Lib. IV. Cap. VI. (*d*) *Comm.* Tom. III. pag. 40. (*e*) *Rat. Med.* Part. I. Cap. II. &c. (*f*) In *Act. Acad. Bavaric.* Tom. I. (*g*) In Diſſert. *de tuto & eximie Veſicatoriorum uſu in acutis*, Gotting. 1768. §. IX.

maſſæ ſanguineæ jam exæſtuanti admixtus, illam nimis ad putredinem diſponat, ſicque periculum ægroti adaugeat. Certe merentur hæ objectiones, ut paullo curatius indagentur.

Quod ad primam attinet. Si in contemplatione theoretica actionis veſicatorii ſubſiſtere velimus, veri ſpeciem præ ſe fert hæc objectio; ſi vero Practicorum experientiam conſulamus, & attendamus ad alias utilitates, quas, præter ſtimulum, adferunt veſicatoria; & oculos vertamus ad tempus, quando adplicantur; patet, ſanguinis circuitum hoc in morbo non incitari a veſicatoriis adplicatis, ſed pacari potius, & magis reddi æqualiter. Ita fere PRINGLIUS de hac methodo ait, *the objection to this practice is founded on the ſtimulating quality of the cantharides; but the relief is ſo certain, that theory here ought only to be employed in accounting for the reſolution of a ſpasm, or obſtruction, by ſuch a ſtimulus upon the skin* (h). Hinc BAGLIVIUS illa laudavit tanquam ſummum remedium, ſi ſpirandi difficultas, & ſputorum ſuppreſſio, pleuritico morbo ſupervenerint: ſtatim enim tibiis adplicanda juſſit duo veſicatoria, & affirmat, ex centenis ægris paucisſimos obiiſſe hac methodo tractatis, in pleuritide epidemica, quæ circa finem ſæculi elapſi Romæ graſſabatur, ob intenſum

(h) Lib. cit. pag. 141. Edit. VII.

tensum & insolitum hyemale frigus (*i*). Laudabiles tales vesicantium effectus quotidie his in morbis experiuntur practici consummatissimi, uti asserit PRINGLIUS ratione vesicatoriorum, „ tantam sollicitudinem in „ iis non requiri, quum semper commode „ applicentur æque ad pulsum excitandum, „ quam ad pectus deliberandum " (*k*): Sic etiam celeberr. Practicus A. DE HAEN testatur, „ observatione practica ad eas clarissi- „ morum virorum adjecta constat mihi evi- „ denter, Vesicantia prodesse, ubi vis vitæ „ debilior, quam ut morbum coquat; deinde „ quando intentio est certam corporis par- „ tem irritare sic, ut in eandem major calor, „ rubor, dolor, humorumque advocetur & „ acceleretur affluxus: quo demum quæ pars „ morbo præcipue adficiebatur, ea minus „ humorum accipiat, multaque vis morbi „ ex reliquis corporis partibus in unam ve- „ luti derivetur: præterea quando topicus „ dolor, cæteris immoriger auxiliis, irritan- „ dus eo fine est, ut, qua doleat, materies „ attenuetur, discutiatur, pellaturve foras: „ forsitan quoque quando in nervis aut mo- „ tus tumultuarius, attenuata ac dispulsa agi- „ tante eosdem materie, moderandus; aut „ sufflaminatus, stimulo agitandus est. — „ Quotiescunque dolorem pleuriticum, ad „ phle-

(*i*) *Prax. Med.* Lib. I. Cap. IX. pag. 37. & in Dissert. *de usu & abusu Vesicantium*, Cap. III. Oper. Omn. pag. 656. (*k*) Lib. cit. pag. 140.

„ phlebotomias iteratas, cæteraque auxilia
„ immorigerum, veſicante brevi ſuſtulimus;
„ quando veſicans mihi in pleuroperipneu-
„ monia omnem brevi ſedavit dolorem, fe-
„ brim non modo non intenſiorem, ſed mo-
„ deratiorem fuiſſe, multoque faciliora ſputa
„ prodiiſſe" (*l*). Varia adhuc ejuſmodi Pra-
cticorum obſervata & teſtimonia addere fa-
cile poſſem, niſi crederem, hæc ſufficere, &
me jam ſatis demonſtraſſe, vanum eſſe me-
tum eorum, qui veriti, ne ſtimulo veſica-
torii in morbis inflammatoriis incitetur fe-
bris, hoc præſidii genus rejiciunt & im-
probant.

Imo ne quidem tam magna, ac vulgo
præſcripta fuit, cautela, in præmittendis co-
pioſis venæ ſectionibus, neceſſaria videtur,
antequam veſicatoria hic applicentur: cui opi-
nioni ipſe BAGLIVIUS, tantopere illis favens,
anſam præcipue ſuppeditavit. Ubi hic auctor
jubet veſicatoria pleuriticis apponere, quan-
do inſtituta V. S. ſanguinis quantitas fuerat
diminuta: „ Adverte, (ait), quod præfati
„ pleuritici, in quibus hæc commoda nos ob-
„ ſervavimus, non fuerint in principio pur-
„ gati, ut faciunt Practicantes nonnulli, ſed
„ adhibitis venæ ſectionibus opportunis, ſo-
„ la brodia pectoralia, & remedia alcalia le-
„ niter diſſolventia in progreſſu curationis fe-
„ liciter præſcribebantur" (*m*). Teſtatur ma-
gnus

(*l*) *Rat. Med. in Noſoc. Vind.* Vol. II. C. XXI. pag. 411. Ed. Leid. (*m*) Diſſert. cit. Cap. III. §. I.

gnus Practicus PRINGLIUS, experientiam in magno numero ægrotorum ipſum docuiſſe, nullum non modo incommodum ortum fuiſſe ab uſu veſicantis, mox poſt primam venæ ſectionem, ſed vel citius & certius levamen inde fuiſſe ſecutum: imo ſæpe, quando Chirurgus non adeſſet, emplaſtrum veſicatorium mox lateri applicatum fuiſſe; ita ut poſtea venæ ſectio fieret, ſeque contentum fuiſſe, ſi modo vena eſſet ſecta antequam Cantharides ſtimulum ſuum exſererent (*n*).

Secunda objectio contra veſicatoriorum uſum hoc in morbo, hæc erat, quod diſponant humores ad putredinem. In antecedentibus jam quodammodo hac de re egi (vid. §. XIII.). Videtur ex effectibus, quos edunt Cantharides in ſanguinem eductum; exque phænomenis, quæ exhibuerunt mihi in animalibus vivis, quibus eas interne dederam; concludi poſſe, quod ſolvente vi polleant hæc inſecta: illa itaque, ubi veſicatorii forma adplicantur, pro parte ſua perſpirabili materia ſolubili, talem effectum in C. N. ſiſtere poſſe: minime tamen concedo, quod ita humores ad putredinem diſponant, ut diatheſis putrida inde ſit metuenda (vid. pag. 147.). E contrario, Cantharidum vis ſolvens, ſatis ſubtilis, optime conducit ad ſpiſſitudinem & denſitatem ſanguinis phlogiſticam ſolvendam, attenuandam, mobilemque reddendam. Præterea materiæ illius, quæ

(*n*) Ibid. pag. 141.

quæ ſanguinem intrat, dum perſpirabili humore ſoluta eſt, vires non unice in vi ſolvente conſiſtunt, ſtimulando enim vaſa, ſanguiniſque circulum ſufflaminatum, & fere vi morbi victum, incitando, in deſperatis caſibus, ſtupenda ſæpiſſime effecta quoque commonſtrant. Memorabilem (ut exemplis dicta confirmentur) talem caſum refert TRILLERUS, „ mulierem nempe pleuriticam, „ contumaci alvi fluxu fere exhauſtam, omnis „ ſenſus expertem, ronchos ſonoros de pe- „ ctore ducentem, facie livida & tumida, ut „ laqueo ſtrangulatis eſſe ſolet, cum pulſu „ exili, tremulo, intermittente, urina & fœ- „ cibus clam elabentibus, ex ipſis orci fauci- „ bus fuiſſe ereptam, poſtquam bina præ- „ grandia veſicatoria, ex pulvere Canthari- „ dum parata, utrique ſuræ adplicata fuiſ- „ ſent" (o).

Hæc de utilitate veſicatoriorum in pleuritide. Legi intr. meretur de Veſicatorii actione in pleuritide Cl. MEDICUS (o*). Transeundum ad alios morbos.

Minime ſpernenda eſt veſicatoriorum vis reſolvens, attenuans, & revellens in *Aſthmate humorali* dicto: utrique enim indicationi, in hujus morbi paroxyſmo formandæ, ſatisfacere poteſt, nempe ad preſſionem in vaſa infarcta

---

(o) *De Pleuritide* pag. 76. Vide plures ejuſmodi obſervationes in *Medic. Eſſays* Tom. I. pag. 42. Conf. ſupra pag. 88. Not. *r*, *s*. (o*) *Medic. Beobacht.* Tom. II. pag. 499.

infarcta minuendam, & materiem attenuandam, resolvendam, corrigendam, expellendam (*p*). Conducere etiam possunt, ubi asthma ex metastatica depositione oritur: nec utilitate sua carent, ubi catarrhosa materies in pulmonem delapsa hunc morbum causaverit. In asthmate spasmodico præ ceteris etiam antispasmodicorum vicibus funguntur vesicatoria, ad dorsum, sternum, collumve applicata.

Ex illis, quæ dixi, ubi tractavi de pleuritide, facile colligi potest, qua ratione & quando conducere possit hujusmodi remedii genus in morbo ex inflammatione pulmonis oriundo, *Peripneumoniæ* nomine occurrente: maxime vero in pleuripneumonia (*p**). Peripneumoniæ curam proponens CELSUS docuit jam, ,, prodesse etiam impositum super ,, pectus sal bene contritum cum cerato mix- ,, tum, quia leviter cutim erodit, eoque im- ,, petum materiæ, qua pulmo vexatur, evo- ,, cat" (*q*). Sic & testatur V. BARONIUS, postquam varia de vesicantium usu notaverat, ,, illa optimo jure in Pleuropneumonia con- ,, venire, & maxime quando pravæ qualita- ,, tis subest suspicio, & dictorum symptoma- ,, tum ingruentia " (*q**). *Tussis* valida, & specia-

---

(*p*) ROSEN ap. Cl. SANDIFORT in *Bibl.* Tom. III. p. 836 (*p**) Vid. PRINGLE l. c. (*q*) *De Medic.* Lib. IV. Cap. 7. (*q**) *De Pleuripneumonia* Lib. II. Cap. XVII. pag. 332. Conf. ROB. WHYTT *Variouf. Treat.* p. 141. *s.*

ſpeciatim *Convulſiva*, admittit etiam uſum veſicatoriorum; varia indicatione. Imo doctiſſ. MILLAR (*r*), Spinæ inungendum in hoc morbo laudat Linimentum ſequens, Rec. Ol. Laur. Unc. I, Tinct. Canthar. Dr. II, Camphor. Dr. I, Ol. Oliv. Q. S. De interno uſu videbimus infra.

In *Vomica pulmonis* non conveniunt noſtra veſicatoria, niſi forte eo in caſu, ubi Natura pus in pulmone generatum reſorbet, & ad alium locum deferre tentat (*r**) quando hoc remedio adplicato ad partes corporis ignobiliores pulchre præcaveri poſſet, ne materies purulenta, cum ſanguine circumvagans ad loca nobiliora deferatur.

In *Hæmoptoë* conducere poſſunt, vigente paroxyſmo, ad impetum ſanguinis in alium locum derivandum: de qua vi jam actum eſt.

In *Phthiſi pulmonali* non convenire poſſe veſicatoriorum e Cantharidibus uſum, facile patet, ſi natura hujus morbi conferatur cum hujus medicamenti actione. Forte tamen in incipiente, & non confirmata, Phthiſi conducere poſſet eorum adplicatio, ſi plaga excoriata ſervaretur aperta, ut corpori ſic concederetur cloaca, qua humores acres evacuare poſſet: conſtat enim Practicorum obſervatis, fonticulos & ſetacea non tantum multum prodeſſe, ſed ejuſmodi adminiculorum

 uſu

(*r*) *Obſ. on the Aſthma and Hooping-Cough*, Lond. 1769. (*r**) Vid. ejuſmodi caſum *in Act. Edinburg.* Tom. I. Artic. VI.

usu imminentem morbum egregie sæpe præcaveri posse (*s*).

Offerunt sese nunc *Morbi Cordis* examinandi, & num ad illos curandos etiam cum fructu adhiberi possint vesicatoria. Primus, qui hic occurrit, est *Syncope*. Si probe attendamus ad indolem & caussas hujus morbi, cito satis patebit, vesicatoria hic non convenire, nisi illa recensere volueris inter medicamenta, quæ cito stimulo dolorem inferendo, ex indicatione quadam, ex præmissis facile indaganda, in ipso hujus morbi paroxysmo requiruntur. In Cordis *Palpitatione* conducit vesicatoriorum adplicatio, ubi ex retropulsa scabie, aliove morbo cutaneo, podagrico humore, ex ulcere imprudenter exsiccato, similibusque caussis, ortum traxerit morbus. Sic in palpitatione cordis recenti ex usu esse vesicatoria, asserit HERCULES SAXONIA (*t*). In diuturna commendantur ea a MERCURIALI brachio applicata, cum materies defluit a capite; cruribus vero paullo supra vel infra genu, si affectus sit per essentiam (*u*).

In *Diaphragmatis inflammatione*, apud nonnullos auctores Paraphrenitidis nomine occurrente, optimum producere posse effectum vesicatoria, ex illis, quæ ante de eorum utilitate

(*s*) Conf. OOSTERDYK SCHACHT *Inst. Med. Pract.* Lib. VI. Cap. VI. §. XXI. VAN SWIET. T. III. p. 677 & 56. (*t*) *Prælect. Practic.* Part. II. Cap. I. (*u*) *Pract.* Lib. II. Cap. 14.

litate in inflammationibus topicis notavimus, satis facile colligi potest.

Neque difficilius inde colligi datur, quare eadem dorso adplicata in *Oesophagi inflammatione*, optimum præstare possint effectum. Sic etiam ex illis, quæ ante de stimulante cantharidum vi notavimus, intelligi potest, quare in Deglutitione læsa ex paralysi fibrarum œsophagi conducere possit vesicatorii adplicatio; imo & in Spasmodica ejus mali causa; aut acrimonia quadam, in stomachi tubum deposita.

DE VESICANTIUM USU IN MORBIS ABDOMINALIBUS.

§. XXIV. Videamus nunc, in quibus viscerum abdominalium morbis hoc remedium cum fructu adhiberi possit.

Quando & quomodo in *Hepatitide*, hepatis inflammatione, conducere possint, ex ante dictis satis patere potest; unde non mirum, quod a recentioribus in hoc morbo commendentur: scribit quoque illustr. PRINGLIUS in curatione hepatitidis, præter copiosas venæ sectiones, inter optima remedia referendum esse magnum vesicatorium parti affectæ applicatum (*v*),

Commendantur a nonnullis vesicatoria e cantharidibus, ubi *Hydrops* abdominis adest, ad humores e corpore eliciendos (*w*).: sed summa

 hoc

(*v*) *Obs*. P. III. C. II. §. 5. (*w*) Laudavit multum ea CAPIVACCIUS abdomini & cruribus applicanda, *Pract*. L. III. Cap. 19. *Opp*. pag. 734.

hoc in caſu requiritur prudentia, ne, ex protracta nimis eorum adplicatione, gangræna naſcatur, aut ulcera inducantur poſtea non tam facile ſanabilia.

In *Inflammatione Lienis* conducere poſſe veſicatoriorum vim revellentem & reſolventem, non eſt, ut multis comprobemus; petenda hæc ſunt ex ante dictis, ubi de veſicatoriorum uſu in pleuritide ample ſatis egi.

Sic etiam ex illis, quæ ibi tractavi, patere poteſt, quare in *Ventriculi inflammatione* non rejiciendus ſit veſicatoriorum uſus (*y*). In variis *Vomitus* & *Nauſeæ* cauſis ſuperandis abſque veſicatoriorum vi revellente, & irritante, vix proficiemus.

In *Dolore colico* ex ſpaſmis oriundo ſummum præſidium eſſe veſicatoriorum ex cantharidibus uſum, & quidem abdomini adplicatorum, docet quotidiana experientia: de colica inflammatoria ex antecedentibus ſatis conſtat: nec in flatulenta; ipſaque pictonica ſunt rejicienda. Sic ſuadet M. BRUCKNER lati, fortiſque, veſicantis, e Cantharidibus parati, applicationem ad locum ventris maxime dolentem, & de eo affirmat, „quod „ita agat per Nervos in emiſſaria organorum „excretoriorum, ut diſponantur ad trans„mittendum recrementum:" addit, „non „extimeſcendus eſt ille dolor levis, inde ex„citatus, ac ſi dolorem dolori adderemus: „nec volumus inquirere, an revellendo, an „attra-

(*y*) Vid. PRINGLE L. c. §. 6. pag. 146.

„attrahendo, an ſtimulando illud agat? „ſcire ſufficit, optatum impetrari effectum, „puto doloris colici imminutionem, ex to-„pico tali, anodyno hic omnium ſummo:" tandem addit, „curam tutiſſimam, citiſſi-„mam, jucundiſſimam illa methodo con-„ſtanter ſuccedentem ſe obſervaſſe" (*z*). His calculum ſuum adjicit A. DE HAEN, qui ſimul plurimorum auctorum placita de hac curandi methodo recenſuit (*a*).

In *iliaca paſſione* etiam ab auctoribus commendantur veſicatoria ad umbilicum applicata, vel ad locum ventris plurimum dolentem.

Inter remedia ad *Lienteriam*, *Diarrhœam*, & ſimiles *alvi Fluxus*, ſanandos apta merito recenſentur veſicatoria: ſi nempe morbus ex liquido, ad inteſtina majori copia delato, originem duxerit: multum enim conferre poſſunt ad novum humorum influxum & affluxum impediendum. In *Dyſenteria* aliquando ſalubria ſunt; ut & in *Teneſmi* variis cauſis, ubi applicantur ad os ſacrum; ob viciniam nervorum, revulſionem &c.

DE EFFECTU VESICATORIORUM IN MORBIS RENUM ET VESICÆ.

§. XXV. Reſtat nunc, ut adhuc videamus, quibuſnam in morbis renum & veſicæ

(*z*) Diſſert. *De Colica Pictonum* Duisb. ad Rhen. 1763. (*a*) *Rat. Med.* Vol. III. pag. 387.

tutus & utilis ſit veſicatoriorum e canthari-dibus uſus.

In *Nephritide inflammatoria* convenire uſum veſicatoriorum e cantharidibus, ex conſideratione morbi indolis, & utilitatis, quam in inflammationibus topicis præſtant ejuſmodi remedia, concludi poteſt. Similiter in *Lumbagine Rheumatica*. At maxima cum circumſpectione hic loci adhibenda ſunt præ-parata e cantharidibus: patuit enim ante (pag. 139.) his animalculis ineſſe mirificam vim viis urinariis infeſtam, niſi caute adhi-bentur, quare potius, ſi inflammationis re-ſolutio abſque earum uſu acquiri poſſet, ab hoc remedii genere abſtinendum eſſe cenſe-rem: ſi vero pertinax nimis inflammatio for-tiora requirat medicamina, adhibenda ſunt ea ſub conditione, ut copioſiori ægrotus utatur potu, ne vis cantharidum peculiaris loco ſanationis deteriora producat mala. Co-pioſum olei & lactis uſum utilem eſſe obſer-vatio docuit.

In *Mictu cruento*, a congeſtione topica ſan-guinis, utilia fore videntur.

In *Urinæ Incontinentia* optimos quoque producunt effectus veſicatoria, oſſi ſacro ap-plicata: nec difficulter hujus phænomeni ra-tio invenitur: ex antecedentibus enim ultro patere poteſt, Cantharidibus ineſſe tale quid, quod magis in urinæ vias agit, quam qui-dem in partes alias: accedit, quod anatomi-ca contemplatio nervorum, qui ex foramini-bus oſſis ſacri orti, circumjectis partibus

pro-

profpiciunt, pulchre docet, quare ftimulus dicto loco applicatus irritatione & confenfu ftupendos illos effectus fiftere poffit. Varias tales incontinentiæ urinæ curationes retulit TH. DICKSON (*b*) merito tamen experientia didicit, hoc remedii genus tum præcipue convenire & proficuum effe, quando ex paralyfi fphincteris veficæ originem habet malum (*c*). Liceat hic adhuc memorare pulchram obfervationem ab eodem Anglo notatam, „vir quidam pertinaci fatis mor„bo venereo vexatus, & variorum Medico„rum præfcriptionibus fruftra ufus, tandem „incidit in gonorrhæam benignam, & infu„per corripiebatur involuntaria urinæ excre„tione. Smul cum urina guttatim effluens „magnam muci quantitatem emittebat. Sua„fit hujus obfervationis auctor ut veficato„rium offi faero imponeretur, utque ægro„tus fimul magna dofi corticis Peruviani „pulverem affumeret. Antequam aufereba„tur veficatorium, evanuerat jam feminalis „materiæ & urinæ ftillicidium. At infequen„ti die bubonum par in inguine fefe mani„feftabat, quod tamen cito fatis evanefce„bat abfque ulla medicaminis applicatione.

 „Interim

(*b*) In *Medical Obfervat. and Inquiries*, Vol. II. Art. XXVII. XXXV. Confer. Obferv. A. FOTHERGILL. L. cit. Vol. III. Art. XV. Conf. doctiff. LENTFRINK *Genesk. Tydfchrift*, 2 *Deel. Bladz.* 173. & Cl. SANDIFORTII *Biblioth.* Tom. VI. pag. 102. (*c*) L. cit. Vol. III. Art. XI.

„Interim nec involuntaria urinæ excretio, „nec genorrhæa benigna in posterum sese „iterum exhibuerat (*d*).

In *Ischuria* quoque Vesicatoria e Cantharidibus ad lumbos femoraque apposita commendantur a Medicis (*e*). Sed & ossi sacro applicata eadem conducere, sequenti constat observatione, quam mecum communicavit Venerandus Peræceptor Cl. VAN DOEVEREN: „A°. 1773. Mense Martio vir LXXII. anno„rum, parcam urinam simul emittere soli„tus, lotii emissionem, quadam occasione „coactus, per quadrantem horæ differebat, „ex quo tenesmum, tormina, & abdominis „dolores passus incidit in ischuriam, ut uri„na cathetere educi debuerit, neque alio „modo emitti potuerit incassum adhibitis „variis laxantibus, emollientibus, stimulan„tibus aliisque remediis: consilio autem da„to, ut regioni ossis sacri magnum vesica„torium applicaretur, tam felici successu „morbus solvebatur. ut mox urina sponte „fluxerit, quæ durantibus sedecim diebus „quotidie per catheterismum educi debuerat." In omni tamen Ischuria non conducere, agendi eorum modus satis indicat, v. g. inflammatoria, suppuratoria, aliisque speciebus. Imo, licet in calculosa conducere aliquando ea, pateat ex vi diuretica, postea notanda, &

(*d*) L. c. Tom. III. Art. XV. (*e*) Conf. OOSTERDYK SCHACHT *Inst. Med. Pract.* Sect. II. Lib. VIII. Cap. IX. §. 18.

& ſæpe potenter calculum expulerint, non tamen unquam adhibenda ſunt, ubi majoris calculi datur ſuſpicio.

Cæteris in morbis, quibus renes vel veſica urinaria adficiuntur uſus veſicatorium externus non adeo convenit, in nonnullis conducit Cantharidum uſus internus, de quo mox agemus.

Notatum etiam invenio apud RIVERIUM, quod veſicantium ſæpe adpoſitorum ope, præmiſſis ſpecificis, ſæpe curaverit exoſtoſes luis venereæ (*f*). Nec dubitandum, quin valeant cantharides ad diminuendas vel tollendas illas Verrucas, quas poſt morbos Venereos ſæpe ſuperſtites videmus. Sic etiam Cantharidum præparata externe ad carnes exedendas & ulcera depuranda valere, patere poteſt ex formulis Veterum eum in ſinem præſcriptis, quas ante de Hiſtor. Cantharidum agens propoſui. LANGIUS quoque cantharides externe applicatas ſua virtute cauſtica lichenes, pſoras, lepras duras atque calloſos pedum & digitorum clavos extirpare affirmat (*g*). Expertiſſ. J. VAN DER HAAR, Veterum forte experientia edoctus, non tantum ipſas Cantharides, ſed & tincturam ex illis confectam commendat ad varias verrucarum ſpecies auferendas (*h*).

(*f*) *Obſervat. Cent.* IV. Obſerv. 22 & 29. (*g*) Libr. I. Epiſtol. 47. pag. 110. (*h*) *Verhandeling der Hollandſche Maatſchapp. der Weetenſchnapp. te Haarlem, XIII. Deel. 1 Stuk* p. 607. &c.

In morbis ſequioris Sexus variis quomodo veſicatoria diverſimode poſſint conducere, ſatis ex præmiſſis patet: breviter modo adduxiſſe liceat, jam HIPPOCRATEM & DIOSCORIDEM inter veteres ad proliciendos menſes commendaſſe peſſaria quæ Cantharides reciperent (*i*).

Liceat adhuc, antequam uſum Cantharidum externum linquam, unicum illud notare, relatum mihi fuiſſe ab Amico Cl. SCHLEGERUM, Med. Profeſſorem & Practicum Caſſelenſem, ſcirrhos inveteratos & teſticulos venereos per veſicatoria, ad ipſum locum adſectum adplicata, diſcuſſione, rariſſime ſuppuratione, curare.

Hæc de externo Cantharidum uſu notaſſe ſufficiat: videamus nunc, quid interne exhibitæ varia ſub præparatione efficiant, quibuſque in caſibus a prudenti Medico cum fructu exhiberi poſſint.

(*i*) Conf. n. Diſſ. pag. 58. & DIOSCORIDIS Lib. II. Cap. 66.

SECTIO-

SECTIONIS QUARTÆ

PARS POSTERIOR,

CANTHARIDUM USUM INTERNUM EXHIBENS.

DE CANTHARIDUM INTERNE SUMTARUM VI MALIGNA.

§. XXVI. Cantharidum effectus nocivos in corpus humanum Veteribus probe perſpectos fuiſſe, ex prudentiſſimo, quo illas exhiberi voluerunt, modo non tantum, verum & ex attributis venenatis, quæ ipſis adſcripſerunt unanimi fere voce, facile comprobatur. Audiamus ſolum GALENUM (*k*), de iis ita ſcribentem. „ſi ſola „exhibeatur veſicam exulcerat, & cum ini„micam nobis facultatem obtineat hominem „plerumque necat: at ſi quibuſdam aliis mi„ſceatur, auxilium veſicæ præbet, & uri„nam magnopere provocat." Similiter non magis faventer de iiſdem ſcripſit DIOSCORIDES (*l*): „Quibus datæ ſunt Cantharides" inquit „ſigna eveniunt graviſſima. „Ab

(*k*) *De Simpl. Med. facult.* Lib. II. (*l*) Lib. VI. Cap. I.

„ Ab ore enim ad veſicam uſque cuncta ero-
„ di ſentiuntur, picem aut ſimile quiddam
„ cedriæ reſipiunt, dextra præcordia inflam-
„ mantur: urinam ægre reddunt, & ſubin-
„ de cum lotio ſanguinem emittunt: ſtrig-
„ menta non ſecus atque dyſentericis, alvo
„ deferuntur: faſtidia urgent, animo lin-
„ quuntur, obortaque vertigine cadunt:
„ poſtremo mentem abalienantur." PLI-
NIO (*m*), aliiſque permultis, ſimiliter atro
carbone notatus eſt Cantharidum uſus in-
ternus. Satis quoque ſuo tempore perſpexit
NICANDER, Medicus & Poëta Græcus, vio-
lenta & truculentiſſima ſymptomata, uſui
horum animalculorum interno, nimis teme-
rario, ſupervenientia, uti patet ex hujus
Viri Alexipharmaco. Locum ex verſione JE-
REMIÆ MARTII, qui NICANDRI Theriaca,
in latinum carmen redegit, apponere lubet.

Nec tu frugiſecam, piceum quæ reddit odorem,
Cantharidem pota, quia talem imitata reſinam,
Plenas illa trahit nares, & dentibus ipſis
Infecto cedriæ ſapor obverſatur in ore,
Morſaque labra dolent; alias extrema ſuperni
Janua ventriculi; contortaque vellitur alvus,
Atque cruentam acer veſicam ſupprimit angor,
Multa coarctatum ſtringitque anguſtia pectus,
Subcidenſque cibi coquus imo ad viſcera tendit.

Reddi-

(*m*) *Hiſt. Natur.* Lib. XI. Cap. 36.

Redditur impatiens mutatis moribus æger,
Ut pulſa ob tantum mente & ratione dolorem
Lamentabilibus cadat intereatque querelis;
Qualis in horrenti ſpinarum pappus echino,
Quem violenta rapit per inaneque diſſipat
aura (*n*)

Ob qualitates noſtri inſecti venenatas, eaſque veteribus optime cognitas, videtur ſancita lex ÆLII MARCIANI (qui creditur attigiſſe tempora ALEXANDRI SEVERI (*o*) A. U. 975. a C. N. 222.) qua de temerario Cantharidum uſu agitur, cujus verba hæc ſunt: *Alio Senatusconſulto effectum eſt, ut pigmentarii, ſi cui temere Cicutam, Salamandram, Aconitum, Pituocampos aut Bubroſtim, Mandragoram, & id quod luſtramenti cauſa dederint Cantharides, pœna teneantur hujus legis. L.* 3. §. 3. *ff. ad Leg. Corn. de Sicar.* Innumeris obſervationibus comprobare poſſem, quam nociva effecta uſus Cantharidum internus produxerit, niſi ubique illa eſſent obvia & vulgaria ſatis (*o**). Juvabit tamen nonnulla recentiſſima hic opponere. Sic invenio notabilem caſum nuperrime a WILBRECH-

(*n*) Vid. NICANDRI *Theriaca*, adnexam Tract. GREVINI *de Venenis*, Antverp. 1571. p. 315. conf. etiam de iis PAULUS ÆGINETA Lib. V. Cap. 31. (*o*) Vid. HEINNECCII *Hiſt. Jur.* Lib. I. Cap. IV. §. 345. & BACHII *Hiſtor. Jur.* Lib. III. Cap. II. Sect. I. §. 11 & 37. (*o**) Vid. v. g. BARTHOLIN. *Hiſt. Cent. V. II.* 82.

BRECHTIO jun. prolatum, Virginis nempe XXXV. annorum, quæ, loco pulveris cujusdam purgantis, assumserat integram drachmam pulveris Cantharidum: semihoram post infaustam ingestionem, exhibito vomitorio, magnam pulveris partem vomitu iterum ejecerat: non tamen hoc pacto præcavebantur solita hujus medicaminis ingesti symptomata. Vehementi dolore vexabatur, tam in ventriculo quam inferiore abdominis regione, continua & nausea & vomituritione, vehementissimo urinæ ardore, superveniente mictu cruento: pulsus erat parvus, durus & intermittens, facies frigida, manus & pedes occupabat frigidus sudor: præter recensita hæc violentissima symptomata frequenter adhuc convulsionibus vexabatur. Instituta V. S., applicato clysmate, & copiosa olei amygdalarum dulcium ingestione, lente sedabantur dolores, cæteraque symptomata, quamquam urinæ ardor satis diu perseveraverit (*p*).

Placuit etiam doctiss. atque dexterrimo J. L. HOFFMANN, cujus ante mentionem feci, binas sequentes historias mecum communicare: A. 1732. (scribit) Pharmacopolæ Luxemburgensis famulus importunitatem mulieris bajulæ, liquorum spirituosorum avidissimæ, castigaturus, exhibuit illi infusionem

(*p*) *Geschichte und Versuche einer Chirurgischen Privat-Gesellschaft zu Kopenhagen* 1774. *XXVI. Wahrnehm.*

nem vinoſam Cantharidum ad drachmam fere dimidiam, hunc in finem frigide præparatam, adjecto liquore ſpirituoſo gratiore & ſyrupo, quam plebejo more hæc uno hauſtu ingeſſit. Rediit poſt bihorium anhelans, de gulæ, ventriculi & urinæ ardore, ut & ſiti intolerabili conquerens. Oleum amygdalarum, emulſio nitrata, magna copia ingurgitata, ſpiritus nitri dulcis, non leniebant Iſchuriam accedentem. Pulſus durus, frequentiſſimus, cum anxietate præcordiorum, & libidine venerea, durabant per XLVIII. horas, non obſtante repetita venæ ſectione. Accedit tandem mictus cruentus, cum vulvæ pruritu intolerabili; admovebatur fotus demulcens, continuato interim emulſionis uſu per triduum; tandem die ſexto, ſuadente D. KELLER, Urbis Poliatro, Hyoſcyami folia lacti incocta, vulvæ applicata, finem tragœdiæ impoſuere.

Centurioni Gallo, viro vegeto, ſenſibilis, XXVIII. annorum, ſtillicidii a ſanata gonorrhœa pertæſo, exhibuit Chirurgus quidam Legionis, lithontripticum Tulpii, ab Hombergio in Actis Acad. Scient. R. Par. A. 1709. deſcriptum, quod ejuſmodi in caſibus pro ſecreto habebat, ad Guttas X vel XII. tempore matutino & veſpertino ex libra aquæ communis ſumendas. Ægrotus incautus ſumſit XL. guttas, inde incidit in ardorem ventriculi ſummum, cum febre, iſchuria & ſatyriaſi, qua de cauſſa & ego in conſilium vocabar. Venæ ſectiones repetitæ, emulſiones, balnea,

balnea, nitrum cum dimidio camphoræ pondere, & tandem oleum lini catheteris ope in veſicam injectum, ſexto & ſeptimo die leniebant ſenſim mala. Lotium per aliquot dies continebat filamenta ſanguinea, tum grumos nigricantes, cum muco veſicæ copioſo, quæ ſymptomata tandem xx. die ceſſabant: poſt diem xxx. rediit gonorrhœa, quæ ſiluerat ſævientibus ſymptomatibus recenſitis, tumque æger cautior factus, ſanabatur methodo ordinaria.

AN VETERES INTERNE CANTHARIDES ADHIBUERINT?

§. XXVII. Quemadmodum antea vidimus, Cantharidum uſum externum Veteribus fuiſſe cognitum, ita nec illos latuit earum uſus internus, ut ipſis probe cognita fuerit horum inſectorum vis venata, ſi magna nimis doſi exhiberentur: ſed e contrario non abſque ſucceſſu illa & varia eorum præparata pharmaceutica adhibuerunt, ubi alia medicamina omni carebant ſucceſſu. Sic ipſe Medicinæ Parens variis in locis horum inſectorum uſum internum præcipit: „ potionem (ait) aquæ ſubtercutem laboranti „ concinnabis, ſi Cantharidum trium, ablato cujuſque capite, pedibus & alis, corpo„ ra ex tribus aquæ cyathis exhibueris" (q). Alibi

(q) *De Vict. Rat. in Morb. Acut.* Sect. IV. Edit. Foëſian. Tom. I. pag. 406.

Alibi ſequentem præſcripſit potionem, „ Cantharides, nempe ſine alis & capite quatuor tritas, & in vini albi hemina dimidia dilutas, & modico melle affuſo, exhibeto, idque bis aut ter in die bibat" (*r*).

Multi Veterum, hac HIPPOCRATIS auctoritate ſuffulti, uſum horum inſectorum internum ſuaſerunt & præſcripſerunt, maxima tamen cum circumſpectione & prudentia. Nec mirum; probe enim noverant, deleterios effectus, ex uſu Cantharidum interno promanantes, ſi imprudenter fuiſſent ingeſtæ. GALENUM non omnino Cantharidum uſum ignoraſſe, mox patebit. Ex DIOSCORIDE patet, eas antidotis impoſitas ad urinam movendam fuiſſe interne ſumtas (*s*). Eodem ſcopo eas dari ait PAULUS ÆGINETA (*s**). Non mirum ergo, ſequentium ſæculorum Medicos dictos anteſignanos hic, uti alibi fere ubique, ſecutos fuiſſe, & confirmatos monito CELSI, *ſatius nempe eſſe, anceps remedium experiri, quam nullum* (*t*). Sic ZACUTUS LUSITANUS contra AMATUM LUSITANUM, LACUNAM, FUCHSIUM, LANGIUM, MERCURIALEM diſputat, & cum GALENO (*u*) aſſerit, Cantharides medicamentis diureticis commode miſceri, imo modice ſumtas, quibuſque oportet mixtas,

O non

(*r*) *De Affect. intern.* Sect. V. Edit. cit. pag. 552. (*s*) Lib. II. Cap. 66. (*s**) Lib. VII, *x*. (*t*) *De Medicina*, Libr. II. Cap. 10. (*u*) *Simpl. Med. Facult.* Lib. III. Cap. 22.

non modo non offendere veſicam, ſed & renes expurgare, uti exemplo GALENI (*v*) comprobat (*w*). Plures citavit BARTHOLINUS (*w**), & nuper Doct. TERSIER (*x*).

Ut itaque pateat, qua ratione adhiberi poſſint interne, quibuſque in morbis proſint, ita procedendum duxi, ut, recenſitis nonnullis earum præparatis, quæ ab Auctoribus commendantur, breviter percurram illos morbos, ad quos curandos, vel mitigandos, conducere poſſe eas, experientia docet.

VARIÆ CANTHARIDUM PRO USU INTERNO PRÆPARATIONES.

§. XXVIII. HIPPOCRATES, uſus horum inſectorum, ut ante vidimus, auctor ſuaſorque, præcipit, ut capita, alæ & pedes rejiciantur, quia ſuſpicabatur, iis in partibus præcipue venenum latitare. Vidimus jam in antecedentibus, & experimentis comprobavimus, vanam eſſe hanc cautelam. Sufficiat ideo hic notaſſe, illum hæc animalcula in ſubſtantia, uti loqui amant Medici, adhibuiſſe.

Recentiores Medici varii illi methodo vix fidentes, ſuadent, ut potius Infuſum Cantharidum, vel Tinctura alcoholis ope confecta in uſum vocetur: qualem formulam pro-

(*v*) Lib. cit. Lib. IV. Cap. 18. (*w*) *De Med. Princip. Hiſt.* Libr. III. Hiſt. 117. dub. 67. pag. 395. (*w**) L. cit. (*x*) In not. ad UNZER'S *Geneesk. Handlæk*, pag. 217.

proposuit THOM. BARTHOLINUS (x*). Tincturam diureticam THOM. WILLISIUS parat ex apibus, cicadis, Cantharidibus in tinctura tartari infusis, cujus dosis a gtt. x. ad xxx. (y). HOMBERGIUS in Actis Parisinis Lithontripticum Tulpii, supra memoratum descripsit cujus sequens est præqaratio: Recip. Cantharid. ablatis alis Drachm. I. Cardam. min. Dr. I. pulverisentur & adde Spir. Vin. rectific. Unc. I. Spir. Nitr. Unc. dim. stent in loco frigido per quinque vel sex dies, sæpeque agitentur. Non obturandum vitri orificium, ob fermentationem continuam ab his mixtis excitatam (z). Alii Cantharides oleo macerant, & hoc ad usus servant, quemadmodum docet HOFFMANNUS (a). Alii balsamum ex iis parant, quemadmodum patet ex MYNSICHTO (b). Alii denique electualia, extracta, morsulos, alia-

 que

(x*) *Histor. Anat.* Cent. V. Hist. 82. (y) *Pharmacop. Rationalis* Sect. IV. Cap. II. (z) Lib. cit. An. 1709. pag. 466. Notat hic auctor, mixturam hanc per biennium fermentationis indicia exhibuisse, cujus phænomeni rationem in eo latere autumat, quod sal alcalinus cantharidum nimis oleosis sit obvolutus, quam ut adeo cito ab acido nitri potuerit affici, & sic lentam adeo diutissimeque continuatam effervescentiam produci. Pulchre cum his conveniunt ea quæ mihi in propriis experimentis observare licuit. Vid. Sect II. §. XIII. & XIV. (a) *Clav. Schrœd. pharmacap.* Lib. V. Sect. IV. §. 76. (b) *Armament. Chym.* Sect. 34. pag. 469.

que præparata, ad uſum commendant. Vid. inprimis GROENEVELDII tractatus mox allegandus pag. 216.

Non inficiandum eſt, uſum nonnullorum præparatorum, e Cantharidibus confectorum, præferendum eſſe uſui integrorum animalculorum: præparationem enim, quam hoc pacto ſubeunt, magnopere infringere eorum vim venenatam, uſumque ſic reddere tutiorem, non tantummodo ſuadet ratio, ſed & obſervatio abunde ſatis declarat. Dubitari tamen poſſet, num non melius conducat, GALENO præeunte, prudenti conſilio & modo parvas admodum ipſarum Cantharidum portiones, aliis medicamentis debite mixtas exhibere, quam variis præparationibus propriam earum vim nimis infringere, uti & in aliis medicaminibus toties contingit: mereretur hæc res obſervationibus ulterius confirmari.

Tincturam Cantharidum ope alcoholis paratam, pro uſu interno tutiorem eſſe, plerique tamen Auctores perhibent, & præſtantiſſima hoc præparatum producere effecta, præter varias alias obſervationes, comprobant bina ſequentia obſervata ſatis ſpecioſa, a doctiſſ. Medico PH. J. LOOFF, qui libello ſuo, cui titulus *Donum Chemicum*, celebritatem acquiſivit, mecum communicata. En ejus literas hac ſuper re ad me datas. „ Tibi „ non ignotum eſt, Cantharidibus uſos fuiſ- „ ſe tam priſci, quam hodierni, ſæculi Me- „ dicos, & quidem non tantum externe, ve-

„ rum

„ rum & interne. Horum animalculorum
„ pulveris ufum omnino improbo, peffimo-
„ rum inde eventuum exempla, quæ paffim
„ apud Auctores proftant, omnes Medicos
„ deterrere debent. Alia vero horum præ-
„ parata caute adhibenda funt. Nulla de eo-
„ rum oleo, decocto, fpiritu, vel aqua de-
„ ftillata mihi funt nota: in Tincturæ vero,
„ vel effentiæ Cantharidum, laudem Tibi
„ duas hiftorias referre poffum, uti ex ore
„ Soceri mei Cl. MULLERI relatas habeo.

„ Vir quidam Groningæ, qui magnam
„ quantitatem laudani opiati incaute affum-
„ ferat, poft brevem foporem noctu cadit in
„ convulfiones continuas: Socer meus advo-
„ catur, & confpecto morbo ejufque cauffa,
„ dat illi effentiæ Cantharidum guttas XX.
„ ad XXX. ex vino, quo remedio non diu
„ poft ad fe rediens, convulfiones ceffant, cum
„ reftitutione omnium functionum. Altera
„ hiftoria eft de muliere maniaca Amfteloda-
„ mi degente. Varia folita atque infolita re-
„ media abfque fructu erant tentata. Raro erat
„ hæc infania taciturna, fed femper valde
„ loquax, & perfacile in iras, rixas & convi-
„ cia erumpens, violentas fæpe manus tam
„ in adftantes, quam in ipfa fuppellectilia
„ exercebat. Tandem ad effentiam Cantha-
„ ridum deveniebat verfatiffimus ille medi-
„ cus: dabat illi primo decem vel quindecim
„ guttas, bis terve de die: & en! lucidum
„ intervallum mox fequebatur affumtum re-
„ medium. Sequentibus diebus augebatur

 „ dofis

„dosis, & plane ad se rediens longius erat
„intervallum: eo eventu, ut tandem solo
„hoc medicamento ad sanam mentem & sa-
„nitatem rediret.

„Singulare omnino in hoc morbo erat,
„quod ægrota hæc, assumta Cantharidum
„tinctura confestim in animi deliquium in-
„cidebat, & post pauca minuta ad se rediens,
„sana mente gaudebat, omnium eorum,
„quæ in statu amentiæ vel dixerat vel ege-
„rat omnino oblita. Statu vero hoc exspi-
„rante, parvus & brevis oriebatur sopor,
„quo finito in pristinum incidebat furorem,
„oblita eorum, quæ in lucido intervallo
„erant facta, sed optime reminiscens omni-
„um horum quæ in statu amentiæ perege-
„rat, seu peracta erant.

„Essentia Cantharidum tam in hoc, quam
„in præcedenti, casu adhibita sequenti mo-
„do paratur. R. Canthar. Pulv. Unc. dim.
„macera eum per XXIV. horas in lixivio Ci-
„nerum clavellatorum, postea ei adfunde
„Spiritus vini rectificat. Unc. X. Loco cali-
„do, clausso vitro, stet per aliquot dies,
„& filtra essentiam pro usu."

Ne nimis diu his insistam, transeo ad ipsum usum, in quo pertractando secundum vires & effecta, quæ inde profluunt, progrediar.

VIS CANTHARIDUM DIURETICA.

§. XXIX. In antecedentibus, ubi de usu Cantharidum externo egi, mentionem jam feci,

feci, de mirabili illa horum insectorum proprietate, qua præsertim in vias urinarias agunt, imo illas infestant, & graviter aliquando afficiunt, licet externe fuerint applicata. Hinc factum est, ut ab omni tempore inter medicamenta urinam moventia & incitantia fuerint relata. Patet hoc ex potione diuretica ab HIPPOCRATE præscripta, de qua antea dixi, ut & GALENI (*c*) & PAULI ÆGINETÆ, testimonio jam memorato (*c**) & clarius patebit adhuc, nonnullorum aliorum testimoniis & observationibus in medium productis.

Testatur DIOSCORIDES, qui non admodum favet Cantharidum usui interno, quod „ nonnulli Cantharidas antidotis admixtas „ etiam hydropicis auxiliari prodiderint, quip„ pe quæ urinas moveant" (*d*). Recentiorum Medicorum varia testimonia de illa exstant: uti verbi gratia patet ex nomine Tincturæ diureticæ WILLISII ante memoratæ. Sic ischuriam desperatam pulvere Cantharidum & vesicæ cervi B. TIMÆUS A GULDENKLEE sanavit (*e*). Itidem in suppressione urinæ a calculo sequentem præscripsit potionem G. BALLONIUS (*f*), ℞. Decoct. Rad. Aperitiv. Unc. IV, Syrup. de Raphan. Unc. I, Lapid. Judaic. Dr. I, Cantharid. pulver.

 Gr.

(*c*) *De Simpl. Med. Fac.* Libr. II. (*c**) Vid. pag. 124. (*d*) *De Mat. Med.* L. II. Cap. 66. (*e*) Libr. IV, Cap. V. Observ. 15. (*f*) Libr. I. Consil. 52.

Gr. IV, Mithridat. Scrup. dim. M. F. potio. In Iſchuria ſeu urinæ ſuppreſſione, & Gonorrhœa virulenta, Canthardes interne vel in pulvere, vel in infuſo, citra noxam, imo cum fructu, a multis exhiberi docuit obſervatio (*g*): & mulierem quandam, iſchuria laborantem, Cantharidum gr. III. in lacte uſam fuiſſe, teſtatur LUCAS SCHROEKIUS (*h*). Plura proferre poſſem ejuſmodi obſervata, niſi ferias mihi hic feciſſet JOANNES GROENEVELT Medicus Londinenſis, qui multiplici experientia edoctus, Cantharides camphora correctas in iſchuriis, dyſuriis, ſtranguriis, veſicæ ulceribus, in ſua praxi adhibuit, atque nobiliſſimum tutiſſimumque eſſe hoc remedium comprobavit: ita ut ultra centum ſexus fæminei potente hoc diuretico ſanaverit, quemadmodum teſtatur in prooemio ad libellum *de cauto Cantharidum in Medicina uſu interno* (*i*). Ex quo patet clariſſime, inſecta noſtra, camphora correcta, optimos

(*g*) Vid. Scholium ad Obſerv. 133. A. I. *Eph. N. C.* (*h*) *Eph. N. Cur.* A. 1, Obſerv. 240. in Scholio. (*i*) Lectori non ingratum fore exiſtimo, brevibus fatum hujus Viri hic adponere, quo factum eſt, ut memorato tractatu nunc gaudeamus, novo exemplo *Bona ſæpe ex malis oriri.* Praxin medicam ille Belga feliciter Londini exercens, ſummo cum emolumento Cantharidibus, camphora correctis, utebatur, ubi fruſtra alia adhibuerat medicamina. Accidit vero, ut fæmina quædam, cui hoc medicamenti genus præſcripſerat, imprudenter neglecto uſu Camphoræ illi etiam præſcripto,

optimos edere effectus, & tuto ſatis a prudenti Medico in iis caſibus adhiberi poſſe, ubi fortiora diuretica & incidentia ex rite formata indicatione requiruntur. Expertiſſimi illius Viri tractatum anglice edidit, multiſque obſervationibus auxit, JOH. MARTEN a. 1706.

Juvat, quod vis illa acris diuretica nonnullis poſſit mitigari: quorum varia adduxit jam DIOSCORIDES (*k*) & PAULUS (*l*). Inter ea recentiores computant quoque Camphoram. Miram vim Camphoræ, in corrigendo Cantharidum veneno, pulchre etiam probant, mea experimenta, tam in proprio corpore, quam in canibus inſtituta: vid. Sect. 111.

 §. 1.

---

non bene ſeſe habuerit. Quo facto, per bedellum nomine Collegii medici in jus vocabatur, ut ejuſmodi præſcriptionis rationem redderet: quod fecit ita, ut abſque omni cenſura hac vice dimitteretur. Perrexit itaque in præſcribendo & ſuadendo Cantharidum uſu interno, & varia Collegii Medici Lond. membra ſæpe ſtupenda effecta ejuſmodi præſcriptionum videbant. Accidit vero, ut anno fere præterlapſo, a prima citatione, de novo in jus vocaretur, ob imprudentes Cantharidum præſcriptiones: tandemque evenit, ut, quidquid ageret, demonſtraret obſervationibus, aut comprobaret experimentis, ſceleratorum carceri, *Newgate* vulgo dicto, medicinæ male exercitæ tanquam reus includeretur. Invidia Medicorum ſic carceri traditus Tractatum, de quo mentionem feci, in ſui defenſionem conſcripſit, ediditque anno 1698.

(*k*) Libr. VI. C. I. (*l*) L. V, C. 31.

§. I. Experim. XXIII. & §. III. Exp. XX, XXI, XXII, & XXV.

Imo (ni totus fallor) tuto ſatis concludere poſſum ex inſtitutis experimentis, non tantum Camphoræ, ſed etiam Theriacæ Andromachi, (notante hoc etiam præter alios TH. ERASTO (*l**)) & Oleo competere vim Cantharidum venenum corrigentem. Pulvis enim Cantharidum mixtus cum Theriaca, & cuti appoſitus, veſicantis vim ita infractam habuit, ut nequidem ruborem cutis induxerit: & eadem theriaca cum pulvere horum inſectorum mixta, & cani propinata, præcavit omnia ſymptomata deleteria, uſui pulveris abſque ejus additamento ſupervenientia; vid. Sect. III. §. I. Exp. XXIV. & §. III. Exp. XXIV. XXVI. XXVII. XXVIII. XXIX.

VIS CANTHARIDUM APHRODISIACA.

§. XXX. Inſecta noſtra, ob mirabilem, qua pollent, vim ſtimulantem, præcipue in vias urinarias & partes generationi dicatas agentem, etiam ſunt relata inter medicamenta Aphrodiſiaca, ad venerem incitantia: & revera, noſtra animalcula hac pollere vi, variorum experientia conſtat. Sic ſuo jam tempore notavit CARDANUS (*m*), *menſura mediocri* exhibitæ Cantharides *tentiginem & erectionem veretri faciunt maximam. Majore exco-*

(*l**) In *Exam. Simpl. quæ ad compoſ. Theriac. Andromachi requirunt.* Lib. II. pag. 444. (*m*) *De Subtilit.* Lib. IX. pag. Edit. ante cit. 224.

excoriant veſicam, & ſanguinis mictum faciunt. Majori adhuc inſanos reddunt. Et quamvis permultis obſervationibus, hinc inde obviis, conſtet, truculentiſſima ſæpe Cantharides, ad venerem incitandam ingeſtas, edidiſſe effecta: nihilominus, aliquando, ubi vel a morbo, vel ab alia quacumque cauſſa, languet Venus, intrepide a nonnullis in uſum vocantur. Imo, quod magis eſt, hunc in finem quandoque, irrito quamvis, adhibentur ab illis, qui, propter ætatem nimis provectam, effœti in caſtris Veneris non amplius militare poſſunt; quemadmodum innuere videtur S. L. GEOFFROY ubi canit:

Ecce Senex annis curvus, fractuſque catarrhis
Formoſam ſocio juvenem ſibi fœdere jungit:
Huic deſunt vires, nulla hunc ſuccendere tædâ
Divus amor potuit, tremulo concreta gelaſcunt
Pectora, nec Veneris poterit conſcendere ad aras,
At miſerum fruſtra torquet maleſuada libido,
Et quacumque via extinctum revocare calorem
Nititur, aſſumtis herbis, acrique veneno
Cantharidum, antiquum vult ſollicitare vigorem (*n*).

Ne videar plus dixiſſe, quam obſervatis ſtabilire poſſem, juvabit nonnulla protuliſſe, quæ abſque horrore vix conſiderari poſſunt exempla: ex innumeris enim, quæ proſtant, non difficile erit talia ſeligere.

(*n*) *Hygiene.* Lib. VI. 510—519.

Sic proſtat truculenta hiſtoria cujuſdam, qui ex ingeſtis Cantharidum drachmis duabus, cum ſcinco marino, & radice ſatyrionis, inſatiabili vexabatur coëundi deſiderio, & poſtquam, deficiente materia ſeminali, ſanguis e pene exiiſſet, undecimo die vitam cum morte commutavit (*o*). Magis adhuc truculenta ſunt ſymptomata, quæ ab eadem Cantharidum quantitate producta fuiſſe, refert JOB A MEEKREN, in hiſtoria, quam deſumſit ex B. CABROLIO, Anatomico Monspelienſi (*p*), cujus narratione ſi ſuperſedeo, facile me veniam impetraturum apud caſtos homines confido.

Patet ex illis, horrenda effecta Cantharides, magna quantitate ſimul & ſemel ingeſtas, producere poſſe: ideo tamen credendum non eſt, eas minori quantitate & doſi ingeſtas non aliquando nocere. Docent obſervationes, a parva ſatis doſi peſſima fuiſſe producta ſymptomata, veluti cum ſuo damno expertus fuit temerarius veneris miles, de quo mentionem facit D. LUDOVICI, qui, ut meretrici ex voto ſatiſfaceret, & ſe virum in re venerea ſtrenuum, & fere invincibilem, præſtaret, totam Cantharidem, abjectis alis, cum diaſatyrii portione deglutivit: quibus ingeſtis, poſt breve ſatis temporis ſpatium, in priapiſmum atrocem, maximo dolore, & fluxu

(*o*) *Ephem. Germ. N. C. Dec. I. A. IX & X. Obſerv.* 148. (*p*) *Obſerv. Med. Chirurg.* Cap. XXXIV. pag. 141 & 142.

fluxu cruento, eoque perpetuo, ſtipatum, nullis remediis, niſi morte mitigandum, incidit (*q*). Sic narrat etiam PARÆUS hiſtoriam Abbatis egregii ſcortatoris, qui, ad incitandam venerem Cantharidum pulverem ingeſſit, ſed miſere pereundo petulantiæ & libidinis pœnas luit (*r*). Præter memorata ſymptomata etiam alia adhuc produci a Cantharidibus ingeſtis conſtabit ex obſervatione a LANGIO producta: „ Bononiæ adoleſcentem Gallum, gallo quovis gallinaceo ſalaciorem, in juſculo Cantharides ingeſſiſſe, ne in conflictu veneris ſuucumberet, & exinde, loco illecebrarum ad coitum, accidiſſe, ut univerſum corpus punctionibus, vellicaretur, ut cedrinæ picis ſapore, amentia, animi deliquiis, vertigine, & aliis permultis ſymptomatibus deleterii, difficulter admodum profligandis, vexaretur (*s*).

Quum itaque tot Obſervatorum teſtimoniis conſtet, pernicioſiſſima a Cantharidibus ingeſtis produci effecta, non immerito a nonnullis earum uſus internus, ad dictum ſcopum aphrodiſiacum, cenſetur admodum periculoſus: & præſtaret abſque dubio, ubi a Medico expetitur medicamentum ad libidinem & pruritum venereum incitandum, ut ſequeretur exemplum, ab ALEXANDRO BENEDICTO relatum, ſequens: *Quidam* (ait) *a no-*

(*q*) *Miſc. N. C. Dec. I. Ao. IX & X. Obſ.* 34. pag. 98. (*r*) *Prax.* Lib. XX. Cap. 28. (*s*) *Epiſt. Med.* Lib. I. Epiſt. 47.

a nobis nobilis Venetus petiit, ut aliquo adjumento effœtam ſenectutis virilitatem reficerem. Septuagenarium hominem demiror, claudum, hemiplegia debilitatum, tam impudenter lenocinia adhuc per vicos perquirentem: roganti capulari ſeni diaſatyrion promiſimus, at diaphœnicon abſtulit hilaris ſenex, quo aſſumto, inter meretricis amplexus, ſalivariaque oſcula, pigritantem venerem demisans primum, atque ſubinde damnans, turbato ventre ad ſellam properare cogitur, non ſine inteſtinorum tormentis, atque eo modo decies alvum ſtolidus homo exoneravit (*t*). Senex itaque hic rugoſus & ſtrigoſus, medicamenti ope magis ad alvum exonerandam, quam ad venerem, incitatus, liberabatur ſatis commode a ſordibus primarum viarum, aſſervatis & retentis in corpore ſuccis laudabilioribus, vitæ ſenili conſervandæ neceſſariis.

Sed dantur tamen Auctores, qui, dum Cantharidibus tribuunt mirificam vim veneream, hinc & earum uſum eum in finem commendant. Imo nonnulli tantam vim Veneri amicam his inſectis ineſſe contendunt, ut, ſi Cantharides, cum oleo formicaram ſociatæ ſolutæque, pollici pedis inungantur, œſtrum venereum, vix iterum compeſcendum, excitent, teſte BAYRIO (*u*) & LOTICHIO (*v*). Contra impotentiam Remedium cum

(*t*) *De Cur. Morb.* Lib. XXIV. Cap. 18. pag. 922. (*u*) *Prax. Med.* Lib. XVI. Cap. I. (*v*) *Comment. in Petron. Arbitr. Satyr.* Lib. I. Cap. 6. p. 48.

cum ſucceſſu uſurpatum commendat P. PLATERUS quod Cantharides ingrediuntur (*w*). Aſſerit quoque Z. LUSITANUS, ſe ſæpe vidiſſe, qui Cantharides cum alis, pedibus & capite ad coitus illecebras devorarunt, pharmacis permixtas, quæ illarum vires infringere poſſunt (*x*). Exhibet A. MYNSICHT Aphrodiſiacam formulam, quam mirabiliter venerem ſopitam excitare & irritare ſcribit, ſimiliter inſectum noſtrum recipientem (*y*). Species diaveneris, quas ingrediuntur Cantharides alio loco deſcribit idem Auctor (*z*). Notatum quoque invenio ab EDWARDO IVES, quod Æthiopes non abſque ſucceſſu Tinctura quadam Cantharidum ad excitandum ſtimulum venereum utantur, illamque eum in finem magno ſatis pretio emant (*a*). Conf. MARTEN ſupra laudatus (*b*).

Ex illis, quæ ante de Camphoræ viribus dixi, & notavi, ſuſpicari licet, num Cantharides, earumque præparata, camphoræ ope correcta, & ſic in uſum vocata, non tantum ad ſcopum feriendum forent apta, ſed & tutius ſiſterent medicamentum, ſi ejuſmodi remedium ex officio præſcribere deberet Medicus.

CAN-

(*w*) *Obſervat.* Lib. I. pag. 239. (*x*) *De Medic. Princip. Hiſtor.* Lib. II. Hiſt. 117. dub. 67. (*y*) *Armament. Medic. Chym.* Sect. VIII. (*z*) Libr. cit. Sect. V. (*a*) *Reizen van Engeland naar Indien*, pag. 64. (*b*) Libr. cit. pag. 216.

CANTHARIDUM USUS INTERNUS ALIIS IN MORBIS, ET QUIDEM I°. IN EPILEPSIA.

§. XXXI. Præter usum Cantharidum internum ad pellendam urinam, aut ad venerem stimulandam, aliis etiam in morbis commendantur eædem, vel præparata inde confecta. Vidimus ante, quomodo externe irritando convulsiones epilepticas sanent, inprimis nervis subcutaneis applicatæ: cujus efficaciæ in rustico quodam pulcherrimum exemplum habet SAVONAROLA (*c*). Simili forsan modo interne earum vis eodem scopo valet, irritando nervos ventriculi & intestinorum, & alliciendo, derivandoque, Epilepsiæ causam materialem. Sed in morbo epileptico, si oriatur ex materia crassa, spissa, cerebrum jam occupante, commendatur quoque cantharidum usus internus ad resolvendum & attenuandum humorum lentorem. Ingrediuntur ideo pulverem antepilepticum MERCURIALIS, cujus formula hæc est, ℞. Semin. Pœon. Visc. quercin. ana Drachm. II. Cardamom. Drachm. I. Cantharidum præparat. Scrup. II. Pulverisentur omnia, & cum melle exacte mixtis fiat bolus, cujus Drachma dimidia vel integra singulis vicibus tribus horis ante cibum sumatur (*d*). Sic in epilepsia ab urinæ suppressione

(*c*) *De Ægrot. Cap. Tr. VI.* in fine. (*d*) Libr. II. *de Morbis pueror.* Cap. III. in fine Conf. M. FRICCI *Tr. de Venen. Virt. Med.* Cap. V.

ſione cum ſucceſſu Cantharides exhibuit, & horum inſectorum Scrup. I. in oleo amygdalarum dulcium propinato calculum ex veſica exegit ZACUT. LUSITANUS (d*).

II°. IN RABIE CANINA.

§. XXXII. Commendantur etiam noſtra Inſecta contra Venenum Canum rabidorum, & inde natam *Hydrophobiam*; quemadmodum majales Scarabæos, ab aliis jam laudatos (e), melle conditos, adulto Num. V. in juniore Num. III. per 7. dies propinandos, multum commendavit celeb. J. H. DEGNERUS (f). Sic DAVID SPIELENBERGIUS teſtatur, Cantharides N°. 1, 2, 3 vel 4 datas (animali in majori copia vel cum pane, vel theriaca, vel ſpiritu vini), non dyſuriam, nec mictum ſanguinis, ſed ſolum largius urinæ profluvium excitare (g): Addit Hungaros Ultratibiſcanos Cantharides (h) pro alexipharmaco habere in ſingulari ac valde acuta hydrophobiæ ſpecie, ad quam curandam decem Cantharides pulveriſatas aſſumunt, ex quo pulvere cum vehiculo hauſto, largi plerumque ſudores erumpunt, interdum etiam, citra

P

(d*) *Praxeos Admirab.* Lib. I. Obſerv. 35. (e) Vid. FRICCII Tr. cit. p. 176. (f) *Act. Phyſ. Med. N. C. Vol. VI. Obſ.* 92. (g) In *Append. N. C.* ad Obſ. 133. A. I. (h) In *Commerc. Litter. Novimb. A.* 1735. p. 83. notatur etiam, hoc remedium apud Hungaros in uſu frequenti eſſe.

citra ullum tamen dolorem, copiosus urinæ fluxus sequitur (*i*). Mirandum absque dubio hos homines tantam Cantharidum quantitatem innocue ingerere posse: sed forte hoc inde deduci potest, quod Cantharides, quæ illo in climate reperiuntur, non tantam possideant vim causticam, quemadmodum varietatem hanc in aliis animalibus & vegetabilibus, sub diversis climatibus reperiundis, frequenter observamus. Doctiss. BACCIUS, auctoritate Arabum nonnullorum, (v. g. Rhazis & Jo. Damasceni) Cantharides in substantia adversus rabiem assumendas suadet. Hoc antidotum (sic enim vocat compositionem) paratur, dum muscæ in sero lactis, inter conficiendum butyrum expresso, prius infusæ exsiccantur, posteaque flore lentium, simulque vino addito formantur in trochiscos scrupuli unius ponderis, quorum unusquisque pro dosi singulis diebus assumitur: quo quidem medicamento, quantumvis sanguineam mingat urinam æger, feliciter hydrophobia prævertitur, ipsum vero symptoma lacte copiosius hausto persanatur (*i**). In Italia etiam ad rabiem caninam curandam pulverem Cantharidum assumit vulgus, creditque, ægrotum, ingesto hoc pulvere, cum copiosa

(*i*) Conf. J. F. CARTHEUSERI *Fund. Mat. Med.* Tom. I. Sect. X. Cap. XIII. pag. 501. Not. 5.
(*i**) *De Venenis* pag. 89. Conf. R. MEADIUS Tent. III. *de Can. Rabie.* pag. 95.

copiosa urina caniculos emittere, & hoc pacto sanitatem recuperare (*k*). In actis Edinburgensibus aliquis similiter laudavit internum Cantharidum usum (*l*). Cantharides quoque ingrediuntur Remedium Antilyssum, Werlhoffii, consummatissimi Medici, quod VOGELIUS communicavit (*m*).

III°. IN TUSSI CONVULSIVA.

§. XXXIII. Memoranda jam mihi veniunt stupenda effecta, quæ edunt ingestæ Cantharides, earumque præparata, in *tussi convulsiva* infantum, de quibus nuperrime monuit doctiss. Anglus J. C. LETTSON (*n*). Testatur hic Auctor, se, cum in tussi convulsiva infantum, morbo in Anglia sat vulgari & truculento, absque successu adhiberet Cicutam, adeo a nonnullo auctore deprædicatam, Venæ sectiones, Emetica, Corticem Peruvianum, Opium cet. cogitavisse, num non Vesicatorium pectori impositum prodesse posset, præsertim quum infantes hoc morbo exstincti plerumque internam thoracis superficiem, & pleuram, exhibeant inflammatam? Dein hanc quæstionem sibi proposuit,

 anne

(*k*) Vid. Diss. G. MANCHI ante cit. pag. 21. (*l*) v. SWIETEN *Comm. Tom. III.* pag. 578. (*m*) *Prælect. Acad.* §. 112. pag. 80. (*n*) *Medical Mem. of the General dispensariis in London. For part of the Jears* 1773 *and* 1774.

anne hæc topica revellendo ſalutem adfe-
rant? An potius Cantharidum particulæ,
ſyſtema circulatorium intrantes, ſpecifici
quid exſerant? Et ſcribit, ſe eo magis fa-
viſſe ultimæ huic quæſtioni, quum jam co-
gnitum haberet, doct. BURTON, Practicum
non infimæ notæ, per XXXVIII. annos, o-
ptimo cum eventu, hoc in morbo Cantha-
rides, camphoræ nuptas, exhibuiſſe. For-
mula erat hæc, ℞. Pulv. Cantharid. Scrup. I,
Camphora Scrup. I, his bene mixtis adde
Extract. Cort. Peruv. Drachm. III. M. F.
Pilul. Infanti propinabat omni trihorio vel
quadrihorio octo vel decem grana, in aqua
ſimplici, vel Julapio quodam Balſami Copai-
ve quid ſolutum tenente, & potus ægroti
interim erat emulſio communis. Noſter Au-
ctor, quum hanc methodum infantibus ob
nauſeoſum medicamenti ſaporem moleſtam
nimis ſuſpicabatur, in alia hujus morbi epi-
demia, ſequenti modo Cantharides propina-
vit, ℞. Tinct. Cort. Peruv. Unc. I. cum
dim. Elix. Paregor. Unc. dim. Tinctur. Can-
tharid. Drachm. I. M. Hujus mixturæ ter
vel quater de die infantibus exhibebat ali-
quot guttas, donec levis ſtranguria oborie-
batur, & tum vel doſin diminuebat, vel
longioribus intervallis ingerendam jubebat.
Stranguria plerumque die tertio evenire ſo-
lebat, quamquam illa non ſemper produce-
batur: ipſe morbus raro ſextum excurrebat
diem, & apparente ſtranguria morbus citius
ſolvebatur, ſive Cortex Peruvianus additus
fuerit,

fuerit, sive non. Per viginti annos hujus praxeos felicem habuit successum: & quamvis non pro remedio universali hoc medicamentum habeat, asserit tamen, si caute, & pro rerum circumstantiis, adhibeatur, præmissis prius evacuantibus, felicem semper, infelicem numquam, inde se vidisse successum.

Sunt tamen nonnulli (inter quos doctiss. MILLAR in tractatu *de asthmate & tussi convulsiva* (n*) qui oppinabantur Cantharides interne sumptas nimis stimulare hoc in morbo, & hinc magis fidendum topicis hujusmodi medicaminis applicationibus putant, quale est illud, quod §. XXIII. pag. 114. proposui ex eo linimentum. Asserit tamen adhuc noster LETTSON, celeberrimum Practicum ejus exhortatione, Cantharides modo supra descripto, interne infantibus, tussi convulsiva laborantibus, exhibuisse, & nunquam illum infaustum inde observasse effectum, sed semper morbum hoc medicamine vicisse (o).

IV°. IN HYDROPE.

§. XXXIV. Quemadmodum Auctores usum Cantharidum, uti notavi, ad pellendas urinas suaserunt, sic etiam varii ad earum usum in Hydrope ad sacram quasi anchoram confugiunt,

(n*) Vid. supra p. 114. (o) Lib. cit. pag. 241. seqq.

fugiunt, ſequentes ſic HIPPOCRATEM, qui, ut ante innui, Cantharides N°. III, detractis alis, capite & pedibus, cum tribus aquæ cyathis pro hydropico commendavit. DIOSCORIDI eandem vim cognitam fuiſſe, ex antecedentibus patet (*p*). Hinc non mirum, plures Recentiorum idem medicamentum adhibuiſſe, veluti II. CAPIVACCIUS, qui exhiberi poſſe Cantharides in hydrope, quibuſdam ſervatis conditionibus, quas addit, interque eas, ut integræ exhibeantur, iiſque ſub cautelis quas proponit GALENUS, ſcripſit: præſcribit Cantharidem unam integram, cum ſcrupulo uno pulveris rutæ, vel ſpicæ, vel cum aliquo conſimili, & ſuperbibendum jubet aliquid pingue, ut juris pulli pinguis Unc. IV. vel VI. „Hoc modo" addit „utiliter & tuto dantur Cantharides in hy„drope, & aliis lotii ſuppreſſionibus. Ego ab „omnibus deſertos Cantharidum uſu reſti„tutos vidi." (*q*) Teſtatur quoque EPIPHANIUS FERDINANDUS, „volui devenire, ma„xime cum ſemel urina fuit ſuppreſſa in ca„ſu hoc (hydropico) ad extremum illud „remedium, quod ponit HIPPOCRATES, ad „pulverem Cantharidum ablatis alis & ca„pite ad Unc. dim. in furno exſiccatis, & „in vino exhibitis: ſed quoniam melius ha„buit de ſuppreſſione, ideo non deveni. Nam

---

(*p*) Vid. pag. n. 124. (*q*) Pract. Lib. III. Cap. XIX. in Oper. p. 736.

„ Nam ad hoc remedium tunc eſt conſcen-
„ dendum, cum alia non proſunt, & ſpes
„ eſt in anguſto, & tunc, inquit Capivaccius,
„ quod deſperati ad vitam revocentur." (*r*)
Commendatur ſic ad aſthma, ingruente hy-
drope, formula ſequens, ℞. Milep. præp.
Scrup. dim. Cantharidum Gr. IV, Decoct.
Allii Unc. IV, Syrup. Bizant. Unc. II. M. D.
pro doſi. Sic teſtatur quoque VALESCUS DE
TARANTA, uti refert PASCHALIUS, ſe, me-
dicamento ex Cantharidibus, multos anaſar-
ca & aſcite laborantes reſtituiſſe (*s*). Empi-
ricus Gallus habuit pulverem ex Cantharidi-
bus, in urinæ retentione deſperata, hydrope
arthritide præſtantiſſimum, ex relatione M.
ETMULLERI (*t*). Eas in minuta doſi etiam
commendat JO. SCHULTETUS (*u*).

Hodierni etiam Medici ſunt, qui ab hoc
remedio non abhorrent, ubi ad potentiora
eſt deveniendum. Sic doctiſſ. GRAINGER
ſcribit: „ quoniam (alia remedia) non æque
„ ſemper urinam provocant, uſum remedii,
„ quod ſequitur, potiorem habeo; Recip.
„ pulv. Antharid. Gr. IV, ſal Tart. Gr. VI,
„ adduntur grana aliquot Nitri depurati, &
„ duo Camphoræ, fiat maſſa pilularis cum

 „ Electuar.

(*r*) *Hiſtor. Med.* 38. pag. 117. (*s*) Conf. M. FRICCII *Tract. Med. de Venen. virtut. Med.* pag. 169. JOSEPHUS SCHMIDT *Specul. Chirurg.* Lib. IV. pag. 829. (*t*) Vid. *Dilucidat. in Schrœderum* Tit. *de Cantharidibus.* (*u*) Eph. N. C. Cent. V & VI. Obſ. 108.

„ Electuar. Lenitivo. Q. S. Div. in tres pilu-
„ las, capiat unam omni trihorio, inde ex-
„ citatur frequens mejendi desiderium, —
„ & si dosis augetur, stranguria maxime in-
„ quieta suscitabitur." (*v*). Recentissimus
Auctor M. F. ALIX nuper pulcherrimam, ope
Cantharidum, hydropis sanationem sequen-
tibus descripsit verbis: „ Sutor quidam XL.
„ annos natus, asthmaticus, febri violenta
„ corripiebatur. Consulit Medicum, qui ei
„ præscripsit sudorifera, inde pejus se habuit,
„ ita ut pedes insigniter tumerent, qui tu-
„ mor statim progressus est ad femora, hinc
„ ad scrotum, abdomen, pectus, tandemque
„ ad brachia, collum, faciem. Administra-
„ bam ipsi omnia medicamina, tam interna,
„ quam externa in hisce morbis usitata, nihil
„ vero proficiebam. Tandem hujus methodi
„ pertæsus, præscripsi illi medicamentum,
„ cui quatuor Grana Cantharidum subtilissi-
„ me pulverisatarum mixta erant, simulque
„ admonui, ut tempore, quo eo uteretur,
„ multam hordei aquam superbiberet: post-
„ quam quartam partem dosis ter sumserat,
„ sensit continuum ad mingendum stimulum,
„ ita ut tertia post meridiem hora usque ad
„ sequentis diei antemeridianum tempus uri-
„ nam perpetuo excerneret, tandemque ex-
„ cussa aqua, & roborantibus exhibitis, intra
„ sex

(*v*) *Histor. Febris Anom. Batav.* A. 1746 &c.
Edinb. 1753. pag. 130.

„ ſex hebdomadarum ſpatium priſtinam re-
„ cuperaverit ſanitatem." (*w*).

Patet itaque Cantharides vi ſua diuretica & ſtimulante aliquando conducere poſſe; ſumma tamen hic requiritur prudentia, quæ abſque dubio SWIETENIO dictavit hoc effatum, *cum tuta, & ſatis efficacia, remedia diuretica habeantur, prudentiores Cantharidibus abſtinere ſolent* (*x*).

V°. IN LITHIASI ET ISCHURIA.

§. XXXV. Ob mirabiles, quos Cantharides interne ſumtæ in vias urinarias exſerunt effectus (§. XXVIII.), relatæ etiam a nonnullis ſunt inter medicamenta Lithontriptica v. g. a RHAZE (*y*): idemque patet ex Lithontriptico Tulpii jam memorato ab HOMBERGIO deſcripto in Actis Pariſinis (*z*). Sic ingrediuntur electuarium lithontripticum admodum compoſitum ANDREÆ GALLI Medici Tridentini, cujus formulam exhibet JOH. CRATO (*a*). ZAC. LUSITANI calculi expulſionem ope Cantharidum ſupra vidimus. FELIX PLATERUS etiam hanc Cantharidum vim agnovit, ſed caute admodum adhibendas

P 5

(*w*) *Obſervat. Chirurg.* Faſc. I. Obſ. VIII. pag. 37. ſeqq. (*x*) *Comment.* Tom. IV. pag. 258. (*y*) *Contin. X.* Conf. FALLOPIUS *de Compoſ. Med.* C. 13. (*z*) Anno 1709. pag. 456. (*a*) *Conſil. Med.* 18. Lib. 4.

das suasit (*b*). Nec immerito, si enim paullo major esset calculus, a fortiter impellente remedio intra ureterum, vel urethræ, meatus detruderetur, quos non transire valens nephriticos augeret dolores.

Propter vim Diureticam descriptam & mirabiles dotes, quas præstant in ischuria sananda externe adhibitæ, (de qua liceat monere G. CLINCH (*c*) pulchra notasse) non mirum est, cantharides nonnullis *Ischuriæ* speciebus, tum spuriæ tum veræ, commendatas fuisse ad urinam pellendam, quæ a perito Medico facile distinguentur. Sic EPIPHANIUS FERDINANDUS (*d*) devenit ad pulverem unius Cantharidis integræ cum pulvere pellis leporis combustæ: sed res e voto non successit. Post mitiorum usum exhiberi suadet CHRIST. GUARINONIUS (*e*). Cantharidum grana duo cum unciis duabus olei amygdalini amari. CAPIVACCIUS illa etiam in hoc morbo suadet adhibendas (*f*). Ipseque HELMONTIUS, quem cantharidum usui externo tam infestum vidimus, narrat, Mercatorem quendam, ab octiduo stagnantem urinam passum, jam morti vicinum, diureticam sumsisse e succo millepedum & succo conchiliorum nigrorum, cui granum unum Cantharidum incoxerat, integro haustu bibitum

(*b*) *De Ventr. dolor. curat.* pag. 549. (*c*) In Diss. præfixa Edit. RUFFI EPHESII Lond. 1726. (*d*) Loc. cit. Hist. 97. (*e*) *Consult.* 238. (*f*) *Pract.* Libr. III. Cap. 31.

bitum (*g*). Plura videantur exempla in citato GROENEVELDII & JO. MARTEN Libro.

VI°. IN DIABETE.

§. XXXVI. Mirum videretur, ſi medicaminum virtutes a priori potius, quam ab effectibus deducendæ eſſent, quod iſchuriæ medentes, urinamque fortiter pellentes, eædem tamen Cantharides exhiberi poſſint, bono cum effectu, in *Diabete*; quod tamen nuper factum fuiſſe, & quidem cum fructu, recentes docent egregii Medici Angli BRISBANII obſervationes ſequentes. „Tractans (dicit auctor) „ægrotum, qui diabete laborabat, & incaſſum tentatis variis remediis „ejuſmodi in caſibus uſitatis, cogitabam, „num hic morbus non poſſet oriri ex paralytica viarum urinariarum affectione. Cognita mihi cantharidum peculiaris vis in has „partes, tam in ſtatu ſano, quam morboſo, „præſcripſi Tincturam Cantharidum, ut bis „de die decem guttas, cum aquæ quantitate ſufficienti, aſſumeret ægrotus. Per quatriduum vix ingeſſerat æger hoc remedii „genus, quin melius ſeſe haberet: lente itaque medicamenti doſin adauxi, uſque ad „viginti, imo triginta, guttas: interim ſe- „dulo

(*g*) In Tract. *de Lithiaſi*, C. V. §. 17. Supra adduxi notabilem obſervationem TIMÆI A GULDENKLEE.

„ virulentæ & iſchuriæ remedium conſtitue-
„ re, cujus felicem ſucceſſum non ſemel ipſe
„ erat expertus. Notandum vero monet, ne
„ noceant Cantharides, integras eas eſſe ſu-
„ mendas. Legitimo modo mixtum infuſum,
„ nunquam quantum viderit, vel cruciatum
„ vel exulcerationem veſicæ provocaſſe, ut
„ nec pinguioribus abſtergentibus opus fue-
„ rit" (*n*). In ipſa Gonorrhœa virulenta, lotii ſuppreſſione, & calculo, ſui infuſi vires prædicavit idem BARTHOLINUS (*o*).

VIII°. IN MENSIUM SUPPRESSIONE.

§. XXXVIII. Ob ſæpius jam memoratas Cantharidum vires, etiam ad *Menſes* ciendos commendantur interne. HIPPOCRATEM eas eum in finem peſſo immiſcendas ſuadere, antea vidimus. MERCURIALIS docet, GALENUM ad menſium fluxum promovendum ſolis cantharidibus ad Gr. v. uſum fuiſſe. Sic etiam ab aliquibus magni æſtimatur earum uſus ad expulſionem *Lochiorum*, & Secundinarum, imo multis encomiis celebrantur a nonnullis ad talem effectum præſtandum, ſive per os ſumantur, ſive inſtar ſuffimigii adhibeantur (*p*). Verum non adeo faventem de illis hunc in finem adhibitis fovet

(*n*) Loc. cit. *Epiſt.* 54. (*o*) *Hiſtor. Cent. V. Obſ.* 82. (*p*) Conf. GROENEVELD L. cit. p. 233. ed. ang.

vet opinionem ZACUTUS LUSITANUS (*q*). Ad *Abortum* procurandum, nequiſſimo inſtituto, a ſcortis aliquando adhiberi, docet JOH. SCHROEDERUS (*r*).

EPILOGUS.

§. XXXIX. Sic ſatis obſervationibus me comprobaſſe opinor, multos ſatis Medicos, tum Veteres tum Recentiores, Cantharidum quoque uſum internum admiſiſſe: neque dubitandum mihi videtur, quin in nonnullis morbis ex memoratorum claſſe, aliis remediis non faventibus, aut incaſſum adhibitis, Cantharides, cum ſpe ſucceſſus aliquando exhiberi poſſint: prudens audacia & hic fortunam faventem experietur, quando occaſio præceps, vel anceps indicatio, ſollertem induxerit medicum. Imo non dubito, quin, ſi vires hujus remedii recte exploremus, ulteriore experientia uſus ejus ad plures morbos utiliter poſſit propagari, inprimis forte tales, qui oriuntur ex paralytica nervorum affectione, in quibus maxime intereſſe mihi videtur, ut Cantharidum effectus a prudentibus Medicis, debitis ſub cautelis, explorentur.

Longe

(*q*) *Prux. Hiſt.* Lib. III. Cap. 19. (*r*) *Pharmacop.* Lib. V. Claſſ. IV. §. 98.

Longe tamen abeſſe L. B. ſcias, ut ego putem, cum remedio adeo cauſtico; & merito inter venena redacto, ſubleſta manu eſſe tractandum, ſumma cum prudentia, omnibus requiſitis cum cautelis, in ejus exhibitione procedendum eſſe ſtatuo, & ſtrictiſſimas admitto lubens admonitiones, quæ a Præceptoribus meis, aliiſque honeſtis atque prudentiſſimis Medicis circa Venenorum uſum ſolent inculcari: eaſque in futura mea praxi ſedulo ſemper animadvertendas ante oculos habere, primum mihi putabo officium.

SYLLA-

SYLLABUS AUTORUM QUI CITANTUR IN HOC OPUSCULO.

A.

B.

D.

E.

F.

G.

H.

I.

L.

M.

N.

O.

P.

Q.

R.

S.

T.

V.

W.

Z.

ARGENTORATI,
Ex Prelo JONÆ LORENZII, Typographi